

*Посвещавам
на дъщеря си
Недка*

© Димитър Пенчев, автор, 2011
ISBN

Димитър Пенчев

**ИДЕАЛНАТА
ЖЕРТВА**

Документален роман

**Издателство „Мултипринт“ – ЕООД
София, 2011**

ЗА ЕДИН УНИКАЛЕН РЪКОПИС

Признавам, че това е един от най-любопитните текстове, които съм чел.

С Димитър Пенчев ме запозна моят стар приятел, известният политик и парламентарист, народният трибун-земеделец Петко Илиев.

Споняте ли си онази реч на Петко Илиев от парламентарната трибуна, която взриви тогава България?

Бай Петко се възправи на трибуната и дръпна такава нечувана реч срещу комунизма, че всички до един ахнахме. И си казахме – възможно ли е да съществува подобен човек? Подобен земеделец, подобен дух изобщо в постоталитарните ни времена?

Оказа се, че е възможно. Но тогава още не знаех в детайли биографията на Петко Илиев, неговото земеделско житие – битие, неговите идеи, неговите борби и битки, заедно с тези на неговия приятел Димитър Пенчев.

Сега вече ги знам.

Сега, покрай тия спомени на Димитър Пенчев, описани някога на касети в една от някогашните радиостанции на Свободния тогава Запад, знам кой точно е Петко Илиев и кой е близкият му приятел Димитър Пенчев. И знам също как се е стигнало до оная забележителна реч на бай Петко от трибуна-та на тогавашния ни парламент, която взриви България.

Да тръгнем от самото начало на разказа на Димитър Пен-

чев – обикновен, непретенциозен, делничен и прост, както тече водата. Чували ли сте как разказва водата? На заскоци, ту тихо и уж спокойно, ту диво и страховито, когато се сурне по стръмното, ту тихо и страшно, когато се носи в здрачевината, в неведомата тъма, която не знаеш къде точно ще я отведе.

Такъв е тоя разказ на Димитър Пенчев.

Той не е писател, не е журналист, не е професионалист, той е просто човек. Това му е най-страшното на него. В един наш разговор ми спомена, че любимият му разказ е кой мислите, от Михаил Шолохов – „Съдбата на човека“. Спомняте ли си го тоя разказ? Тази страховита история за руския пленник в Германия? За неговата кошмарна съдба, която той успява, въпреки всичко да преодолее, да остане жив, че на всичкото отгоре и да продължи да живее?

Ще каже някой – нерде разказа на комуниста писател Михаил Шолохов, нерде разказа на Димитър Пенчев, доказаният антикомунист. Къде ни пращате, господин Томов?

„Където трябва“, казвам аз.

Цялата работа е, че големият писател Михаил Шолохов никъде в разказа си „Съдбата на човека“ не говори, че героят му е комунист или антикомунист, той е човек, поставен на необикновени изпитания, бих казал – на нечовешки изпитания. Такъв е и неговият герой от романа му „Тихия Дон“ – Григорий Мелехов, който се бие най-напред за Червената армия на комунистите, а след това в Бялата армия срещу комунистите. Тъкмо поради тая причина Западът връчва Нобеловата награда за литература на Шолохов. Заради драмата на човека Григорий Мелехов, на тъжния, объркан казак Мелехов.

А Запада не връчва Нобеловата награда на кого да е и за какво да е. Той я връчва за драма и за дълбочина, както преди това я бе връчил за същата драма и дълбочина на поета Пастернак за романа му „Доктор Живаго“ – за безпример-

ните лутания и драма на неговия герой по време на оная тяхна революция из пространствата на необятна Русия.

Правя тоя встъпителен увод към спомените на Димитър Пенчев не за да подчертая, че той е близо с тая своя история до Шолохов или до Пастернак по стил, по замах и по възможности, а за това че въпреки всичко неговият герой наподобява по някакъв начин тъкмо техните големи герои, техните дълбочини и техните възможности.

Ние сме малък, провинциален, беден народ. И тъкмо тоя наш малък, земеделски, провинциален народ роди такъв човек, такъв борбен дух като Димитър Пенчев, и то дух, проблеснал в комунистическата нощ, в неизбродната комунистическа тъма, където всички до един се бяхме свили като мишки и не смеехме дори глас да издадем, защото до един знаехме какви всъщност ще бъдат последствията. Поне за мен е нещо забележително.

Разказът на Димитър Пенчев за него самия и за неговите близки приятели Петко Илиев и Жеко Стоянов, минали, всеки по своему, през ада на комунистическите затвори, не може да не стряска и да не впечатлява.

Това е разказ на хора и за хора, посветили се на земеделската идея.

И не само посветили се, но и издържали, устискали, както се казва, докрай.

Днес от хлъзгавото било на годините, до които доживяхме и които стават все по бездуховни и отвратителни в своята ченгесарска подлост, хора като Димитър Пенчев ни изглеждат герои, при това наши, български герои, герои по твърдост и по издържливост, по отстояване на своята земеделска истина и то в едни от най-тъмните тоталитарни години от най-новата ни история. Защото свободата можеше и да не възтържествува за Димитър Пенчев. Той можеше и да не я

доживее и да бъде победител посмъртно – има и такъв вариант – и тогава?

Кой щеше да пише и да разкаже за него? Кой – да го оплаче и кой – да го спомене.

И най-вече – кой да го разтълкува?

В този смисъл неговият невероятен подвиг ще расте през годините с тия негови спомени, записани на касета. И ще остане, а аз, като професионален писател, ще се опитам да тълкувам този негов разказ, защото той заслужава тъкмо едно подобно тълкуване, един подобен анализ, макар че големият разказ не се нуждае и от това.

Той е или голям, или не е.

Читателят добре го знае, ала не знае другото; че в днешните наши комерсиални времена, дори и разказът на Димитър Пенчев, който според мен е много интересен, се нуждае от нашия коментар не защото би го направил още по-интересен или голям, а защото би изтъкнал важни негови предимства заради самите нас. Да разберем кое в него е голямото и защо е голямо. Гьоте е казал: „Не само разказвачът трябва да бъде талантлив, необходим му е най-вече и талантлив читател...“.

Иска ми се да бъде талантлив читател на текста на Димитър Пенчев. Нека да се поставя като такъв, а сетне читателят да прецени наистина ли съм бил такъв читател на документалния разказ на Димитър Пенчев и дали съм подбрал най-добрите и интересни пасажии от него, или просто разказвачът ме превъзхожда и не си е струвало да се намесвам, а най-малкото пък да коментирам разказа му...

И така, разказът на Димитър Пенчев начева от детството му, от един креват в някакво помещение, където той като дете прелиства биографията на един от най-големите политици в историята на съвременна България – народният земеделски трибун Александър Стамболийски.

И чистата детска душа е поразена, потресена от тая биография, от зверското убийство в Славовица на Александър Стамболийски.

Знаете ли кой е убит по подобен зверски начин?

Кой е клан по такъв начин?

Геният Стефан Стамболов е клан така някога на ул. „Раковска“ в центъра на София. Рязан е с къси турски ножове. Убийците са отсекли и двете му ръце, извадили са и едното му око и то е изтекло в шепите му. Мисля, че Стамболийски е клан още по-грозно и още по-лошо от главорезите на капитан Харлаков. Късмет е за него, че за разлика от своя събрат Стефан Стамболов е бил довършен там, на стълбите на вилата му в Славовица и не е оцелял за разлика от Стефан Стамболов, който се е мъчил цели три дни след това в дома си.

Представяте ли си как оттеква това зверско клане в душата на невръстния Димитър?

Оттеква веднъж завинаги. Нещо повече – бележи целия му съзнателен живот. Тая смърт е ключът към по-нататъшната му непримиримост и твърдост, към по-нататъшната му вътрешна решителност, която го формира като характер.

Представяте ли си едно невинно селско дете, неговото въображение по повод смъртта на Александър Стамболийски? Подобни неща не се разказват, не се и тълкуват дори.

Кои дълбочини на детското въображение са запечатали драмата от клането, как са я запечатали, с какви детски възприятия и средства са я запечатали?

Димитър Пенчев няма сили да обясни, няма и как да го обясни, той само казва, че от онзи миг е запленил от идеите на Стамболийски, чувства ги вече съвсем близки и им се отдава изцяло.

И ги носи и пропагандира през целия си съзнателен живот.

Цялата работа е, че онова селско, крайно чувствително

дете, все още не подозира изобщо какво всъщност го чака занапред. Дори не подозира, че изцяло ще се отдаде не на какво да е, а на политиката, на заветната, съдбовна, истинска политика.

Как така? – питаме ние. Възможно ли е едно малко момче, един ямболски юноша да бъде по такъв безпрецедентен начин заплепен тъкмо от политиката, от някаква си политика, от каквата и да е политика? Оказва се, че е възможно. Оказва се, че тъкмо такъв човек е Димитър Пенчев и неговите близки приятели Петко Илиев и Жеко Стоянов.

Ето защо земеделците и тогава, и сега са толкова силни и непреклонни, толкова смели. Благодарение на такива като Димитър Пенчев и сие. Да се посветиш в самото начало на комунистическата тъма, на борбата за правда и свобода, в самото начало на тоталитаризма, който току-що е зейнал. Как ви се струва? Колко от нас биха могли да го направят?

Та нали оная гражданка от онзи софийски балкон им крещи на младите тогава земеделци: „Ей, глупаци, къде сте тръгнали след онзи луд човек Александър Стамболийски? Вие с всичкия ли сте?“

Това го крещят гражданята от балконите на тогавашна София на бащата на Митко Пенчев, а на сина, на младия Митко, вече никой не му крещи след победата на Девети септември.

Прибират го и се разправят с него по съвсем друг начин.

И тука стигаме в неговия разказ до едно много съдбовно нещо.

Димитър Пенчев се оставя да бъде вербуван от органите на Държавна сигурност. Представете си – като доносник в казармата, като кука-осведомител. Прави го напълно съзнателно. Дава си сметка, че с комунистическата зловеща ма-

шина няма начин да се пребори, освен ако не действа с техните подли методи.

Значи той е бил прекалено умен, освен че е бил толкова свободолюбив, значи си е дал сметката какво трябва да направи, за да не се откаже от идеите си. Подписва доброволно и нарочно за сътрудничество.

И ги мами, и лъже, и споделя всичкото това с най-близките си приятели, за да ги предпази от пипалата на Държавна сигурност.

Как се е досетил да действа тъкмо така?

Да води хитрите ченгета за носа и те да не могат да се усетят, или когато най-накрая се усетят, да разберат че са изцяло прецакани от някакъв си Димитър Пенчев, от едно ямболско селянче, те, които се мислят за най-умните, освен това и за недосегаеми, и че са над всичко. Колко човека по онова време са успявали на надхитрят Държавна сдигурност? Комунистите ни навираха непрекъснато в очите техните агенти Рихард Зорге и Аббел, а изведнъж се оказва, че „жалката“ тогава земеделска опозиция е имала хора в техните редици в лицето на някакъв си Димитър Пенчев, който ги е водил за носа.

Водил ли ги е за носа наистина? Водил ги е, разбира се, затова те никак не обичат да си спомнят, затова гузно мълчат и пак затова го осъждат на смърт, когато установяват покъсно, че техния човек не е всъщност техен, а е човек на идеята, на земеделската идея.

Какъв позор, какъв срам! Това комунистите никога не ще го понесат. Да се намери човек сред земеделците, който е от ранга на техните комунисти-идеалисти, загинали в борбата срещу фашизма! Как! Това само по себе си е кошунство!

Кошунството се нарича осъденият на смърт тогава Ди-

митър Пенчев. Без да се изхвърлям, твърдя, че по този политически акт на Димитър Пенчев, само по този политически акт може да се напише цял трактат. Предоставям да го напишат комунисти-идеалисти. Да прочетат безхитростия разказ на Пенчев и да го коментират, ако имат куража и ако са достойни за него.

Знам, че като кинодраматург и писател изпускам златен шанс по тоя повод, но и добре знам също, че рано или късно някой друг ще го направи – прочете ли веднъж въпросната книга, няма начин да не го направи.

Разказът на Димитър Пенчен плаче за голям кинорежисьор и то не само за български, а и за голям западен филмов режисьор.

Това е тема за Роман Полански или за Стивън Спилбърг.

В „Списъкът на Шиндлер“ Спилбърг не направи ли същото?

Не беше ли неговият герой уж поклоник на есесовската идеология, а след това разочарован напълно от нея, спаси живота на маса евреи?

Нашият герой Димитър Пенчев е съвсем друг, той е истинската голяма жертва на страховития тоталитаризъм и въпреки това успява да се възвиси над него.

Героят в „Списъкът на Шиндлер“ е бледа сянка на онова, което е героят на Пенчев. Защото освен всичко друго, освен че започва с една вродена юношеска хитрост да води за носа Държавна сигурност, той съзнава, че това не е достатъчно, претърпява забележително развитие и преминава към открита борба, към действие.

След като излиза от затвора, намира сили в себе си да бяга през границата ни с Турция към заветния Запад, към заветната свобода, прозрял, че сал с едната българска хитрост тоталитарна система не са побеждава.

И тук неговият безхитростен разказ навлиза в така нарече-

ния екшън. Динамиката на онзи негов разказ за бягството през Турция е повече от покъртителна – той няма аналог у нас.

Никъде няма аналог онова негово бягство по своята без-примерна подлост и цинична превратност.

Когато четох онова негово описание, не исках да повярвам, че това се е случило с него.

Пенчев и двамата му приятели минават турската граница, предават се на турските граничари, след което те ги връщат на българските граничари, които са се заложили на пусия с намерението да ги разсрелят, както и разсрелват най-блиския приятел на Пенчев, а той самият се спасява като по чудо...

Това е Шекспиров сюжет, дълбок и страховит, а ти се питаш: Нима наистина е станало така, възможно ли е изобщо да е станало, възможна ли е подобна политическа подлост?

Да, станало е, самият Пенчев дори не може да го повярва, но най-точно и подробно го описва.

Това са едни от най-покъртителните, най-безмилостни сцени от неговия документален разказ.

По-нататък в този разказ следват батални сцени от българските затвори, по-точно от тогавашните комунистически зандани, които по своето реалистично описание също нямат равни на себе си.

Напомнят ми с нещо „Записки от мървия дом“ на Достоевски, но наши, български записки, които поставят пред нас и един много важен въпрос. Имало ли е истинска, силна съпротива у нас срещу режима, или не е имало, както сега се опитват да го изкарат някои посткомунисти. Димитър Пенчев в този свой разказ доказва обратното.

Не само че е имало подобна съпротива срещу комунистическия режим, но самите вездесъщи комунисти ги е било страх от тази съпротива, треперели са от нея и са опитвали да я унищожат още в зародиш.

Аз лично съжалявам, че се запознах с Димитър Пенчев толкова късно. Преди време написах сценария на един подобен филм за комунистическите престъпления навремето.

Казва се „Изпепеляване“ и се радваше на голям успех. Сценарият ми щеше да бъде далеч по-пълнен и още по-драматичен.

Пенчев описва зашеметяващи и непознати неща от българските комунистически затвори. Но никога не е късно някой от нашите режисьори да се поинтересува от този текст и да го пресътвори кинематографично. Големите неща са винаги уж простички и винаги безхитроствни. Дон Кихот е велик тъкмо с това.

Нашият Дон Кихот – Димитър Пенчев е също нещо подобно. Малък, твърд като кремък, вярващ до лудост в свободата и готов да тръгне винаги срещу комунистическите вятърни мелници...

Последната част на неговия документален разказ е най-сложна, най-съвременна и модерна. Отнася се до разпада и краха на комунизма и проследява победата на самия Димитър Пенчев, който е изискан от Франция и успява с цялото си семейство да замине за там. В ръкописа има достатъчно документални материали по тоя повод, особено от тогавашните френски вестници, които отделят достатъчно внимание на неговия случай. И достатъчно убедително го раздухват пред цялото световно обществено мнение.

Но за мен отново най-важен, най-съществен е безхитроствният разказ на самия Пенчев за онази негова битка с Държавна сигурност.

Този негов разказ нито за миг не се отделя от епохата , а автентично я разкрива и допълва с нови „скрити“, така да се каже, факти.

Обърнете внимание на разговорите на самия Пенчев,

след като е изселен с цялото си бедно семейство в мина Бобов дол, с ченгето, което е определено да го наблюдава и да го пази. В тези техни разговори, пропити със заплахи, с подлост и с комунистически недомлъвки истинският писател вижда и открива забележителни сюжети от онова, което се задава тогава. От онова, което всички ние живеем сега, в посткомунистическата ченгеджийница, която настъпи по-късно и която разграби и продължава да разграбва България. Комунистическото израждане вече се забелязва, вече прозира в ония разговори на Димитър Пенчев с въпросното ченге.

Ето някои от тях, държа да ги проследите много внимателно:

„...В този момент преминахме железопътната линия и гледам няколко работници, всеки сложил нещо под мишница и си отива. Казвам му: „Ето го вашият социалистически човек. Всеки ден е така, когато си отиваме от работа – всеки слага нещо под мишницата и си тръгва. Никакво чувство за стопанисване. Никой не говори за социализъм... Питам го: „В Съветския съюз ще издават романа „Доктор Живаго“ от Пастернак, ще падне ли от това режимът?“ Той мълчи...

...Някои от работниците, които бяха слушали предаванията на „Свободна Европа“, използваша случая като са сами и ми казаха: „Пази се, ще те убият“. И на тях им казах: „Няма да посмеят сега да ме убият...“.

...Той каза, че в Сливен пресолили тогава манджата и щяло да има наказания. И продължи, че настъпили други времена-започвало преустройството. Ето и филмът „Покаяние“ щял да бъде прожектиран...“.

Пълно е във финала на ръкописа с подобни комунистически увъртания. Готови са на всичко, стига само Пенчев да

не се махне от България и да разкаже там, на Запад, какво е преживял. Тръгват от заплахите за убийство и стигат до „Покаяние“, повтарям, готови са на всичко, стига само да отърват възмездието, което напълно са заслужили.

И успяха по-късно да го отърват това същото Възмездие, успяха да се разминат с него. Нещо повече, успяха да умножат, да утроят вината и греховете си към целия търпелив български народ и да станат и те „модерни капиталисти“, нещо, което го усещат всички честни и почитени българи на гърба си цели двадесет и кусур години, след ония паметни събития, за които ни разказва Димитър Пенчев.

Затова и неговият ръкопис е уникален. Той е и от миналото, и от днешното време. Той няма давност. Нуждае се просто от един истински и по-дълбок прочит, бих казал умен прочит.

Нахвърлях тези редове за документалния разказ на Димитър Пенчев, препрочетох ги няколко пъти и все не оставам доволен. И все ми се струва, че може да се разказва още и още, да се анализира още, да се цитира и да се мисли. Питам се защо е така? И отведнъж разбирам и съзнавам, че ръкописът му е така истински, толкова драматичен и дълбок и толкова необхватен като съдържание, че наистина не може да се обхване и подчини на каквато и да е система. Този уж простичък разказ за неговите борби и страдания е въщност разказ на един неукротим дух, на един, бих казал, велик дух, който по нещо се сродява с всички останали подобни духове по наш самобитен, роден, български начин.

Затова е и така неповторим, затова ни е и така близък.

Чуйте само как се прощава Димитър Пенчев с родителите си на гробищата преди да замине на Запад...

„Отидох на гробищата. Не видях други хора. Бяха

там мъртвите и аз. Застанах до гроба на баща си и майка си. Баща ми почина в средата на юли 1974 година. Тогава бях в затвора. Когато разбрах, много плаках. Майка ми почина в началото на януари 1987 година. Тогава бях принудително заселен в Бобов дол. Разрешиха ми да присъствам на погребението ѝ. Майка ми приживе е пожелала да бъде погребана в гроба на баща ми. Когато занесоха ковчега с тялото на майка ми в гробищата, гробарите бяха извадили костите на баща ми. Пипнах ги. Гробарите с въжета спуснаха тялото на майка ми в гроба на баща ми, сложиха костите му в една голяма шарена селска калъфка за възглавница и го положиха до ковчегата на майка ми.

Тогава сякаш присъствах на две погребения – на баща си и майка си.

Сега запалих две свещи и коленичих пред гроба на тези, които са ме създали.

Колко време е продължило, не зная. По едно време почувствувах, че има нещо зад мен. Обърнах се – куче. То отскочи назад като топка. Свещите бяха изгорели.

Станах и си тръгнах.“

В този ръкопис откривам тъмен, неосъзнат талант, за който Димитър Пенчев и не подозира. Той мисли, че е записал на онези касети един обикновен разказ за своя трагичен живот. Лъже се. Разказът му е необикновен, откъдето и да го погледнеш, както и да го зачетеш или пък анализираш. Големите неща не се анализират, скъпи ми приятелю, големите неща се чувстват и съпреживяват, за което винаги ще ти бъда благодарен...

И на теб, и на моя приятел Петко Илиев, който някога ме запозна с тебе и ми поверихте и двамата този уникален разказ на касети.

Ще направя всичко възможно да стане достояние на българския читател, но и да не стане тъкмо сега, когато българският читател е уморен от духовната и всякаква друга мизерия и става все по-затворен в себе си и все по-безразличен, запомнете едно – тази история е безсмъртна и завига ще остане такава.

Благодаря ви, за което...

ПОСЛЕСЛОВ В ПРЕДГОВОРА

Написах този послеслов, след като получих и прочетох втората част на неговия документален роман „Идеалната жертва“.

В тази втора част на романа действието се развива след като Димитър Пенчев заминава за Франция и се установява със семейството си в Марсилия. Би било логично след трагичния си живот в тоталитарна България, след мъките и нещастията, които е преживял в нея, да ѝ даде гръб и да я забрави напълно.

Става тъкмо обратното – Пенчев не само че не загърбва страдалческата си родина, но непосредствено след рухването на комунистическия блок отново се завръща в нея и подема, вече като депутат във Великото Народно Събрание, борбата за демокрация.

Тази втора част е любопитна с огромния ентузиазъм, който го обхваща в началото на новите времена и тъмното отчаяние, което започва да се прокрадва в него по-късно, когато усеща колко трудно ще се разгради комунистическата тоталитарна система в България.

Честният, борещ се и изстрадал свободата си Пенчев предусеща с вродената си интуиция още тогава някои от зараждащите се неща у нас – стената, която комунистите

възправят пред икономическите промени, за да наложат своята икономика и своя капитализъм, бихме добавили, своята подла икономика и своя мутренски капитализъм, ала това вече е друга тема, за друг човек и навярно за друг документален роман. Димитър Пенчев поставя точката на своя документален роман тъкмо тук и ни оставя на нашия български кръстопът.

Благодарни сме му, все пак, че ни доведе и до кръстопътя заедно със самия себе си.

И от идеална жертва на комунистическата система днес може да ни бъде, с този свой роман и с този свой трагичен живот и опит, идеалният наш учител...

Александър Томов
писател

УВОДНИ ДУМИ

Пристигнах във Франция в края на месец юли 1987 година.

Установих се в гр. Марсилия. През септември същата година получих покана от ръководството на подкомитета при БНК в Париж |Български национален комитет – политическа емигрантска организация, основана от д-р Г. М. Димитров в изгнание| да присъствам на честване – 40 години от обесването на лидера на обединената опозиция Никола Петков.

На честването беше и известният български журналист от радио „Свободна Европа“ Владимир Костов, с който се запознахме и който ме покани да обядваме заедно.

По г-н Владимир Костов бяха стреляли с прословутия български чадър, когато излизал от парижкото метро, но отровата не действала.

Много години преди тази среща на българо-турската граница един офицер съвсем отблизо изстреля върху мен почти цял пълнител с патрони, но нито един куршум не ме улучи.

И двамата, оцелели по чудо, стояхме един срещу друг в един парижки ресторант – обядваме и разговаряме.

Накрая г-н Костов ми каза:

– Четох интервюто, което сте дали на френските журналисти в Бобов дол. Преживели сте много неща. Опишете всичко, а аз ще имам грижата това да излезе на френски или на английски.

Казах му:

– Г-н Костов, как да стане това – аз никога не съм правил опити да пиша? Когато седна да напиша едно писмо – това ме затруднява.

– Добре, тогава сложи една касета в касетофона да се върти и разказвай. Когато привършиш, изпрати ми касетите.

– Това като че ли е по-възможно – казах аз.

Върнах се в Марсилия, „сложих една касета да се върти“ и започнах. Отначало не вървеше, чувствах, че тази работа не е за мен, но после полека-лека потръгна. Какво да правя, бях вече обещал. Исках час по-скоро да приключа.

И тъй, когато записах спомените си, изпратих касетите на г-н Владимир Костов в Мюнхен. Той работеше в радио „Свободна Европа“.

Отговори ми, че ги е получил и че излъчването им ще започне по радиото без поправки.

Беше началото на 1988 година.

Димитър Пенчев

ЧАСТ ПЪРВА

**ЖИВОТЪТ Е БОРБА
И БОРБАТА Е ЖИВОТ**

Искам да разкажа как станах привърженик на земеделската идеология, за някои по-важни моменти от моя затворнически живот, как виждах някои световни събития и как пристигнах в Париж...

КНИЖКАТА

Роден съм в село Чарда, Ямболски окръг на 14 февруари 1937 година. Първите образи, които съм запомнил, са на майка ми и на баща ми. Баща ми обичаше да чете. Той имаше един доста голям сандък и там държеше документи, вестници и книги.

Един ден – допускам, че съм бил на 11 години, аз отворих този сандък, поразрушках го и се спрях на една неголяма книжка, около стотина страници. На корицата ѝ имаше образ на човек с буйна къдрава коса, мустаци и, ако не се лъжа, заглавието беше „Убиецът на Александър Стамболийски говори“. Не зная кое ме е привлякло – дали образът, или заглавието, но взех тази книжка и отидох в салончето, където преспивах.

Там върху дюшек, постлан на пода, подготвих уроците си. Седнах на колене и започнах да чета. Стигнах до един момент, когато заловеният Стамболийски е подложен на мъчения във вилата му в Славовица. Убийците започват да го яздят, един се мята на гърба му и го кара да се изкачва по стълбите, сетне – друг; започват да го мушкат с ножове и той, изнемощял, пада на пода. Скоро докарват и брат му Васил, също пребит от бой. И той се свлича на пода. Двамата братя правят опит да се прегърнат.

Тук аз не издържах, пуснах книжката на дюшека, легнах с гърди върху нея и заплаках.

По едно време баща ми влезе в салончето и запита:

– Митьо, защо плачеш?

Не можах да му отговоря. Той ме побутна с крак. Тогава се надигнах с ръце, захлупени на лицето.

Баща ми изглежда видял книжката и ме запита:

– Коя кника четеш?

Аз му я подадох. В този момент го погледнах и долових по лицето му, че той е доволен, че чета тази книга. После ми я подаде и каза:

– Аз съм се виждал и съм се запознавал със Стамболийски.

Сетне често го питах, къде и как е станало това.

Една вечер баща ми отвори същия този сандък, извади една брошура – реч на Райко Даскалов в Народното събрание, и ми каза:

– Сега ти ще четеш, а аз ще слушам. – И както бе облечен, легна на леглото с калпака, прехвърли крак връз крак, мушна ръка под главата си, а другата подпъкна в големия червен пояс и леко примижал, слушаше, а аз четях... Понякога допусках грешки, а той ме поправяше.

Какво си спомням от тази реч на Райко Даскалов? Направи ми впечатление, че много често той бе прекъсван. А след името този, който прекъсваше Райко Даскалов, в скобички беше написано „к“. Аз не знаех какво е това, но баща ми обясни, че това „к“ означава – комунист, ако е „с“ – социалист, а Райко Даскалов е „з“ – земеделец и т. н.

В един момент прекъсват пак Райко Даскалов и той пита:

– Какво искате?

А те викат:

– Ние искаме съветска власт! Ние искаме съветска власт!

Той им отговаря:

– Чакайте бе, хора, там всичко е в огън и пламъци. Чакайте, да се изяснят нещата...

Но те продължават да викат:

– Ние искаме съветска власт!

В моето детско съзнание думите на Райко Даскалов: „Чакайте да видим и тогава“ са останали като много разумни и много справедливи думи. Но... онези не чакат, те викат: „Ние искаме съветска власт!“.

След като прочетох тази реч, аз отново попитах баща си за Александър Стамболийски и той пак ми разправи кога и къде го е видял за пръв път.

От многото негови разкази аз съм запомнил следното: През 1921 г. в средата на февруари се е състоял XVI конгрес на БЗНС. Баща ми тогава е бил на 21 години. Той бил определен за делегат на този конгрес заедно с още един човек от нашето село – Иван Димитров, който вероятно тогава е бил на 45 години. Качили се на влака от с. Зимница и потеглили за София. А когато пристигнали, се взело решение, че трябва да се направи манифестация по софийските улици. Стамболийски се качва с баща си на един файтон, начело на колоната, и манифестацията потегля...

Една гражданка се показала на балкона и извикала оттам:

– Ей, хора, къде сте тръгнали след този луд човек?

Но двама-трима селяни се поспрели, казали ѝ няколко пеперливи думи и госпожата бързо напуснала балкона.

И тъй, пристигат в залата, където се обявил XVI конгрес на БЗНС. Делегатите заели своите места. Имало е много чуждестранни гости. Водачите на Съюза също заели своите места. Там са Александър Стамболийски, Райко Даскалов, Цанко Церковски, Александър Димитров, Спас Дупаринов и други.

Баща ми разказваше как Стамболийски се е появявал няколко пъти на трибуната и произнесъл дълги речи. Тези

речи траели по два, три, четири часа – без да чете. В тях той оприличавал Фердиданд като змия, която се намира в кошница с яйца. И питал кога да накажат тази змия – когато се намира в кошницата и има опасност да счупят много яйца или да чакат змията да си подаде главата, да я хванат и да я измъкнат оттам. Но под напора на събитията тази змия, разбирай цар Фердинад, сама напуска кошницата и отива там, откъдето е дошла, сиреч в Австрия.

Стамболийски е задавал също и въпроса дали Земеделският съюз е бил готов за властта, и е отговарял, че съюзът още не е готов да поеме управлението на страната. Смятал е, че Земеделският съюз е трябвало да води най-малко още пет години опозиционен живот, за да може да си изгради кадри и тогава да поеме властта. Той е казал, че не Земеделският съюз се е качил върху властта, а властта се е качила върху Земеделския съюз. И е давал пример, че България тогава е представлявала един дом, в който майката е починала и за да има кой да въвежда ред в този дом, бащата е бил принуден да ожени сина си, макар и малък. Така и Земеделският съюз е бил принуден да се ожени за властта твърде млад.

Когато е ставало въпрос защо Земеделският съюз е влязъл в коалиция през 1919 г. със старите партии, против които Стамболийски е писал и говорил толкова много, той давал пример, че България тогава е представлявала един дом, срещу който приижда вода и има опасност да го разруши. Добросъвестният стопанин в този момент няма да гледа коя тухла и кой камък да вземе, за да направи временно бент и да отбие водата, а ще използва кал и боклуци, и всичко, каквото му попадне под ръка.

Спомням си още, че Стамболийски вероятно преди да произнесе някоя от речите си видял в някой вестник една карикатура, изобразяваща Земеделския съюз на власт като

едно слабо магаре. На карикатурата се вижда как старите партии спъват това слабо магаре за краката, някои искат да го яхнат, а комунистите му пускат мухи под опашката. Изглежда, че Стамболийски харесал тази карикатура и заявил публично, че на пролет, когато това магаре се напасе и заякне, ще поръча на карикатуриста да нарисува нова карикатура, в която то да изрита всички ония, които искат да го спъват, и да събори всички, които искат да го яхат, а на комунистите да напълни устата с фъшкии.

Аз продължавах да питам баща си за Стамболийски и за БЗНС и той продължаваше да ми разказва.

Разказваше ми за преврата на 9 юни 1923 година.

Няколко човека от нашето село, щом чули, че Стамболийски е обграден във вилата му в Славовица, набързо се въоръжават и тръгват за Пазарджик, но не могли да стигнат даже и до Пловдив – транспортът бил прекъснат и те се върнали.

Разказваше ми как Райко Даскалов бил застрелян в Прага, как начело на Съюза изпъква Петко Д. Петков, но и него убиват на 14 юни 1924 г., как към края на 20-те години земеделски лидери стават млади хора – Димитър Гичев, д-р Г. М. Димитров, Никола Петков...

Говореше ми много и за Втората световна война. Как в края на войната в България в къщата на Никола Петков е образуван Отечествения фронт; как след войната комунистите не спазват програмата на Отечествения фронт и Земеделският съюз, начело с Никола Петков, излиза в опозиция; как през 1947 г. политическите партии са забранени от комунистите, а Никола Петков – осъден и обесен.

СЕЛЯНИТЕ ПЕЕХА ПЕСНИ ЗА ГОРЯНИТЕ

В края на 40-те и началото на 50-те години в близки села започнаха да докарват цели семейства от Кулско. Чувах, че тези хора се разбунтували против ТКЗС и затова са докарани тук.

Селяните се събираха на групи и разговаряха оживено за тези ТКЗС-та. Попитах баща си: „Какво ще става?“. Той ми отговори съвсем кратко: „Ще става това, което е в Съветския съюз“. После започнах да чувам, че е избухнала война в някаква далечна страна на име Корея. Пак питам баща си...

Имахме една доста голяма политическа карта на света. Баща ми посочваше къде се намира Корея и ми обясняваше, че след Втората сватовна война Корея е разделена на две – на Северна и на Южна и че Северна Корея нахлува в Южна. Въпросът се поставя в Обединените нации, агресията е осъдена и под знамето на Обединените нации се сформира войска, която се бие против севернокорейците.

По едно време селяните започнаха много да говорят за горяните, които се появили в Сливенския балкан, Средна гора и Родопите.

Пак питам баща си: „Какви са тези хора? Защо излизат в Балкана?“. Той отбъгваше да ми отговаря, но все пак аз разбирах от него, че горяните са добри хора. После селяните започнаха да говорят, че в Балкана е изпратена много войска и милиция да се бие срещу горяните.

Селяните съчиняваха песни за горяните и ги пееха.

Последваха арести, много арести.

През 1952 г. отидох да уча в Механотехникума в Ямбол.

Аз /вляво/ и брат ми Атанас като ученици в Ямбол

Живеех близо до читалището. Ходех често там и открих доста книги за Стамболийски и БЗНС, написани от проф. Михаил Геновски. У хазаина намерих една книга за социал-демократите. Прочетох и нея.

Хазаинът ми беше изтърпял политическа присъда. Аз често ходех при него и там започнах да слушам радио „Свободна Европа“.

Веднъж по това радио чух един коментатор да казва: „Какво ще стане, кога и къде – никой не знае, но всеки, който следи редовно новините, ще предугади какво приближава“. Тогавя разбрах какво означава да получаваш редовно информация и да имаш здрав ум, за да я анализираш. Почувствах,

че стъпвам с единия си крак на нещо здраво. После пак по радио „Свободна Европа“ чух да се коментира една реч на английския политик Макмилан. Той казваше, че „Мирът се крепи върху водородната бомба“. Не ми беше лесно да го разбере този политик. Но впоследствие си дадох сметка, че и с другия си крак стъпвам на нещо здраво.

ЧЕРВЕНИЯТ ТАНК, ГЕМЕТО И ГЕНОВСКИ

Някъде посредата на 50-те години прочетох от един афиш, че проф. Михаил Геновски ще говори в читалището по международното положение. Бях прочел доста книги от него и реших да отида и да чуя какво ще каже.

Пристигнах малко преди определения час, вечерта. Залата беше почти пълна. Огледах се, но не видях друг ученик. Седнах на един стол на последната редица.

Появи се проф. Геновски. Този човек ми се стори, че е под среден ръст с големи мустаци и с очила.

Започна да говори. Говореше увлекателно, даваше примери.

По едно време на мен ми се стори, че той се ядоса и малко изкуствено каза:

– Аз знам, че тук има хора, които недоволстват от моите думи и това са хора – николапетковисти.

Каза доста неща по адрес на тези хора. После сподели как са водели един разговор с д-р Г. М. Димитров – Гемето. Разговорът вероятно се е състоял в края на 1944 или в началото на 1945 г.

Геновски се обърна към д-р Димитров и го запитал:

– Георги, представи си, че се намираме на една тясна улица и срещу нас идва един голям 20-тонен червен танк. Какво трябва да направим?

Д-р Димитров му отговорил, че трябва да се борят с този танк.

Проф. Геновски обясни на залата образно, че когато танкът ги наближил, Гемето вдигнал ръце да се бори, но бил премазан... а той се метнал на червения танк и тръгнал с него.

Исках в този момент да запитам проф. Геновски, ако се появи още по-голям танк, но в друг цвят, какво ще направи, ще се метне ли и на него?

ЩЕ ЖИВЕЕ ОНОВА, КОЕТО СЕ БОРИ

В началото на 1956 г група ученици образувахме кръжок и си поставихме задача да изучим историята на БЗНС, идеологията на тази организация, а някои от младежите се интересуваха и от философската основа на тази идеология. Четяхме главно „Политически партии или съсловни организации“ от Александър Стамболийски. Събирахме се по квартирите – един четеше, останалите слушаха. На по-важните места се спирахме и ги обсъждахме. Още в предговора ни хареса мисълта на Стамболийски: „Не теорията създава живота, а животът – теорията“. И по-нататък Стамболийски добавяше: „Онова, което в бъдеще ще стане, то ще роди своите теоретици и своите теории“. А когато стигнахме глава 20-та във втората част на тази книга, ние просто заучавахме някои изречения наизуст. Стамболийски пише: *„Животът е борба и в борбата е животът... Онова, което прекарва в мъртвило, което не се готви за борба, което не се бори, то е недостойно да живее, то е излишно в живота, то е случаен гост на живота. Ще живее онова, което се бори. И ще се бори, и ще успее онова, което е годно за борба, което има подкрепата на стоманената десница на самия живот... Човекът е вечно*

борещо се същество. Повелята на живота е повеля на борбата. Пропадат или загиват само тези народи, които престават да се борят... Човек, който не участва в обществените борби, а се занимава през целия си живот само да се нахрани, да се запази и разплоди, по нищо друго не може да се различи от животните, освен по образа си. Ако всички са такива, тогава човечеството щеше да си остане в животинското мъртвило. Участието в обществените борби се налага не само от материалните интереси, но и от морална гледна точка... Човекът се бори със себе си, човекът се бори в обществото, човекът се бори и за обществото. Борба за себе си, борба за семейството, борба за обществото, борба за народа, борба за човечеството... Регулирането на общественото равновесие, на мира и социалната справедливост може да се постигне само чрез вечна борба...“

Най-великата заслуга, която може да се даде на отделната личност, на известно съсловие или на цял народ е тя да се култивира самосъзнанието у него, че той е единственият зидар на собствените си съдбини и да възбуди силния стремеж у него сам да се грижи за тези съдбини. Никакво убеждение за помощ отвън, никакво убеждение за помощ откъдето и да е било не трябва да се вселява в съзнанието на обществото. Когато един човек или цял народ ляга и става с тази мисъл, с това убеждение, с тази самонадеяност и тази самоувереност в собствените си сили, той няма да бъде загубен, той няма да бъде изоставен или унищожен...“

Когато спирахме за момент да четем този основен труд на Стамболийски, някой от нас грабваше книгата му „Какъв трябва да бъде политикът“ и започваше да чете:

„Който е турил за цел в живота си да забогатява, той не бива да се залавя с политическа и обществена дейност. Кой-

то в личния си живот е порочен, в обществения мъчно би бил порядъчен.“

Друг младеж го прекъсва и започва да казва някоя мисъл от речта на Стамболийски, произнесена на погребението на Александър Димитров – 24 октомври, 1921 година:

„Аз ценя живота на човека не по количеството на изживените години, а по количеството и качеството на изпълнения дълг. Аз намирам смисъла на човешкия живот не в неговата продължителност, а в неговата интензивност и плодотворност.“

Трети пък започваше да рецитира стихове от Сергей Румянцев.

А когато разглеждахме Принципите на БЗНС, ние се спирахме най-много на 16-и принцип, където Стамболийски пише:

„Премахането на частната собственост ще докара двете най-главни пакости на човечеството: ще намали продуктивността на човешкия труд и ще увеличи зависимостта на самия човек.“

ГОЛЯМО ДЪРВО В МАЛКА ГОРА

Така четяхме и не усещяхме кога е станало 2 или 3 часа след полунощ. Това често се случваше – особено в събота срещу неделя. Тогава лягахме напречно на леглото, в която и квартира да се намирахме, и заспивахме сладко, обладани от мисълта, че живеем разумен човешки живот.

На сутринта всеки от нас тръгваше за някое близко село. Там търсехме книжнина по въпросите, от които се интересувахме. И всеки носеше по нещо...

За недълго време ние си направихме доста голяма библиотека: почти всички трудове на Александър Стамболийски, на Димитър Драгиев, на Райко Даскалов, от Драголюб

Иванович, вестник „Земеделско знаме“ от най-различни периоди, доста броеве на вестник „Пладне“...

Ние четяхме всичко, което се отнасяше до Земеделския съюз, писано от негови привърженици и от негови противници...

На едно място намерихме много броеве на вестник „Народно земеделско знаме“ – орган на Българския земеделски народен съюз – Никола Петков и доста броеве на вестник „Свободен народ“. Прочетохме и тях.

В една селска библиотека намерихме, покрити с прах, книгите на инженер Кирил Попов: „Защо сме в опозиция“ и „Съсловност, демокрация и политика“.

Прочетохме и тях.

Четяхме и споделяхме прочетеното предимно със селяни от нашия край.

Аз често разказвах на баща си за прочетеното, но не му казвах, че сме основали кръжок. Казвах му само с кои младежи дружа – той познаваше добре хората от околните села. Отвърщаше ми: „Този род е добър, еди кои не са добри“. Насочваше ме добре.

Често се съветвах и с дядо Иван Димитров – човекът, който е бил делегат с баща ми на XVI конгрес на БЗНС в 1921 година.

Един ден отивам у тях и го заварвам да чете една малка книжка от проф. Михаил Геновски „Философска основа на земеделската идеология“. Не зная какво е разбрал дядо Иван от темата за биоматериализма, която Геновски развива в тази малка книжка, но си спомням, че тогава го запитах пак за Александър Стамболийски и той ми каза:

„Стамболийски беше едно голямо дърво в малка гора. Копанарите лесно го забелязаха и го отсякоха.“

Дотогава бях прочел много книги за Стамболийски, но такова определение за него не бях срещал. Много ми хареса.

Прав е Стамболийски, когато казва: „*Идеите се раждат долу. Интелигентът представлява една фабрика, която трябва да вземе суровината, да я обработи и да я направи популярна*“.

Продължавахме да четем и стигнахме до извода, че истинските приемници на идеите на Александър Стамболийски са хората от БЗНС-Никола Петков, а Обединената опозиция начело с Никола Петков е гръбнакът на съпротивата срещу комунистическия режим. Хората от кръга на Александър Оббов и Георги Трайков нямат нищо общо с идеите на Стамболийски. Те са приели програмата на комунистите за своя програма. А ние добре виждахме, че комунистическата идеологи игнорира волята на човека.

Някои от учениците започнаха да създават групи в родните си села. Така Жеко Стоянов създади група в с. Люлин.

Димитър Прасаджиев и Йордан Господинов Фокеров – в с. Бояджик, а аз – в с. Чарда.

В разгара на този ентузиазъм една ученичка от кръжока дойде разплакана при мен за съвет. Призна ми, че в МВР са я притиснали да подпише декларация за сътрудничество. Натоварена била да ме следи и да донася за мен.

Успокоих я и ѝ казах:

– След като си подписала, аз ще ти помогна и заедно ще направим първия донос.

И така стана – написахме за мен верни и неверни неща но така че да се хареса на ДС. Добре, но по-късно същото момиче ми довери, че са и наредили да донася за друг ученик. Тук ставаше по-сложно и преди да напишем нещо, трябваше да разузнаем. Аз ангажирах други да разберат как е, що е, така че доносителите, които редактирахме с нея, да са хем правдоподобни, хем внимателно точни, за да не навредят никому.

И така започнахме.

Интересно е, че колкото повече доноси пишехме, толкова повече нашият кръжок се раширяваше. Ние по този начин опознавахме младежите и ги канехме в кръжоците.

ДС служеше на мен. По-късно си дадох сметка, че това са били най-хубавите дни в моя живот. Баламосвахме ДС с доноси, събирахме се да обсъждаме същината на режима.

Да си призная тази игра на котка и мишка с ДС гдетеличкаше моето самочувствие и започна да ми харесва.

Да се борим с комунизма? Добре. Но как, като не познавахме лично противника?

Тогава ме докосна идеята да задълбоча играта и да бъда вербуван самият аз. Поех риска да надхитря хитреците, да водя ДС за носа. Може да прозвучи самонадеяно, но такава е младостта – аз бях на 18 години.

Направих няколко хитрини, за да бъда привикан в МВР – Ямбол, но така и не ме потърсиха.

Жеко Стоянов ми беше казал, че баща му Стоян Матев изтърпява в затвора 15-годишна присъда за преминаване на българо-турската граница през 1949 година и че делото ще бъде преразгледано. Това стана в град Ямбол през първата половина на 1956 г. Аз присъствах на делото. Бай Стоян беше освободен от затвора.

Когато отивах да видя Жеко в тях, разговарях и с баща му. Често питах бай Стоян за прекараните години по затворите. Той е бил в Сливенския затвор, в Шуменския, на остров Белене и в затвора в Бургас.

Бай Стоян умееше да разказва. Много интересни за мен бяха разказите му, когато е бил в затвора в Бургас.

Там е бил продължително време в една килия със Стефан Богданов, брат на Петър Богданов, разтрелян заедно с поета Никола Вапцаров. Самият Стефан Богданов е служил на съвет-

ското разузнаване. Осъден е на доживотен затвор. На 9 септември 1944 г. излиза от затвора и е един от създателите на ДС. По време на процеса на Трайчо Костов и на него му слагат бележниците на ръцете и той изпитва на свой гръб методите на изтезания, които е прилагал над политическите си противници. Чух от бай Стоян, че Богданов често казвал: „Защо не ме убиха преди 9-ти септември, поне сега децата ми да живеят добре!“.

Слушах разказите на бай Стоян, но не му казах, какво сме започнали да правим със сина му Жеко.

Жеко с друг съученик бяха влезли една вечер през прозореца в едно учреждение и бяха свили една пишеща машина, за да пишат позиви.

Не му казах за разплаканата ученичка, нито за намерението ми да се внедря в ДС.

УНГАРИЯ ВЪСТАВА

И все пак – бяхме много млади, но се питахме понякога дали стремежите ни ще бъдат подкрепени от живота?

Дойде 23 октомври 1956 г.

Трима от участниците сме в моята квартира и слушаме радио „Свободна Европа“. Беше вечерта. Тази радиостанция постоянно я заглушват, но сега направо пращи. Но бяхме свикнали – когато много я заглушат, някой от нас да вземе радиоапарата и да го разнася из стаята и в който ъгъл най-добре се чува – го държи в ръце, а ние слушаме. Чуваме отделни думи: „Унгария... Будапеща... Наги.“ Усещаме, че е станало нещо важно. Стоим и слушаме до късно. От многото повтаряне вече разбираме: „Неголяма група студенти организират манифестация и вървят по посока към парламента. Някои от студентите викат: „Който е унгарец, да върви с нас!“. Колоната бързо нараства. Присъединяват се

и ученици, работници... Площадът пред парламента не може да ги побере. Органите на Държавна сигурност стрелят... Има жертви...

Заспиваме късно след полунощ.

През деня се усеща, че нашият малък град Ямбол знае новината. Хората се събират на неголеми групи. Минавайки покрай тях, дочуваме, че говорят за Унгария.

Следобед отиваме до будката да си купим вестници. Опашката е голяма, голяма... Успяваме да си купим вестници и четем: „Група от хулигани в Будапеща чупят витрини и ограбват магазини“.

На 24 октомври вечерта сме отново пред радиото. То пак пращи, но все пак се долавя: „Тълпи от хора са нахлули в оръжейните заводи. По улиците – камиони, пълни с най-различно оръжие, което се раздава на населението.“ Чуваме откъслечно думите: „въстание“, „революция“, „съставено е ново правителство“. Разбираме, че въстаниците искат да превземат унгарското радио.

Армията не стреля срещу въстаниците. Войниците се присъединяват към въстаниците. Слаба съпротива оказват само органите на унгарската държавна сигурност.

Радиото продължава да пращи, но ние продължаваме да слушаме и долавяме: „Въстаниците превземат един след друг милиционерските участъци, партийните клубове, затворите. Затворниците бързо се въоръжават и тръгват с въстаниците“. Чуваме и името на някой си кардинал Минценти. И той е освободен от затвора...

На 26 октомври разбираме, че бунтът с електрическа бързина е залял цяла Унгария. Чуваме по „Свободна Европа“: „Стачки, призови, транспортът не работи, основават се комитети...“ Ясно – цяла Унгария е въстанала. Народът иска съветските войски да се оттеглят.

Ние не можем да се ориентираме кой ръководи въстанието, но едно е ясно: всички искат свободна и независима Унгария.

Нашите вестници не пишат вече за хулигани, а за контрареволуция.

Започва да расте наприжението и в нашия град. Група ученици разпространяват позиви със съдържание: „Да последваме примера на унгарците!“ Учениците са арестувани. Агентите на Държавна сигурност плъпват по улиците. Те си личат – вземат всяко паднало листче. Те са смъртнобледи, уплашени, те знаят какво става с техните колеги в Унгария, как ги бесят с краката нагоре...

Като се стъмни – пак същото: същите агенти, но с фенерчета, осветяват, навеждат се и вземат всяко паднало листче на земята. Те са много, много уплашени.

Ние продължаваме да слушаме „Свободна Европа“. Разбираме, че по националното унгарско радио е разпространено: „Въстанието не е контрареволуция“. И пак призивите: „Унгария да напусне Варшавския пакт“, „Свободни избори“. Някой основал национално-революционен комитет с програма от еди-колко си точки. Тайната полиция е разтурена. Става ясно, че съветските войски, които взеха леко участие в сраженията в Будапеща, започват да напускат столицата.

Ние тържествуваме.

В този поток от новини от Унгария, идва и новина от Близкия изток – избухва Суецката криза.

Спомням си, че един от младежите извика: „Защо пък това трябваше да стане точно сега?“.

Продължаваме да слушаме. Все по-ясно става, че въстаниците затвърждават позициите си. Чуваме, че Имре Наги изпраща телеграма до секретаря на Организацията на обединените народи. Става въпрос за неутралитета на Унгария.

НО...

Идва 4 ноември 1956 г. Беше рано сутринта. Един офицер, който често идваше при хазяина, влезе в двора, извика го навън и му каза: „Свърши се. Руснаците влезли тази вечер в Будапеща“.

Нищо повече не чух – аз лежах още в леглото. Сkochих бързо, но в ушите ми бучеше все същата дума: „Свърши се, свърши се“. Изхвърчах навън и открих неколцина мои другари от кръжока. Някои от тях бяха чули злоещата новина, някои – не. Пред нас застана големият въпрос: Какво ще направи Запада? И досега направените декларации от него не бяха твърди. Какво ще направи сега?

Идва вечерта и ние пак слушаме „Свободна Европа“ и чуваме: „Будапеща е пълна със съветска пехота. Хиляди танкове сноват и ломят всичко пред себе си. Въстаниците издигат барикади. Всеки унгарец е грабнал нещо и замеря танковете. Деца се катерят по танковете и хвърлят шишета със запалителна течност. Майките им правят от прозорците на сградите същото“. И призови, призови към целия свят: „Помощ, помощ, помогнете ни, помогнете ни — ние загиваме, загива цяла Унгария“. Но... помощ отникъде не идва.

В по-следващите предавания на „Свободна Европа“ чуваме: „Имре Наги е в югославското посолство, кардинал Минценти – в американското“...

Ние бяхме чували, че всеки народ заслужава това, което си е избрал.

Но беше ли унгарският народ избрал комунизма? – Не, разбира се, той му е бил натрапен. Тогава защо светът, свободният свят, не помогна на Унгария?

Ние не можехме да си отговорим.

През 1957 г. завърших техникума и започнах работа в Кърджали, и моите връзки с Ямболския кръг понамаляха.

През октомври 1958 г. ме взеха войник в София, поделение 40120 – Четвърти километър.

В казармата се повтори досущ всички работи, които бяха ставали в Ямбол.

Идва при мен войник от нашия край и ми казва:

– Митко, натисна ме спеца да ти задам няколко въпроса и да му занеса отговорите.

– Подписа ли? – питам.

– Подписах – каза и ми рече псевдонима си.

И пак, както преди, седнах с него да напишем доноса, първо за мен, а после за другите в духа на богатия опит, който вече бях натрупал от ученическите си години.

В Ямбол бях констатирал, че ДС масово вербуваше учениците, включително и непълнолетни, но имах чувството, че в казармата това се провеждаше още по-мащабно.

Срещах много войници-земляци, натъжени, по плаца. Питам всеки поотделно какво се е случило. Отговорът беше един и същ: „Спецът ме натиска да подпиша декларация да стана доносител“. Някой дори заплакваха. Към всеки един въпросът ми беше един и същ: „Подписа ли декларация?“. Ако отговорът беше „Не“, аз му казвах: „Няма да подписваш. Нищо не могат да ти направят“. Ако отговорът беше „Да“, тогава казвах: „Ще ми съобщаваш към кои войници те насочват спецът – ще ти помагам в писането на донесенията.“

Стаята на спеца беше до знамето, пред което се даваше пост. Доверих на някои от войниците, които познавах добре, да изяват желание да дават пост пред знамето и да ми казват кои войници ходят при спеца.

Докато един ден спеца повика и мен и ме заведе в кабинета в съседно поделение, където друг военен след кратък разговор ми предложи да сътруднича.

И така неочаквано дойде моментът, който всъщност желеаех.

Посуетих се малко за форма, но написах текста, който ми издиктуваха и се подписах.

Казаха ми, че псевдонимът ми ще бъде „Благоев“.

Имаше един офицер по политическата част, който постоянно ни обясняваше, че ние сме били против войната, но ако нашето разузнаване докладвало, че ще бъдем нападнати, трябвало първи да нападнем, че да се водели боевете на чужда територия. Този офицер ползваше един шкаф в залата, където си изнасяше лекциите.

Влизайки в залата, винаги отключваше шкафа, вземаше от едно чекмедже я книга, я тетрадка и когато привършваше лекцията си, връщаше нещата в шкафа, заключваше го и си тръгваше.

Но веднъж, като върна нещата в шкафа, аз видях, че забрави да го заключи. Тръгна си. Войниците започнаха да напускат залата, а аз отидох до вратата и дадох знак на един земляк да ме изчака. Когато всички се отдалечиха, казах му: „Офицерът забрави да заключи шкафа, искам да видя какво има в него.“ Казах му също да ме предупреди, ако някой дойде към залата.

Отидох до шкафа, отворих го и издърпах едно чекмедже. Видях доста голямо тефтерче. Започвах да го разлиствам. Боже мой! Колко много имена от стария и новия набор войници. По списък: трите имена, произход: от богато селско семейство. Баща му – николапетковист, мрази народната власт. На друг – произхожда от средно селско семейство. Баща му след 9 септември е безпартиен, но вражески настроен спрямо партията и народната власт. На трети баща му е бил полицай, осъден от Народния съд и убит, на друг чичо му избягал от България и живее в Западна Германия. На друг,

че баща му е социалдемократ, привърженик на Коста Лулчев. На друг, че баща му е осъждан като анархист...

Имаше и такива, които произхождаха от „прогресивни“ семейства. Бащите и майките им са членове на Партията. На друг пишеше, че като ученик дружал с вражески настроени младежи. Член на ДКМС, но не е активен...

Видях какво пишеше и срещу моето име.

Но нямах време за маене. Започнах бързо и по най-съкратения начин да преписвам тази ценна информация. Най-после я преписах. Сложих тефтерчето в същото чекмедже, притворих вратата на шкафа и тръгнахме с моя земляк по коридора. И кого мислите срещнахме да отива към въпросната зала? Същият онзи офицер, който бе забравил да заключи шкафа. На мен понякога наистина ми върви! Тази информация, която преписах от тефтерчето на офицера по политическата част, ми помагаше много, когато казвах на някой от завербуваните войници какво да пишат за войниците, към които ги е насочил спеца. И все пак теренът беше много буренясал. Трябваше добре да разгръщам бурените преди да направя дадена стъпка. Въпреки младостта ми, понякога очите ме заболяваха от бдение.

Читателят си спомня, че и аз подписах декларация да сътруднича на ДС. Спецът ме насочи към редник Петко Илиев Пенев от с. Староселец, Сливенско – да му задам въпроси и да му занеса отговорите. Двамата с Петко бяхме определени първоначално в школата за младжи сержанти, но после и двамата ни извадиха оттам. Аз завърших казармата като редник, той също. Петко беше изчислител на дългобойно съветско оръжие, аз – на немска гаубица. Снарядите попадаха в целта и командирите бяха доволни. Но нито неговият формуляр за следване беше заверен, нито моят.

От разговорите, които проведох с Петко, личеше, че е

добре запознат с историята на БЗНС и с идеологията на тази организация.

И тъй, когато нагласих донесението си за Петко, го занесох на спеца. Той го прочете, нищо не ми каза, но разбрах, че не е доволен. Той не е доволен, но аз бях доволен. Благодарение на него аз открих в Петко Илиев мой съмишленик.

Спецът ми каза, че съм свободен. Станах и погледнах големия портрет на Дзержински, който висеше на стената.

Когато излязох в коридора до знамето на пост беше моя земляк Димо Алдинов от с. Крумово – Ямболско. Той се усмихна. Димчо беше включен в играта. Петко одобри моята идея, че трябва да следим кои войници ходят при спеца, да откриваме кои са истинските агенти и да предупреждаваме по-уязвимите войници да се пазят от тях. Изяви желание и той да дава пост пред знамето, съгласи се също да образуваме нелегален кръжок за четене на земеделска литература. Успяхме да внесем в казармата основния труд на Ал. Станболийски „Политичеки партии или съсловни организации“. Най-често се събирахме в помещението на радистите. Самочувствието ми порасна. Понякога анализирах какво бяхме направили с моите съученици в Ямбол и какво правим сега в казармата. Спомних си как унгарските тайни служби се разпаднаха още в първите дни на бунта от 1956 г. и започнах да си задавам въпроса: „Силна и всемогъща ли е ДС?“.

Нека търпеливият читател, който ще прочете разказа ми докрая, сам да си отговори на този въпрос.

Но да се върнем към първия войник, който ми довери, че са го вербовали. Спецът Велков му казал: „Утре към 12 часа ще отидеш на портала. Там непознат човек в цивилни дрехи ще попита: „Вие ли сте редник Г.?“ Ти ще кажеш – Да. Той ще ти даде един малък колет с храна. В колета ще има бу-

тилки с вино. Ще поканиш еди-кой си войник и ще обядвате еди-къде си. Ще му зададеш тези въпроси.“

Този войник беше от Казанлъшко. Данните, които бях събрал за него, сочеха, че той е агент и то агент – провокатор.

Какво станало? След като хапнали и пийнали, агент-провокакторът му предлага да изнесат оръжие от казармата, а той щял да го предаде на хора от неговия край.

След като ми разказа всичко, момчето ме попита:

– Какво ще пишем сега в донесението до спеца?

Рекох му :

– Ще пишеш, че ти е предложил да изнесете оръжие от казармата.

Скоро след това донесение спеца го привиква – там е още един военен – и го пита кой му помага при писането на доносите.

Той отговаря, че сам си ги пише. Когато се видяхме и ми разказа това, аз му казах да не признава, че му помагам. Отново го викат и му упражняват натиск да признае. Той продължава да казва, че сам ги пише. Наказаха го с карцер. После го изместиха в трудово поделение. Агент-провокакторът получи нашивка. Спецът престана да ме привиква. Аз също не го потърсих до края на службата през есента на 1960 г.

Предполагам, че органите са усетели, че с мен са претърпели провал. Ето как в казармата за кратко станах „агент Благоев“ – двоен агент на служба в ДС, но всъщност в служба на моя идеал.

Няколко съидейници от ямболския кръжок и от казармата се събрахме и решихме да направим опит да възстановим забранения със закон БЗНС-Никола Петков.

СРЕЩА С РЕНЕГАТ

След казармата с Петко Илиев останахме да работим в София. Живеехме заедно на квартира. Продължихме да ходим в библиотеката „Св. Св. Кирил и Методий“ /тогава се казваше „Васил Коларов“?!/ и четяхме това, от което се интересувахме.

Един ден видяхме афиш, че ще се състои събрание по-случай 60 години от основаването на БЗНС. Решихме да отидем. Председател на събранието беше Къньо Кожухаров. А докладът беше изнесен, ако не се лъжа, от Тупалов – доктор на историческите науки. От Къньо Кожухаров бяхме прочели доста книги. Той и моят приятел Петко бяха от близки села.

Решихме на излизане да се запrikaзваме с бай Къньо. Той ни беше забелязал по време на събранието. Ние бяхме най-младите. Когато го спряхме, бай Къньо трепна малко, но Петко бързо му каза, че са от близки села, че се интересуваме от историята на БЗНС и че желяем да разговаряме с него. Той се съгласи да разговаряме и ни покани в Постоянното присъствие. Бай Къньо беше член на това фалшиво постоянно присъствие. Определихме деня и часа.

Отиваме и той ни прие в кабинета си. Започнахме да говорим за историята на Земеделския съюз и навлязохме доста надълбоко. В един момент бай Къньо ни попита откъде сме набрали толкова книжина за историята на БЗНС. И тогава ние решихме да атакуваме.

Питаме бай Къньо дали наистина се смятат за последователи на Александър Стамболийски и къде е тяхната политическа платформа. Защо са приели платформата на комунистите за своя платформа? Бай Къньо отначало се помъчи да се защитава, но ние продължавахме с въпросите: „Откъде

ще дойде прилив на млади сили във вашия съюз, като вие нямате младежки земеделски съюз?“ Бай Къньо вероятно разбра, че ние сме навлезли доста навътре в тези неща и се интересуваме искрено. Той ни каза: „Младежи, ако сте решили да се издигате в това общество по този път, защо не станете партийни членове?“

После ние го попитахме не мислят ли поне да издадат главния труд на Стамболийски „Политически партии или съсловни организации“.

Бай Къньо стана прав, подпря се с двете си ръце на бюрото, видът му беше много уморен, и рече: „Момчета, за какво преиздаване на главен труд на Стамболийски говорите? Ние водим борба Стамболийски да остане поне историческа личност...“

Станахме с Петко и си тръгнахме.

АРЕСТ, СЪД, СМЪРТ...

На 28 юни 1961 г. рано сутринта се почука на нашата врата. Петко попита кой е.

Отговорът не закъсня: „Милиция. Минаваме на проверка.“

Скочих бързо от леглото. Прозорецът беше отворен. Наведох се и видях двама милиционери и няколко цивилни. Петко отвори вратата и в стаята нахълтаха седем-осем цивилни лица. Някой от тях каза, че имало заповед да бъдем арестувани. Сложиха ни белезниците. И започнаха да обръщат всичко в стаята. Накрая направиха опис на всички книги, които имахме и ги изнесоха. Отведоха Петко, после мен. Качихме се в една лека кола и потеглихме. Спряхме пред голяма желязна врата. Вратата се отвори и шофьорът вкара колата в двора. Тогава един от агентите ме попита: „Знаеш ли къде се намираш?“

Аз нищо не му отговорих. Друг добави : „Този голям бой ще изяде.“

После ме свалиха от колата и ме поеха други. Вкараха ме в една стая, започнаха да ми правят обиск. Съблякоха ме гол, както пред военна комисия. Започнаха да ми пощят дрехите, после се облякох, някой каза: „Момче, оттук лесно не се излиза“.

Аз пак нищо не казах. След малко дойдоха двама старшини и ми наредиха да тръгна с тях. Тръгнах. Спряха пред една врата. Единият почука, отвори и рапортува. Посочи ми с ръка да вляза.

В стаята стояха прави пет цивилни лица. Имаше едно бюро и един стол до стената, близо до вратата.

Един от тях ми каза да седна на стола и заповяда:

– Говори за престъпната си дейност против Народна република България.

Попитах:

– За каква престъпна дейност става дума?

А той :

– Говори, говори! Твоите приятели вече пеят.

Продължавах да мълча.

Тогавя същият каза да стана от стола и да заста на в средата на стаята. Заобиколиха ме. Един посегна и ме удари в корема, друг ме ритна отзад, трети ме ръгна с линия в ребрата. Аз се свивах. А оня все вика: „Ще говориш ли? Ще говориш ли?“ Аз мълчах.

Тогавя рече:

– Водете го долу. Той ще проговори. Ех-е-е, какви герои минаха оттук и проговориха – че този ли няма да проговори?

Пристигнаха двама старшини, заста нах между тях и тръгнахме.

Вървя и си мисля: „Къде е пък това „долу“? Какво пред-

ставлява?“. Спираме пред една врата, отключват я и ми казват да вляза вътре. Влязох. Килия. Прозорецът е много горе, долу, на пода – дюшек. Почувствах умора. Сутринта ме взеха около 4 часа, а сега вероятно е следобед. Седнах на дюшека в ъгъла на килията, а в съзнанието ми – все кръгът, в който попаднах. И гласът на оня: „Говори! Ще говориш ли?“. Някой отвори вратата и аз ставам. Старшината с бележка в ръка ме пита как се казвам. Докато изрека Димитър, той извика: „Тихо бе! Тихо! Тихо си казвай имената!“. Казвам му тихо трите си имена. Отвежда ме до края на коридора. Там чака друг старшина с бележка и той ме пита: „Кажи си тихо трите имена“. Казвам ги. Тогава ми заповяда: „Застани тук и гледай в стената“. Помислих, че ще ми правят снимки. Той се изкачи до завоя на стълбището и изсвири, друг изсвири някъде в дъното... Разбрах, че така правят да не би да връщат някой следствен в килията и да се видим. Тръгваме. Водят ме в същия следствен кабинет. Същите хора. И пак същото: „Говори за престъпната си дейност против Народна република България! Говори! Говори! Твоите приятели пеят“. Аз мълча. Отново в кръга... Това продължава дни, седмици, месеци. Питат: „Защо събирахте тези книги за Земеделския съюз?“ Отговарям: „Искахме да изучим историята на БЗНС и идеологията на тази организация.“

– Признаваш ли Земеделския съюз, който се ръководи от Георги Трайков?

– Не го признавам. Това не са земеделци, а ваши хора.

– А кои са тогава последователи на Стамболийски?“

Отговарям:

– Никола Петков и д-р Г. М. Димитров.

Те пак скачат и недоволстват, че съм споменал д-р Г. М. Димитров.

Понякога тези загубели в своята професия хора като че ли

виждаха нашата чистота и се обръщаха откровено към нас: „Защо не сте били малко по-големи преди девети септември?! Щяхте да бъдете в Балкана с нас и щяхте да станете комунисти.“

Аз отговарях, че сигурно съм щял да водя някаква борба против фашизма, но комунист едва ли бих станал. Те пак недоволстваха от последните ми думи, но като че ли атмосферата се омекотяваше малко. Това обаче траеше кратко. И пак настръхваха срещу мен: „Ех, защо не ни разрешиха да ви закараме направо в лагера на кариерата в Ловеч.“

Понякога тези хора се хвалеха, че са големи специалисти по земеделските процеси и споменаваха имената на видни земеделски дейци. Най-споменаваха Иван Костов. Разбира се, това име ние го знаехме преди да бъдем арестувани. Говореха как Иван Костов е бил близо пет години следствен и че щом ние сме с такива твърди глави, ще ни изпратят в затвора да му носим вода.

ПОДСЪДИМИТЕ ОБВИНЯВАТ

И така, един ден следователят Фъртунков ми каза, че трябва да посоча някой адвокат, който да ме защитава. Аз му отговорих, че нямам нужда от адвокат – не съм извършил нищо, участвал съм в един кръжок и толкоз. Но той ми заяви, че ще бъде подведен под такъв член, че не може без адвокат и ако аз не посоча, те ще ми назначат служебен.

Баща ми отвън разбрал, че ме грози смъртна присъда и наел двама защитници.

Един ден ме водят при следователя и те са там. Запознаваме се – Иван Димитров Иванов от Шуменско, адвокат в София, и Димитър Попигнатов от Старозагорско, адвокат в Ямбол. И двамата са били в БЗНС-Никола Петков, после лежали в лагера Белене и впоследствие излизат – подписали

декларации. Най-напред се поскарахме, но после прегледахме следствените материали. Те си заминаха, а аз – отново в килията.

Не след дълго дойде обвинителният акт. Започвам да разбирам каква присъда ме очаква.

Делото е насрочено за края на ноември 1961 година. Бях много отслабнал. Баща ми идвал в София и ми оставил пари.

Десетина дни преди процеса ми разрешиха допълнителна храна. Един старшина ходеше и купуваше от някаква лавка.

Три дни преди процеса ме вкараха в една катафалка и извозиха до ж.п. гара София. Там ме поеха един майор и един старшина, които ме отведоха в купето. Влакът тръгна. Радиото в купето започна да предава новини: „...Кенеди и Макмилан се срещнали, но Кедени получил известие, че баща му е тежко болен и прекратил срещата...“

Майорът стана и изключи радиото. Не можах да разбера даже къде се е състояла срещата. Пет месеца не бях чувал радио, нито имах възможност да прочета нещо.

КОЙ Е ИСТИНСКИЯТ БЗНС?

Влакът пристигна на гара Ямбол. Майорът и старшината ме предадоха на цивилни лица, между които беше и следователят Фъртунков от София. Хайде пак в катафалката и после в килията в МВР-Ямбол.

Процесът започна. Аз съм първи подсъдим, до мен е Жеко Стоянов, до него – Петко Пенев. Другите бяха Димитър Пенев, Димчо Стоянов и Стоян Матев. Съдия – Раданов, прокурор – Чобанов.

Съдията прочете обвинителния акт и каза:

– Жеко Стоянов да остане за разпит. – Останалите подсъдими – в килиите.

Когато ме заведоха на разпит, съдията ме попита:

– Признаваш ли се за виновен?

Отговарям му:

– Не.

– Признаваш ли БЗНС, ръководен от Георги Трайков?

Отговарям му:

– Не.

Попита също дали сме искали да възстановяваме Съюза на Никола Петков и да вземаме властта.

Отговорът ми беше все същия.

Преминава бързо към литературата, която сме прочели.

На едно място в разказа си казах, че ние четяхме всичко писано от привържениците на БЗНС и от негови противници. Сега, пред масата на съдията, са само книгите, писани от противници на Земеделския съюз.

Имаше една книга от професор Табаков – той пишеше много против БЗНС. Съдията я взе и започва да я размахва. И казва: „Ето колко милеете за Стамболийски, щом четете такива книги.“

После същата книжка преминава в ръцете на прокурора и той я размахва, казвайки същите думи. Още малко и ще ни изкарат фашисти. Като разпитваха Петко Илиев Пенев, той каза същото, което казах и аз: „Всичко четяхме“.

Прокурорът скочи от стола и го запитва:

– Всичко ли четяхте? Ако бяхте намерили „Моята борба“ от Хитлер и нея ли щяхте да прочетете?

Моят съпроцесник му отговори:

– Да, и нея щяхме да прочетем – ние я търсехме, но не можахме да я намерим...

ЗНАМЕНИТИЯТ БАЙ КЪНЧО

Приблизително така протече разпитът и на останалите подсъдими: същите въпроси и почти същите отговори.

Започна разпитът на свидетелите. А те са много – около 30 човека.

Най-напред викат прокурорските свидетели. Влиза бай Иван-Рожбата от село Воденичене, Ямболско. Казва си трите имена и на въпроса на съдията какви са убежденията му, бай Иван вика високо:

– Аз съм николапетковист.

Съдията се мъчи да го притисне, че бай Иван е казал нещо в предварителното следствие, чете му...

Съдията казва:

– Ето, Иване, тук е написано на пишешца машина... Бай Иван-Рожбата му отговаря:

– Аз не мога да пиша на пишешца машина.

Влиза втори селянин. На въпроса какви са убежденията му и той казва, че е николапетковист.

Влиза Кънчо Велчев Кънчев от село Стралджа. Този селянин го познавахме. Знаехме, че е осъждан във връзка с горяните и е прекарал доста години по затворите. Съдията е решил да измени малко тактиката си. Не пита вече какви са убежденията му, а пита:

– Познаваш ли подсъдимите?

Бай Кънчо се обърна към нас, погледна ни, после се обърна към съдията и каза:

– Познавам ги.

Съдията пита:

– И какво ще кажеш за тях?

Последва отговорът :

– Според мен ще станат добри земеделци.

Съдията пак го пита:

– За какви земеделци става въпрос?

Бай Кънчо му отговаря:

– В България има само едни земеделци, и това са от Съюза на Никола Петков.

Думите му се извисиха и удариха тавана на залата, паднаха надолу и изплющяха като камшик върху лицата на съдиите и прокурора.

Настъпи мъртва тишина. Но... тишина пред буря. Само след няколко секунди съдията и прокурорът избухнаха.

Единият му вика:

– Мръсник!

А другият добавя:

– Черногледец! Ти не виждаш ли новите къщи във вашето село?

Бай Кънчо, опрян на банката, стои невъзмутим.

Намира един промеждутък в потока от обиди и казва спокойно:

– Колкото до жилищата, те се променят постоянно. Най-напред били наколни, после други...

Някой от задната редица извика: „Браво!“

Ние, подсъдимите, възхитени от отговорите на бай Кънчо, започнахме да се смеем шумно. Агентите – комунисти, които бяха в залата, станаха прави. Адвокатите се затичаха към нас. От това затичване адвокатът на Жеко Стоянов – Димитър Русев от София, се препъна и падна. Това вдигна залата на крак. Настъпи суматоха. Цивилните агенти като че ли се изгубиха в станалото множество.

Някои от адвокатите помагаха на своя колега да стане, а другите само ни повтаряха: „Не трябва да се държите така! Не трябва да се държите така!“

Милиционерите в залата се увеличиха. Двубоят продължаваше, но не се разбираше ясно кой какво казва.

Съдията изкрещя:

– Той трябва да бъде задържан!

Двама милиционери изведоха бай Кънчо от залата.

Отново всички си заеха местата.

Главният съдия поговори нещо с колегите си и заяви, че заседанието се прекъсва, понеже било обяд.

И аз прекъсвам разказа си за бай Кънчо, но ще го продължа.

СЪДИЯТА: „СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛ!“ ЖЕНА ПРИПАДА

Привършиха свидетелите. Започна речта си прокурорът.

Колко много неверни неща каза той! Иска четири смъртни присъди. След него започнаха обществените обвинители – от партията и комсомола.

Колко много лъжи казаха и те! И те поискаха да бъдем избити.

Никой не посочваше факти – ни прокурорът, ни обществените обвинители, но всички искаха да бъдем избити.

Дойде ред и на защитата.

Но може ли в България при комунистическия режим това адвокат да защити подсъдим в политически процес? Не.

Процесът трая цяла седмица. Умората започна да се появява по лицата на всички. Колкото пъти се обърнех и видех майка си – винаги беше с развързан, разбраден ръченик...

В събота следобед ще ни четат присъдите. Изкарват ни от килиите и тръгваме за съдебната зала.

И друг път, като ни водеха или като ни изкарваха от съдебната зала, имаше хора на улицата. Но сега са много. Охраната е засилена – много милиционери.

Влизаме в залата. Атмосферата е тягостна. След малко

съдът идва. Всички стават.

Съдията започва да чете: „В името на народа Димитър Георгиев Пенчев и Жеко Стоянов Иванов се осъждат на смърт чрез разстрел...“

За секунда настъпи гробна тишина, но бе раздрана от писъка на една жена. Чува гласове: „Припадна“.

Цивилните агенти се долепиха още по-плътнo до гърбовете ни. Съдията прочете и другите присъди. Милиционер сложи белезници на ръцете ни. Един цивилен агент ме хвана над лакътя за лявата ръка, друг – за дясната. Един милиционер – отпред, друг – отзад. Поведоха ме. Хората на улицата се бяха увеличили още повече. Чувах гласове на жени да плачат. Влязохме в двора на МВР-то.

Качих се в катафалката и право в Сливен – в затвора.

ХЕЙ, МИШЛЕ...

В килията, на пода – един дюшек. Погледнах прозореца – едното стъкло е счупено. Казаха ми, че на вечерната проверка ще ни донесат одеяла. Донесоха ми само едно. Грабнах го, тръшнах се на дюшека на дясната страна и заспах веднага.

Сутринта се събуждам, отварям очи и гледам – одеялото покрито със сняг. Беше началото на месец декември. Помъчих се да стана – не мога. Кръстът ми се бе схванал от студа. Обърнах се по гръб, раздвижих си най-напред единия крак, после другия, после двата заедно и станах.

Преди да ме арестуват, бях чел една книга, написана от човек, който е бил осъден на смърт. В нея пишеше, че осъденият на смърт не можел да мечтае. При мен не беше така. Аз мечтаех. Имаше дни, в които само мечтаех.

Имам двама братя, но нямам сестра. От малък си мечтаех и исках да имам сестра, но не на мястото на някой от

братята ми... О, за нищо на света! Така че и за това мечтаех понякога в килията.

В други дни правех анализ на целия наш процес.

Отделях и доста време за гимнастика. Тук трябва да кажа, че в тая килия не бях съвсем самотен. На втория ден забелязах едно мишле да си подава главичката от една дупка в пода, в десния ъгъл на килията, до вратата. И веднага се скри. Сложих до дупката малко трохи и на другия ден мишлето пак си показва главичката, после излезе цялото, опита от трохите и се прибра. Всеки ден отдалечавах трохите от дупката. Веднъж взех от средата на хляба, намокрех го и направих малко коритце, и като изсъхна, започнах да му наливам вода. Продължавах да отдалечавам трохите и коритцето и стигнах до средата на килията покрай стената. Понякога му оставях и сиренце.

На Нова година мишлето не ме забрави. Пак ме посети, но и аз не бях го забравил. Срещу Нова година за вечеря ни дадох по един варен свински крак. Нещичко отделих и за мишлето. То започна да гризка „празничната вечеря“, която му бях оставил.

Казах му:

– Хей, мишле, честита Нова година!

То се изправи на задните си крачка, застоя се малко така и пак продължи да гризка...

РАЗСТРЕЛ, САМО РАЗСТРЕЛ!

Във Върховния съд делото се гледа през януари 1962 г.

Когато ме вкараха в съдебната зала, видях баща си, брат си Пенчо и близките на Жеко Стоянов.

Всички тези хора бяха отслабнали и имаха изморен вид. Не зная как съм изглеждал аз. Залата ми се видя много голяма. Придружаваха ме двама милиционери. Те не позволиха да се

доближа до близките си. След малко пристигна и Жеко – също придружен от двама милиционери. След това докараха и бащата на Жеко, бай Стоян, придружен от един милиционер.

Останалите съпроцесници не присъстваха, но адвокатите им бяха там. Пристигна съдът.

Моите адвокати се доближиха до мен и ми казаха да внимавам с държанието си. Те все недоволстваха от моето поведение.

Прокурорът говори надълго и нашироко, без да излага факти, разбира се. Казваше, че такива като нас направили Унгарската „контрареволуция“ през 1956 г. и никаква милост не трябвало да има, присъдите ни трябвало да бъдат потвърдени и ние да бъдем разстреляни. Точно такива като нас по времето на унгарската контрареволуция били надраскали на вратата му „б. ж.“, което означавало „бъдеща жертва“ и това го накара още по-неистово да закрещи:

– Никаква милост! Разстрел, само разстрел!

Съдията се беше подпрял с лакти на масата и въртеше между пръстите на двете си ръце едно моливче. Той се стресна от крясъците на прокурора и го изпусна.

Моливът се удари о масата, падна на пода, търкулна се и застана между Жеко и мен.

Обърнах се към адвокатите и разбрах, че те чакат да видят кой – аз или Жеко, ще се наведе да вземе моливчето и да го подаде на съдията.

Аз не се наведох. Жеко също не се наведе.

Баща му се наведе, взе моливчето и го подаде на съдията. Той не беше осъден на смърт. Направи го вероятно заради нас.

А прокурорът, дето му писали на вратата по време на Унгарската революция „б. ж.“ – „бъдеща жертва“, продължава-ваше да вика:

– Никаква милост. Смърт! Тези не трябва да живеят.

Дадоха ни последна дума.

Обърнах се към съдиите и казах:

– Ако намерите сили в себе си, отменете ни смъртните присъди!

Погледнах към моите адвокати и разбрах, че те не са доволни от моите думи.

Съдията разреши много кратко свиждане. Баща ми плачеше. Прегърна ме някак си несръчно, целуна ме и каза: „Защо не поиска милост?“

Брат ми, просълзен, казваше: „Той не е виновен. Не е виновен“.

Тръгнах към Жековите близки – те вкупом ме прегръщаха и целуваха. Аз бях първи подсъдим. В погледите им не долавях никакъв упрек към мен – знаеха, че с Жеко сме приятели и се радваха на тази дружба. Искаха и двамата да живеем.

От София до Сливен бяхме с Жеко в едно купе.

Едната белезница – на неговата ръка, другата – на моята.

Най-напред приказвахме за речта на прокурора, после я забравихме. Впуснахме се в ученическите спомени и се смяхме много, и то шумно.

Милиционерите от време на време ни смъмряха: „Вие май забравихте, че сте осъдени на смърт.“

Но ние продължавахме да се смеем.

Пристигнахме в Сливен. Преди да ни разделят с Жеко, се целунахме. И пак – в същата килия.

Преди да ме вдигнат за Върховния съд, успях да сложа вода и храна на мишлето. Гледам храната – стои, водата – също. Мина първият ден, после – втори, после – трети... Мишлето не се появи.

Дните минаваха някак си по-тягостно.

Към края на месец февруари 1962 г. ме заведоха при началника на затвора. Той ми каза, че смъртната ми

присъда е отменена и е заменена с 20 години, и трябва да я подпиша.

Подписах я.

ПО ЕДНА ЯБЪЛКА ОТ БАЙ КЪНЧО

След няколко дни ми донесоха призовка, от която разбрах, че е образувано дело срещу Кънчо Велчев Кънчев и аз трябва да се явя като прокурорски свидетел.

Ясно. Бай Кънчо са го арестували още след оня случай по нашето дело.

Отвеждат ме на делото. Същата зала, където беше и нашият процес.

Там е и Жеко Стоянов. И той е прокурорски свидетел.

Съдията чете обвинителния акт. Обвиняват бай Кънчо, че той ни е подстрекавал. Осъдителният член гласи: „20 години или смърт“. И още по един член го подвеждат: „За обида на съда“ по време на нашето дело. Разпитват го, той им казва, че ни познава – виждал ни е един или два пъти, интересували сме се от историята на БЗНС и ни препоръчал някои книги. Разпитват Жеко и той казва същото. Разпитват мен и аз казвам същото. Започва прокурорът – пак дълга реч и пак никакви факти.

Иска му смъртна присъда.

Присъдата ще се чете следобед.

Вкарват ни в килиите – с Жеко сме в една килия. Разговорът не върви. Въпросът е един и същ: ще осъдят ли бай Кънчо на смърт?

Отключиха една килия в дъното на коридора – нашата килия е някъде по средата. Отивам до шпионката и гледам.

Най-напред минава милиционер, после – човек с ватенка. Да, това е бай Кънчо. След него – пак милиционер. Из-

карват го да му четат присъдата. Разговорът в нашата килия изобщо не върви. Чакаме да върнат бай Кънчо и да разберем на колко са го осъдили.

По едно време се чу тропот от подковани обувки. Доближих око до шпионката, но по шума разбрах, че милиционерът се движи сам.

Дойде до нашата килия, отключи я и каза:

– Хайде, излизайте.

Попитахме го, ако знае да ни каже на колко са осъдили бай Кънчо.

Той отговори:

– Двайсет години. Ей сега ще ви съберем.

Олекна ни. Тръгнахме, а на двора на МВР-то ни чака катафалката. Вратата ѝ е отворена, бай Кънчо е седнал и държи една торбичка.

Видя ни, усмихна се, остави торбата, подаде едната ръка на Жеко, другата – на мен и ние – хоп! – при него. После бръкна в торбата, извади ябълка и ми я даде. Даде и на Жеко.

Взе и за себе си, после рече простичко:

– Ще я караме заедно.

Сливенският затвор по това време беше за криминални. Предстоеше ни изместване. Старозагорският затвор тогава се обособяваше като младежки затвор, предимно за осъдени с политически присъди.

Бай Кънчо го изпратиха в Плевенския затвор. После чуваме, че когато делото се е гледало във Върховния съд, членът за подстрекаване, който гласеше „Двайсет години или смърт“ отпаднал и потвърдили само присъдата „За обида на съда“ – три години.

Жеко и мен изпратиха в Старозагорския затвор.

Това стана на 22 март 1962 г.

Посрещна ни Джелепов – по политическата част. Запи-

та какви сме. Отговорихме, че сме политически. Той каза, че в България нямало политически затворници. Изпрати ни направо в разряда */вид наказателно отделение/* – салон „Б“ или както го наричаха затворниците – „тежкия салон“.

Изкараха ни на каре. Нямахме право да говорим с хората от другите килии. Движехме се на разстояние 15 метра един от друг. Тези, които бяха пред нас или зад нас, използваха моменти, когато се отдалечаваха от надзирателя на карето и нямаше опасност да бъдат забелязани от вишката, и питаха: „Откъде сте? Имате ли пари?“ Други, които бяха подалеко, се обръщаха към нас в удобен момент и потриваха палеца и показалеца си. Разбирахме че и те ни питат дали имаме пари.

Започваше нашият затворнически живот.

ХРУШЧОВ КАПИТУЛИРА

Октомври е. Пак е октомври, но 1962 г. и пак последните десет дни на месеца. Започва Кубинската криза.

Ние сме с моя съпроцесник Жеко Стоянов в разряда и слушаме радиокапелата, която е закачена в двете крила на затвора. Нашата килия е доста далеко, но все пак се чува.

Чуваме, че в САЩ вестниците пишат и се говори по радиостанциите, че Съветите били внесли и монтирали голям брой ракети в Куба.

Съветите, разбира се, отричат и казват, че това е клевета и долна лъжа. В Обединените нации американският делегат Стивънсън показва снимки с тези ракети, но съветският делегат заявява, че това са фалшификации. Съветският съюз, твърди той, няма ракети в Куба. От Москва потвърждават същото.

Напрежението започва да расте.

Ние стоим прави до малкия прозорец на килията, за да

можем да чуваме радиото. И чуваме говорителят да казва: „Миналата нощ лампите в Белия дом са светели до късно и журналистите се питат: „Куба или Берлин?“.

Джон Кенеди, който при встъпването си в длъжност бе заявил: „Аз не бягам от политически състезания и борби – аз ги търся“, на 22 октомври произнесе реч и обяви военна блокада на Куба.

Започваме да чувстваме, че този път крадецът е хванат на местопрестъплението.

Пред очите на целия свят, притиснат, Хрущов признава, че са внесли ракети в Куба и те били наистина далекобойни ракети, но ще ги демонтират, ако американците демонтират техните в Турция.

Кенеди бързо му отговаря, че сега не е време да се поставя въпрос за ракетите в Турция.

Няма накъде – Хрущов капитулира. Започва изтеглянето на съветските ракети от Куба.

Микоян заминава за Куба да успокоява изоставения Кастро.

Ние, затворниците, тържествуваме: „Победа, първа победа!“ Поздравяваме се от малките прозорчета на килиите, а някои от затворниците викат: „Кенеди, Кенеди, къде беше по време на Унгарските събития?“. Други добавят: „Защо Западът не бе тогава така единен и твърд? Сега и помен нямаше да има от съветската империя.“

Управата на затвора и надзирателите са уплашени...

В края на 1962 г. бяха пуснати доста затворници.

В началото на 1963 г. докараха много политически затворници от другите затвори. Това бяха хора, лежали по десет, дванайсет, петнайсет, седемнайсет години.

С пристигането на тези затворници стана някак си по-оживено и дните – по-леки.

Нас ни изкараха от разряда, предложиха ни работа.
Мен ме изпратиха на кариерата в Калояновци.

БУНТЪТ В ЗАТВОРА НА СТАРА ЗАГОРА

На 16 юни 1963 г. в затвора на Стара Загора избухна бунт, който се счита за най-големия протест на политически затворници преди и след девети септември 1944 г.

Тогавя бях на кариерата в Калояновци и ще си позволя да разкажа малко от това, което чух за събитието.

Администрацията на затвора често нанасяше побои над политически затворници, но този път пропуска обстоятелството, че и трите крила на затвора са пълни с политически затворници.

Около 21 часа на 16 юни милиционерите бият с тояги един политзатворник. Политзатворникът надава отчаяни викове за помощ. Гласът му минава като електрически ток по килиите. Чува се мощна експлозия на хиляди гърла: „Убийци! Убийци!“. Кой грабнал кофата (тогава кофите бяха още чугунени), кой – капака на кофата, кой – налъм и удрят по вратите. Други викат от прозорците: „Смърт на комунизма! Да живей Свободата!“.

Затворът кънти в ясната юнска нощ...

Участник ми разправяше: „Тъкмо позатихне малко и някой извика от прозореца: „Кенеди, пусни Полариса!“ /американска ракета/. И пак започва всичко отново: „Помощ! Свобода!“.

Наистана – чудно явление е голямата солидарност. Дონосниците – и те викат, и те се надпреварват кой повече да удря по вратите.

Близо до затвора е консервният комбинат „Петко Енев“. Тази вечер там имало банкет, имало и гости от политбюро.

Музиката се оказва слаба да заглуши гласовете на зат-

ворниците, викащи за помощ и свобода. Настъпва паника. Една част от работниците тръгва към затвора, но... той вече е обграден от въоръжена милиция.

По-късно пристига и войска. Протестът продължава близо два дни.

Такова събитие неизбежно се отразява на режимите във всички затвори в страната. Затегна се режимът и на кариерата в Калояновец, където бях аз. Издадох една заповед за извънреден труд. Още докато четяха, аз я намерих за несправедлива и си казах, че няма да отида на работа в определения ден, но това не го споделих с никой.

На кариерата работехме на две смени по около 45 човека. Първа смяна отидоха всички на работа. Дойде ред за втора – никой не излиза. Докладват на началника на затвора в Стара Загора – Георгиев. Той веднага пристигна с един джип. Събраха ни всички, които отказахме да излезем на работа – около 45 човека.

Георгиев ни попита:

– Ще излезете ли на работа?

Никой не му отговори.

Тогава той заповяда да ни карцират и всички ни вкараха в едно помещение. След малко надзирателят Иван Грозния пристигна с един списък и започна да привиква един по един хората. Стана ясно, че началникът Георгиев ги вика да ги пита, кои са организаторите. Дойде и моят ред.

Георгиев ме пита:

– Ще излезеш ли на работа?

Казах му, че няма да изляза.

– Кой ви организира?

Аз му отговорих, че най-вероятно е заради несправедливата заповед. – Четиринайсет дни карцер с повикване на работа!

Ако не изляза, още четиринайсет дни. И тогава ако не

изляза, още четиринайсет дни – без повикване... Даде ми да разбера, че като началник имал право да ме накаже три пъти по четиринайсет дни последователно.

Отведоха ме в карцера. От 45 човека, които отказахме да излезем на работа, карцираха само пет – Атанас Железчев от моя край, Бончо Бонев от Старозагорско, Пенчо Маринов от Русенско и едно момче от Свиленградско, на което съм забравил името.

И така всяка сутрин Иван Грозния идва и пита:

– Ти ще излезеш ли на работа?

– Не!

– Ти?

– Не!

– Ти?

– Не!...

Така минаха първите четиринайсет дни. Изкараха от карцера момчето от Свиленградско. На останалите четирима подновиха заповедта за още четиринайсет дни. И последваха пак същите въпроси на надзирателя и пак същите отговори от нас. Изминаха и вторите четиринайсет дни. Братите ни пораснаха... Изкараха от карцера и Бончо. Останалите трима ни откараха в Стара Загора и направо – пак в карцера, нова заповед за четиринайсет дни карцер. Минаха и тези четиринайсет дни. Откараха ме на третия етаж в разряда. Хората, които заварих там, бяха участвали в големия протест на 16 юни. Бяха минали през карцери и бяха правили гладни стачки. Нервите им бяха опънати.

В една килия сме с Кольо Петков – Бежански от село Бежаново, Луковитско. Той беше прекарал десетина години в затвора. Бях чувал за мъченията, на които е бил подлаган. Понякога го питах и той ми разказваше.

Били на остров Белене. Карат ги да копаят карцери. Една

група, около трийсет човека, отказват. Последва карцер, гладна стачка. После Кольо и още трима ги откарват обратно в Плевенския затвор и – направо в карцера.

НЯМА ВОДА, ИМА УРИНА...

Подът на карцера е мокър. Минават четиринайсет дни – извеждат го в една килия. Питат го: „Ще копаеш ли карцер?“ Той казва: „Не“. Започват да го бият. Той протестира, отказва да взема храна. Пак го бият. Вземат му всички дрехи. Остава по гащета. Началникът нарежда да не му дават вода за пиене. Минава повече от седмица. Устните му се напукват от жажда. Надзирателите донасят няколко кофи мръсотии от клозета и ги плисват в лицето му. Минават още няколко дни. Кольо се доближава с голяма мъка до кофата за уриниране, потапя ръка в собствената си урина и... си спомням думите му: „Само онзи, който е изпитвал подобна жажда, само той може да ме разбере“.

На 22 ноември 1963 г, малко преди 4,30 часа сутринта, се събуждам по навик. По това време неработещите ни изкарват на тоалет. Бяхме трима в килията. Аз спях на горното легло. Посегнах да отворя прозореца да се проветри килията и чух от радиокапелата: „Новини: САЩ...“. Нещо ме преряза. Надавам ухо към прозореца и чувам говорителят да казва: „Срещу президента на САЩ е извършено покушение. Президентът е починал“. Моите съкилийници чули, но не разбрали добре, скачат от леглата и питат: „Какво? Какво? Какво е станало?“

Аз не мога да се опомня още от чутото, но после им казвам: „Убили са Кенеди.“

В този момент надзирателят отваря нашата килия и в коридора се чува само това: „Убили се Кенеди!“, „Кенеди е убит!“ ...

Не слизам още от леглото и се питам: „Какво става с Америка? Кой уби Кенеди? Откъде идва куршумът?“

До този момент се възхищавах от две политически личности: на българска сцена – от Александър Стамболийски, трагично загинал; на международната сцена – от Джон Кенеди, който също вече е убит.

Защо става така? Защо винаги става така?!

Излизаме на карето. Всички говорят само за Кенеди.

Аз се движа сам – не искам с никого да говоря, но и аз мисля само за Кенеди и в главата ми е неговата мисъл: „Свободата и мирът не се придобиват евтино.“

ОТ МАЛКОТО В ГОЛЯМОТО КАРЕ

В края на август 1964 г. освободиха малко затворници по предложение на администрацията. И ние, които останахме в затвора, си казахме: „Това ще е само“. Но все пак оставаше известна надежда – предстоеше сесия на Народното събрание, която трябваше да бъде открита на 7 септември.

По това време бях пак в разряда. Радиокапелата не работеше и на 7 септември вечерта не чухме нищо. Към обед на 8 септември се разнесе новината, че в дневния ред на сесията е имало законопроект за амнистия.

Чакаме с нетърпение кога ще дойдат вестниците. Надвечер ги донесоха. Вземам вестник „Труд“ и прочетох само това, което се отнасяше за амнистията: „Амнистия – първа амнистия от 1944 година насам...“.

Ние, затворниците, често казахме, че разликата между затвора и навън е толкова, колкото е разликата между килията и карето.

И все пак сега ни предстоеше да излезем на голямото каре.

Около 21 часа някой от работещите извика: „Пускането започва!“.

Този вик изправи затвора на крак и го обърна на слух.

Тази нощ затворът нямаше да спи. Щом някой го изкарат от килията, новината мигновено обикаляше целия затвор.

Около 23 часа отварят нашата килия. Ние сме трима в килията. До надзирателя стоят двама цивилни, които аз не познавам.

Единият от тях държи списък и казва: „Димитър Пенчев да си събира багажа!“. Багажът ми беше събран. Вземам си довиждане с моите другари – съкилийници и тръгвам.

На колелото на затвора гледам моя съпроцесник Жеко. И той с багажа.

От колелото се виждат всички крила на затвора. Изкарват отвсякъде. Имаше доста килии, в които бяха изолирани затворници за шест месеца. И оттам отключват. Отключват и карцерите. И оттам изкарват...

Горе, на колелото, станахме десетина-петнайсет човека и ни отправиха към портала.

Там беше началникът Георгиев. Искаше да каже нещо за амнистията, но един младеж го прекъсна и запита:

– Означава ли амнистията, че Никола Петков ще бъде реабилитиран?

Началникът Георгиев не очакваше такъв въпрос и каза:

– Не мога да ти отговоря.

Желязната врата се отвори и ние – хоп! – отвън, на голямото каре. Никой не говори.

После един каза:

– Който иска да не се връща повече тук, да не се обръща назад.

Някои се изсмяха. Мълчанието беше нарушено.

В полунощ бяхме на гарата. Там заварихме доста освободени. Всеки търсеше влака за родния си край. През половин час пристигаха нови групи освободени. Който и влак да пристигнеше, за който и край на България да отиваше, качваха се най-малко по двацет-трицет наши политически другари. Така ние се изпращаме.

Пускането продължаваше... Към осем часа сутринта пристигна влакът от София за Нова Загора, Ямбол, Карнобат, Бургас. Това беше нашият влак. Хората от Шуменско и Варненско също се качиха на този влак. Жеко слезе на гара Ямбол, аз – на гара Зимница.

От Зимница до моето село са четири километра. Исках да си отида пеш.

Тъкмо излизам от Зимница и хващам пътя за Чарда, настигна ме мотоциклет. Бате Митко – мой пръв братовчед от Зимница /майка ми е от това село/. Някой ме е видял, казал му и той яхнал мотора. Искане да ме закара. Съгласих се. Но до моста на канала видях чичо Кольо и няколко селяни. Спираме и разбираме, че друг, също с мотор, ме е видял на гарата и бързо занесъл новината в моето село.

Вървим. Бате Митко бута мотора. Наближаваме бащината ми къща.

Тук е много трудно, много трудно... за разказване.

Портата е отворена. Пред къщи – майка ми пак с развързан ръченик, до нея – баща ми. Отстрани – чичо Иван и буля Иванца. Прекрочвам портата. По-нанатък е още по-трудно...

Спомням си, че една селянка питаше:

– Ама за постоянно ли е освободен?

Пристигна и дядо Иван Димитров. Изнесоха столове.

Седнах между баща си и дядо Иван, между двамата делегати на XVI конгрес на БЗНС.

ПИРОНИТЕ СЕ ВАДЯТ, ДУПКИТЕ ОСТАВАТ

Животът ми извън затвора, т.е. на голямото каре, не вървеше никак гладко. Работа ми даваха. Работех, но като дойдеше девети септември, седми ноември... аз не ходех на манифестация. Партийният и профсъюзният ме викаха, казваха ми, че не съм се поправил от затвора и после ме уволняваха от работа.

До март 1967 г. работех на пристанището в Бургас. От „Личен състав“ ми казаха, че ме викат до МВР-то. Отивам и ме отвеждат до началника. Той беше станал прав. Не ме покани да седна и рече:

– Товарищ! Наближава летният сезон. Ти си бил в затвора и не е желателно да оставаш в Бургас.

Отговорих му, че един западногермански гражданин може да дойде през летния сезон на морето, а аз, който съм се родил в тази страна, нямам право да бъда тук.

Връщам се на пристанището – уволнен съм от работа.

От „Личен състав“ ми върнаха трудовата книжка.

Тръгвам към квартирата и си мисля: „Гонят ме от работа. Понякога ме хваща страх, че при някоя по-сложна обстановка ще ме хвърлят в някой лагер. Тогава какво ми остава? Освен да направя опит и да избягам от тази страна.“

С ТУТЕКА

По това време живеехме със Стефан Тутеков – „Тутека“, мой приятел от затвора.

Влизам в квартирата – той там. Усмивва ми се и ми казва, че е уволнен от работа. Работеше в една дърводелна.

Казах му, че и аз съм уволнен.

Стоим прави и се гледаме в очите. Чувствам, че и той мисли същото – ще бягаме!

Поморие, 1967 г., Стефан Тутеков и Димитър Пенчев преди бягството

Казвам му:

– Стефчо, ти си минавал границата и знаеш, че всичко може да се случи. Преди да тръгнем, искам да видя твоите родители – той беше виждал моите.

На Гергьовден сме в Стефановото село – Врабево, Ловешко. Родителите на Стефан са радостни – сложиха голяма трапеза пред къщата под една голяма круша. Там е майката на майка му – баба Стефана, останала вдовица от Първата световна война съвсем млада, не се е омъжила повече.

Стефан много пъти ми е говорил за нея. Има доста хора от рода им. Стефан е седнал срещу майката на баща си – баба Минка, над 90-годишна, но с ума си още.

Стефан се смее, закача баба си, тя му отговаря остроумно и това привлича погледите на цялата компания. Стефан ѝ

припомня как като малък е направил беля, а тя го гони, не може да го настигне...

Баба Минка му отвръща:

– Стефане, Стефане, да беше само това! После още колко бели стори на баща си и на майка си...

Стефан пак се смее и дума на баба си:

– Е, бабо, сега вече ще правя само хубави неща.

После се намеси баща му – бай Васил, учител по професия, пенсионер. Той разказа как едно време един син правел много бели и при всяка беля баща му забивал по един гвоздей в един дирек. Гвоздеите станали доста на дирека, но и синът порастнал. Започнал да прави хубави неща и баща му при всяка хубава постъпка, вадел по един гвоздей.

Един ден баща му извадил и последния гвоздей.

Тогавя синът казал:

„Е, тате, какво ще кажеш? Няма гвоздеи на дирека.“

Баща му отговорил:

„Вярно е, че няма гвоздеи на дирека, но дупките остават...“

Бай Васил говори още. Аз бях срещу него и не пропусках нищо.

Стори ми се, че в този човек имаше нещо много мъдро...

ПРЕЗ ТЕЛЕНАТА МРЕЖА...

В средата на юли 1967 г. около 21 часа Стефан Тутеков, Васил Енчев и аз слязохме от влака на гарата в Елхово. Тръгнахме на юг, но не се движехме заедно. Излязохме от града и – направо в полето.

Там се събрахме, извървахме около километър и седнахме. Взехме решение: каквито и проблеми да възникнат по пътя, щом двама са съгласни, третият и той трябва да се съгласи.

Имахме два пистолета. Ще се движим един след друг. Който е в средата – няма да има пистолет. Ще се сменяме.

Стефан погледна към небето, посочи с ръка и каза:

– Това е Полярната звезда. По нея ще се ориентираме.

Имахме и компаси. Той стана и тръгна, аз – след него, Васил – след мен. Вървахме цяла нощ. На разсъмване бяхме в една малка гора. Решихме тук да преденуваме. Седнахме под едно доста голямо дърво – двамата спят, третият е на пост. Имахме и бинокъл. Качвахме се на дървото и наблюдавахме.

Щом настъпи нощта, пак тръгваме. Движехме се много внимателно. Случи се една много гориста местност. Изморихме се. Седнахме да починем. Пресметнахме общо колко часа сме вървели и ставаше ясно, че сме близо до границата.

Стефан и Васил са минавали и друг път българо-турската граница и са ми я описвали.

Най-напред се преодолява голяма телена ограда. Тя има сигнализация. До оградата има разорана леха – да личат стъпките. После следва втора разорана леха и до нея – турската територия. Разстоянието от телената ограда до втората разорана леха е най-различно – петстотин, шестстотин метра... до един километър, а на места – и повече.

Ставаме и тръгваме. Започна да се разсъмва.

Стефан вървеше напред, спря се и възкликна:

– О, мон дию! Боже мой, това е тя!

Видях висока телена ограда. Вместо страх, ме обхвана срам. Моето Отечество е оградено с висока телена ограда не да спира танковете на НАТО, а да пречи на такива като нас, тръгнали да търсят свободата.

Вадим клещите и тръгваме. Искаме да я разкъсаме. Започваме.

Чуха се пиукания, после се изстреляха ракети – нарушението е засечено...

Най-после преодоляваме телената завеса, преминаваме през първата разорана леха, тичаме... Предстои ни втора разорана леха... Месността е гориста.

Имаме чувството, че сме преминали шестстотин, седемстотин метра, но втора разорана леха не се вижда.

Тичаме с ясното съзнание, че ако граничарите ни изпреварят, животът ни ще бъде прекъснат.

Ще ни изправерят ли?

Най-после виждаме лехата. Васил е пръв.

Стъпва до лехата, обръща се надясно, хъсва се назад и вика:
– Войник!

Инстинктът за живот ни прикова за земята. Пистолетите са насочени. Надигам леко глава, виждам кон. На коня – войник с автомат на гърба. Стори ми се, че и войникът ни видя.

Стъпките на коня се отдалечават и тялото ми започва да се отлепва от земята. Пълзешком отивам до лехата, оглеждам се – нищо не се вижда, поглеждам надясно – на 50-60 метра – един друг кон. Значи там е слязал войник! Махнах с ръка на Стефан и Васил. Те тръгнаха наведени. Преминах лехата. Насреща ми – храсталак, висок около метър и нещо. Хвърлих се да го преодоля – не можах.

Стефан го преодоля. Подаде ми ръка.

Васко се хвърли – не можа да го преодолее. Помогнах му.

След това прекрачихме една бодлива тел, на височина до коленете, и Стефан каза:

– Сега вече сме на турска територия.

И пак тичаме. Стефан – напред, ние – след него.

Тичаме за да не ни настигнат. Излязохме от гористата местност. В полето тичахме още около четиристотин-петстотин метра, спряхме се и се прегърнахме тримата едновременно.

След това вървахме през полето спокойно и си говорехме. Трябваше да се предадем на турските власти.

Видяхме едно семейство да жънат и се отбихме при тях. Те жънеха със сърпове и паламарки. Като разрбаха, че сме избягали от България, те ни питаха защо, посочваха ни със сърпове към България – оттам се виждаха трактори и комбайни... Ние им казахме на развален турски, че имаме трактори и комбайни, но нямаме свобода. После ги попитахме къде наблизко има село. Пак със сърповете те ни посочиха една по-висока местност, зад нея имало село.

Тръгнахме и – право в кметството.

Тъкмо казахме на кмета какви сме и дойдоха военни коли. Той ги спря и разговаря с един офицер. Офицерът каза да се качим в колите.

Закараха ни в една казарма, взеха ни оръжието.

След това с една камионетка ни закараха в Одрин в полицията.

ПЪТЯТ ОБРАТНО

Следствието беше кратко.

На деветия ден следобед ни изкараха от килиите и ни казаха, че ще ни изпратят в Истанбул.

Спомням си, че Стефан каза, че през нощта е сънувал много лош сън и като го изкарвали сега от килията, пред вратата имало малки жабчета, което също не било на добро.

Васко предложи на полицаите, преди да тръгнем за Истанбул, да видим прочутата джамия в Одрин, която е строена от българин. Те отговориха, че сега нямало време.

Качихме се на камионетката. Качиха се и двама войника с пушки и седнаха до вратата. После един цивилен им даде три кърпи и каза на български, че трябвало да ги по-

ставят на очите ни. Единият от войниците ги завърза. Почувствах как започвам да се потя.

Колата тръгна. Стефан долови, че не се движим надолу, не отиваме към Истанбул, а към границата.

Васко каза:

– Те ни връщат!

Настъпиха мъчителни минути за нас. Почувствах, че ризата и панталонът ми плуват в пот. Ръцете ни не бяха вързани.

Вдигнах си дясната ръка да забърша потта от лицето си и надигнах малко къпата. Видях двамата войника и пушките им между коленете. После видях Стефан... Като че ли някой беше хвърлил ведро с вода отгоре му. Той си надигна главата нагоре и ми се стори, че ме вижда. Васко стоеше до мен.

Стефан каза:

– Хайде да им вземем пушките и да скочим от колата! – И видях как си размърда пръстите на ръцете – беше много ловък.

Помислих за секунда и му отвърнах:

– Стефко, избягахме от България. Сега тук ще ни гонят и турците. Какви ще бъдем ние?... Не съм съгласен.

Васко и той не се съгласи. Пътувахме доста.

Там където спряхме се чуваха много гласове. Когато ни отвързаха очите, се намерихме в едно малко помещение – имаше маса, на масата – няколко списания, и столове. Седнахме. Охраняваха ни трима войника – пак с пушки.

Тук като че ли потта намаля. Ние се виждахме, разговаряхме и разлиствахме списанията.

Пред нас стоеше големият въпрос: какво ще направят турците – ще ни предадат ли на българите? Преобладаваше мнението, че ще ни държат в тази стая до сутринта и ще ни предадат на Капитан Андреево.

Стефан предложи да поискаме да отидем до тоалетната и да огледаме дали няма възможност да се измъкнем отнякъде. Войниците се съгласиха, но не тримата заедно, а един по един.

Отиде Стефан, върна се и от поклащането на главата му се разбра, че не е възможно. Отидох и аз.

Тоалетната се оказа съвсем близо до помещението, в което се намирахме. Изход няма. Ходи и Васко – същото заключение.

Поискахме да разговаряме с някой офицер. Единият от войниците отиде някъде, върна се и каза, че ще дойде офицер, но офицер не идваше.

Стана полунощ. Единият от войниците излезе и като се върна, видяхме в ръцете му кърпите, с които ни бяха вързали очите.

Започнахме да протестираме. Дойдоха и други войници. Отново ни вързаха очите. Един ме хвана за едната ръка над лакътя, друг – за другата и ме поведоха.

Вървим с часове през най-различни местности. Понякога се спъвам, но те ме задържат. Понякога ме дърпат надолу и разбирам, че трябва да седна и пак ме държат за ръцете. Нямам никаква възможност да надигна кърпата.

Ставаме и пак ме повличат. Вървя и си мисля: „Тръгнах от България да търся свободата. Къде ме водят сега?“. В този момент започнах да гледам с ирония на света и си казах наум: „Дали е толкова велико да се живее в нашия жесток свят?“. Бързо пропъдих тази мисъл – исках да видя какво още може да се случи.

И на други места сядяхме да почиваме. Някой от групата като че ли се отдалечаваше, връщаше се и пак тръгвахме.

Почувствах, че започваме да вървим по-бавно, по-внимателно. Спяхме. Отвързаха кърпата ми. Гориста местност.

Светло като ден. Погледнах към небето – луната грееше като слънце. Видях Стефчо и Васко – и техните кърпи бяха свалени.

Появи се един офицер. Говореше на турски. Разбрах от ръцете му, че това е турско, а отсреща – българско. Даде ни да разберем, че трябва да вървим в българско и да не се връщаме в турско. Извади от една торба пистолетите и ни ги върна. Стефан бързо отвори единия пистолет и луната изпълни празните дупки на барабана. Поиска патроните, но офицерът махна с ръка – не! После извади от торбата хляб и ми го даде. Отказах. Не исках хляб от тези, които ни изпращаха на разстрел.

Стефчо и Васко взеха. Погледнах ги и прочетох в очите им: „Не сме на Капитан Андреево, може и да се спасим...“.

Войниците опряха щикове в гърбовете ни – трябваше да вървим натам, откъдето бяхме избягали. Аз вече ясно си представях, как отсреща ни чакат с щикове, насочени в гърдите ни.

Започваше една голяма човешка трагедия.

Тръгнахме. Направихме само няколко крачки и излязохме на една поляна. Толкова е светло, че игла да има на земята, ще я видя. Извървахме още петдесет-шейсет крачки и видяхме разораната леха. Тя светеше като че ли над нея имаше закачен огромен прожектор.

Отбихме се малко надясно – там имаше храсталак.

Тогав дадох знак с ръка на Стефчо и Васко да спрат.

Казах им:

– Не е ли по-добре да изчакаме малко тук и после да се върнем пак в турско и да опитаме за Гърция?

И двамата махнаха с ръце:

– Не! Не!

Тръгнаха, а аз подире им се запитах, дали мнозинството е винаги право.

ЕДИНИЯТ ОПЛЮТ ОТ МУХИТЕ...

Ето... лехата е пред нас.

Минахме я все едно, че отиваме в турско.

От този момент нататък чаках да чуя само изстрелите.

Около пъпа ми се набра нещо и тежеше като тукмак.

Вървах и си мислех за голямата човешка подлост и коварство.

Имах чувството че газя в помия, в помията на голямото човешко падение.

Но защо не се чуват изстрели? Започнах да не гледам къде стъпвам. Стъпих върху съчки и те изпръщиха. Стефко и Васко се обърнаха и ми направиха знак да бъда по-внимателен.

Разсънва се. Ясно виждаме как граничарите вървят срещу нас с щиковете...

Стефко се доближи до мен и каза:

– Поне ти трябва да останеш жив!

Бързо се отдалечи от мен.

Обърнах гръб на щиковете и чух изстрели.

Нещо ме завъртя на сто и осемдесет градуса — пак виждам щикове... Бях приклепнал, опрял съм ръцете си на земята като пред старт, видях един офицер на разстояние 10-15 метра да се цели в мен. Куршумите профучаваха покрай ушите ми, над главата ми, един се заби пред мен в земята и вдигна лека пушилка...

Той стреляше, но куршумите не ме улучаха.

Физиономията му се изкриви и извика:

– Предай се!

Станах с вдигнати ръце.

Той пак изкрещя:

– Пусни ножа.

Пуснах ножа. Заобиколиха ме.

– Кой си? Откъде си?

Бързо казах:

– Димитър Георгиев от Кърджали.

Някой ме опипваше като при обиск. Друг бръкна в задния джоб на панталона ми – там беше паспортът ми.

След малко изрева:

– Те са, мамка им! От три дни ги чакаме.

Почувствах удар в главата и падайки на земята видях да идват цивилни и офицери да държат кучета. Не бях изгубил съзнание. Чувах: „Вържете му очите!“. Чувствах, че някой ми вързва ръцете зад гърба с тел, а друг – краката. Чувствах ритниците. Чувах лая и ръмженето на кучетата близо до мен.

Поутихна.

– Богат лов направихме – единия го наплюха вече мухите. Другият е ранен.

Някои се изсмяха гадно.

Лаят на кучетата, гадните смехове, цялата тази обстановка ми напомняше за нещо... Да – да! Бях чел нещо, но какво беше то? Не беше ли разказът „Съдбата на човека“ от Михаил Шолохов... После гледах и филма... Да, точно така. Хитлеристките офицери се смееха така, когато хванаха съветския гражданин, избягал от плен. Но това беше през войната...

Стана още по-тихо. Като че ли всички отидоха да видят другите двама мои другари. Чувам да се говори тихо до мен.

– Защо ни казаха, че са диверсанти? С какво ще вдигат тези хора нефтозавода във въздуха?

Ето – те са излъгали и войниците.

Отвързаха ми краката. Двама ме хванаха за ръцете, но не грубо. Единият каза:

– Трябва да станеш.

С тяхна помощ станах. Разбрах, че ме качват в кола. После ми отвързаха очите. Видях ги – двама войника.

Те ме гледаха човешки. След толкова грубости, след всичко, което бях преживял, почувствах топлина. Идваше ми да заплача. Просълзих се. Исках да ги прегърна, но с какво? Ръцете ми бяха пак вързани.

Те слязоха от катафалката. Вратата се заключи, стана тъмно. В съзнанието ми – все погледите на двамата войника. Катафалката тръгна.

ПЪРВА СРЕЩА С ТУТЕКА

Топлите погледи на двете войничета напуснаха съзнанието ми и на тяхно място се яви образът на Стефан – моя приятел. Разбрах, че го убиха. И някаква лента в мен се задвижи...

Името му за пръв път чух като ме откараха в Старозагорския затвор през 1962 г. Много се говореше как трима млади политически затворника правят дръзко бягство от кариерата в Самоводене. Между тях е и Стефан. Успяват да се доберат до Запада.

В началото на 1964 г. се разнесе новината, че и тримата са в Софийския затвор. Чакаме да ги докарат в Старозагорския.

Един ден отключват килиите за каре. На третия етаж съм в разряда. Излизам от килията. На втория етаж също отключват за каре.

И се чува гласове: „Тутек? Тутек?“.

От нашия етаж едни викат „Стефане“, други „Тутек“ – всички стари затворници го здрависват, прегръщат се.

Той – Стефан Тутеков поглежда и нагоре към нашия етаж и все усмихнат.

Излизаме на карето. Всички искат да бъдат близко до него. А той – все усмихнат.

Мина около седмица, запознахме се със Стефан и изкарахме едно каре заедно. Поприказвахме доста. Разказа ми как е попаднал в затвора.

Истамбул, 1961 г., Стефан Тудеков, Асен Тишков и Васил Енчев на площад „Таксим“ след успешното им бягство в Турция от кариерата в Самоводене

Баща му – бай Васил – учителя – след девети е бил към опозицията, после го интернират. Стефан е ученик в гимназията. Негов любим герой е Васил Левски.

Стефан и още няколко младежи образуват конспиративна група.

Разкриват ги и ги осъждат. Присъдата на Стефан е голяма – прекарва доста години по затворите.

С още двама – Васил Енчен и Асен Тишков – избягват от кариерата в Самоводене. Цял месец се крият по гори и поляни. Преминават българо-турската граница. После се установяват в Париж.

Но Стефан не може да забрави България. Той обича България. Исква отблизо да почувства как бие пулсът на народа.

И с другите двама, с които бяга от затвора, решават да се завърнат нелегално в България. Това е през лятото на 1963 година.

Но... към групата се присъединява и четвърти. Това е предателят: Иван Чирака от село Лесово, Елховско.

И пак процес за конспиративна организация. Присъдите са пак големи.

Идва 7 септември 1964 г., дадена е амнистия. Стефан се установи в Бургас. Намери си и момиче. Склонен бе да създаде семейство.

Но тогава, както знаете, ни уволниха от работа.

Катафалката спря. Слязоха.

Някой каза:

– Тоя дали е жив още?

Друг чукна по ламарината на катафалката и пита.

– Жив ли си?

Чукнах с лакът по ламарината.

Те ходиха някъде, върнаха се, катафалката пак тръгна.

Лентата на спомените – също.

Появи се масата под голямата круша в Стефанови. Беше Гергьовден. Баща му – бай Васил сложи грамофонна плоча и започна ръченица. Стефан стана, хем се изпровиква, хем запрята ръкави на ризата. Излезе насреща му съвсем млада девойка с шарена кърпичка в ръка.

Привърши ръченицата, започна хоро.

Стефан с кърпа в ръка пак се изпровикна и поведе хорото
Майка му се хвана до него.

Надвечер ме изведе в гориста местност близо до къщата им и каза:

– Това ми е любимо място. Като дете тук съм играл много.
И започна да тича, скача и се смее като дете.

Аз му казвам:

– Хайде, стига толкова.

А той:

– Нали знаеш, граница ще минаваме – всичко се случва.

Тогави си свали панталона, свали си и ризата, остана по гашета и пак тича, и обикаля местността...

Като се стъмни добре, отидохме в лозята и изпробвахме пистолета. Той стреля, после аз стрелях, после го взе от мен и пак стреля. Започна да го подхвърля в ръката си, радва се и каза:

– Знаеш ли какъв кураж дава?

Стефан беше човек на делото. Гледам го и си мисля: „Тръгваме за границата. Ще ни пресрещнат, ще стрелят и ние ще стреляме. Най-вероятно е да бъдем убити. Но не си ли струва, ако умирам, да умра заедно с такъв човек?“.

Катафалката пак спря, задумка се по ламарината и чух :

– Жив ли си?

Отговорих му с лакът. Пак отидоха някъде.

Изгубих представа за време. Пътувахме много часове.

Върнаха се. Потеглихме.

Пред мен пак е образът на Стефан.

Сега в съзнанието ми изплуваха мигове от преминаването на границата.

Те ни изпревариха. Точно до втората разорана леха войникът на кон мина покрай нас. После ние преминахме лехата, но видяхме, че отдясно има друг кон. Това означаваше, че друг войник беше залегнал там близо.

Чакахме изстрели в гърбовете.

Насреща ни – висок, гъст храсталак. Хвърлих се – не можах да го преодолея. Ти, Стефчо, го преодоля, подаде ми ръка. Васко не можа да го преодолее – помогнахме му...

После следователят в Одрин ми предложи да ме раздели от вас.

Казах му:

– Не, където са те и аз ще бъда там.

Сетне лентата на спомена превъртя другия върховен момент, когато сме пред щиковете.

Ти, Стефчо, се доближи до мен и ми каза:

– Ти трябва да останеш жив!

Офицерът стреля – куршумите не ме улучват.

Исках да умра заедно с теб, приятелю, но куршумите не ме улучиха! Какво да направя?

Идваше ми да изкрещя и изглежда съм изкрещял, защото катафалката намали хода си и сетне усили.

След това се появи образът на майката на Стефан...

Като че ли настъпваше най-тежкият момент в живота ми!

Не мога да опиша как ме гледаха майчините ѝ очи. Стори ми се – много кротко, кротко, но питащи – къде е Стефан?...

Катафалкат спря, тръгна и пак спря.

Оключиха вратата. Слязох.

Хората, които бяха там, ме гледаха странно.

Следствието се проведе пак в София. Този път никой не ме удари. Даже ще кажа, че не бяха и груби към мен.

Изглежда, че бяха много доволни от „подаръка“, който им поднесоха турците. „Подарък“ срещу какво – не зная.

И все пак трябваше да отговоря на следователя, защо съм искал да избягам.

И му отговорих:

– Исках да се отърва от вас, както вие – от мен.

По-нататък – същите адвокати, същата съдебна зала в Ямбол.

Присъда – девет години за преминаване на границата, също в затвора в Стара Загора и също в разряда, в „тежкия салон“.

Дните вървяха трудно, нощите – и те не бяха леки.

Дойде януари 1968 година. На политическата сцена в Чехословакия се появи Александър Дубчек. Започваше Пражката пролет.

Затворниците оживено коментираха. Едни казваха, че руснаците този път няма да се намесят, понеже като се намесили в Унгария много комунисти на Запад се отказали от комунизма. Други разсъждаваха, че Западът сега няма да е изненадан както през Унгарските събития и ще бъде по-твърд.

Аз си мислех, че щом това става в една държава, а не в група държави от Източна Европа, нищо ново не може да се очаква.

Дните минаваха и напрежението растеше. Затворник, който беше гледал по телевизията срещата на чехословашките ръководители със съветските в Черна на Тиса, казваше, че съветските ръководители като влизали в залата имали такъв вид, като че ли са ги изкарвали от някой окоп.

Един ден сме на карето. Охранява ни старшината Ради. Имаше един затворник-шегаджия. Доближи се до старшината и му дума:

– Гражданино старши, нещо май става в Чехословакия?
Старшината му отговори:

– Какво кат става? Руснаците ще влязат и... толкоз.

Шегаджията продължава:

– То тъй е лесно. Стане нещо в Унгария – руснаците влизат, стане в Чехословакия – руснаците пак ще влязат... Ами, я си представи, старши, че някой ден стане подобно нещо в Съветския съюз. Тогава какво ще правите?

Старшината Ради мига, мига, като някоя мишка, когато я изхвърлят от брашното, надигна козирката на шапката си и изломоти:

– В Съветския съюз не могат да стават такива работи.

Не мина много време и срещу манифеста от две хиляди думи на чешкия писател Лудвиг Вацулик тръгнаха две хиляди съветски танка. Съветските ръководители не държаха сметка какво ще кажат комунистическите партии на Запад, а искаха да останат велика сила.

Събитието даде голямо отражение. Започнаха да пристигат в затвора групи, осъдени във връзка с тези събития.

Пристигна група студенти от София, начело с Едуард Генов. После – голяма земеделска група и от Пловдив, сред които Петър Попиванов от с. Куклен, Иван Керемедчиев, братята Петър и Владко Гошеви и Коста Симеонов.

В началото на 1969 г. в затвора в Стара Загора докараха двама души – Петър Бояджиев, математик и Алфред Фосколо – французин, завършил международно право. Тези две личности ще се преплитат в моя разказ по-нататък и ще го съпровождат до самия му край. И двамата са с демократични възгледи. И с двамата се сблизих. И с двамата станах приятел.

С Петър съм бил в една килия и с Алфред съм бил в една килия. Докато аз мечтаех за една свободна България и как

тази свободна България ще заеме естественото си място сред свободните европейски народи, то Алфред, моят приятел, израснал в люлката на свободата, казваше: „Аз съм гражданин на света“. И в която и точка на Земята да има неправда, той би отишъл там да води борба.

Една голяма част от интелигенцията, която пристигаше в затворите, ставаха членове на култсъвета или имаше един хор – също рожба на култсъвета – отиваха там и пееха. Наричахме ги „певците“. А някои отиваха и „пееха“ в кабинетите на началниците.

Тия двамата – Петър и Алфред не направиха така.

Чувства се, че администрацията им упражнява натиск – особено на Петър Бояджиев. Привикват ги, говорят им: „Вие сте интелигентни, нямате работа между тези прости хора“... Предлагат им по-лека работа, но те не приемат.

Пристигат и подкрепления.

Споменах вече името на Едуард Генов. По-късно пристигна Хайк Пелегиян – адвокат от София.

И той не отива „да пее“, и той не търси лека работа.

Докараха професор Йордан Тодоров, медик. Изглежда, че администрацията към него не хранеше никаква надежда. Още като го докараха и – направо в разряда.

Започнаха да вкарват в килията му разни криминални типове, като Алеко Дундич, които го тормозеха. Ние го бранехме.

В този период партийните знамена се освободи се енергия, която се насочи срещу администрацията.

Един ден ни прибират от карето. Влязохме в коридора на салон А и чухме зад гърбовете си глас:

– Пуснете ме да се прибера! Защо ще ме биете?

Като че ли някой ни изкомандва – заковахме се на място. Обърнахме глави към вратата, през която преди малко

минахме. Гледаме – старшината Тилю заключва вратата, а друг старшина държи един младеж от нашите – Георги, от Кабиле, Ямболско и по всичко личи, че ние като се приберем, те ще го бият.

Старшината Тилю ни вика:

– Тръгвайте!

Никой не тръгва. Старшините, които са на колелото на затвора, и те започнаха да викат:

– Защо не идвате?

От нас никой не се помръдва. Старшините от колелото усетиха, че ще стане нещо. Разтичаха се. Едни дойдоха при нас и уплашени питаха какво е станало. Нашите погледи ги насочиха към вратата. Намесиха се и колегите им, отключиха вратата и младежът дойде при нас разтреперан и каза:

– Благодаря ви, благодаря ви, те щяха да ме пребият.

Между тия, които стояха като заковани бяха Едуард Генов, Хайк Пелегийан, професор Годоров, Петър Бояджиев, Стефан Савовски.

На 8 октомври 1969 г. около 21 часа започна бунтът на безумно смелите в Старозагорския затвор.

Ето накратко как стана това.

Затворът в Стара Загора има формата на кръст. В салон „А“ бяха настанени политически. И аз бях в този салон. В салон „Б“ бяха настанени също политически, но неработещи. В салон „В“ бяха настанени криминални затворници. В четвъртото крило е настанена администрацията. Срещу нея е порталът на затвора. В това същото крило на втория етаж е киносалонът с прозорци към портала.

ОПИТ ЗА БЯГСТВО

Осем политзатворника решават да се сдобият с най-святото нещо – Свободата. Ето имената им: Петко Чобанов, Васил Димитров, Кръстьо Атанасов, Марин Стоянов, Атанас Петров, Димитър Карамфилов, Недю Тодоров и Ганчо Димитров. Всички те са млади, на по двадесет години.

Ето как са решили да избягат.

Четирима от участниците не бяха завършили прогимназия. В затвора имаше училище – една стая на последния етаж на салон А. Те се записват да учат. Учебните занятия продължават до 21 часа. Учителят си заминава, учениците се прибират в килиите. През това време – до 21 часа – на всички затворници е направена проверка и килиите са заключени.

Участниците-бунтари се въоръжават предимно с желяза. Планът им е следния: четиримата, които ходят на училище, като се връщат в 21 часа ще нападнат надзирателите, които са на колелото, ще им вземат ключовете и ще отворят килиите на другите четирима участници. Ще отключат вратата към администрацията – там е дежурният офицер. И с него трябва да се справят. И оттам – на портала.

Ето какво става. Определят една вечер да бягат, но учениците – бунтари като се връщат от училище, виждат, че на колелото е старшината Господинов. Той минаваше за добър старшина и бунтарите не искат да го ударят. Отлагат бягството. Заплануват нова дата – 8 октомври.

В 21 часа учителят си тръгва. Те изчакват малко в класната стая, тръгват към колелото, виждат, че учителя го няма на колелото – значи е някъде към портала. Това е добре. Виждат, че на криминалните не им е направена още проверка и са извън килиите, но решават повече да не отлагат бягството.

Започват. Колелото на затвора става жестока арена, но този път онеправените имат надмошие. Надзирателите са изненадани и бързо се предават. Само един от тях – най-младият, успява да се отплесне, хуква по стълбите нагоре, но Кръстьо Атанасов – той е пък най-младият от бунтарите – прави няколко лъвски скока след него, настига го още на първия завой на стълбището, удря го с желязото по главата и го поваля. Грабва му ключа и хуква да отваря на останалите четирима участници, които са в различни килии.

На арената остават трима бунтари. Криминалните, както казах, са извън килиите и започват да викат. Те са страхливи и винаги са на страната на администрацията. Използват този момент, че бегълците са само трима и започват вкупом да настъпват към колелото.

Но тогава Недю е отключен, изскача от килията с желязо в ръка, изръмжава срещу криминалните и ги насмита в дъното на коридора в салон „В“.

Всички действат светкавично.

Тази вечер дежурен офицер е Кънчо Нанев – Плондера. Чул писъците, той излиза от канцеларията си и тръгва към колелото. В този момент бегълците отключват вратата към администрацията. Плондерът ги вижда, изревава и хуква по коридора. Те го настигат и го халосват. И той започва да се моли и да вика, че имал деца.

Бунтарите завладяват административната сграда. Остава само порталът – последният шурм. Но един криминален престъпник, който отговаряше за киносалона, вижда какво става на колелото, хуква към киносалона, отваря прозореца, който е към портала и вика:

– Политическите избиват надзирателите на колелото!

Милиционерите, охраняващи портала, грабват автоматите и една лека картечница.

В този момент бунтарите тръгват срещу портала. Виждат автоматите. В двора между административната сграда и портала има врата, която води към дърводелната. Успяват и минават през тази врата. Изкачват се на втория етаж на дърводелната и оттам виждат как от града прииждат коли и слизат въоръжени милиционери.

Настъпват мъчителни минути, няма никакъв изход.

Петко Чобанов се хвърля от втория етаж и загива на място. След него скача Димитър Карамфилов, които получи наранявания, но остана жив.

Гледах към колелото – имаше кръв. Двама милиционери са на пода, плачат, третият – на стълбището, не смее да се помръдне, четвъртият обикаля като полулуд колелото и вика:

– Не ме убивайте, имам деца!

Пристига на колелото и началникът на затвора, придружен от много милиционери.

Стреля няколко пъти в купола на затвора и вика:

– Всички да се приберат в килиите!

Тази нощ затворът не спа.

ТУНЕЛ ПОД ЗАТВОРА

Успешното бягство стана през пролетта на 1972 г.

Нищо не може да съкруши стремежа на човека към свобода.

Група политзатворници в Старозагорския затвор решават да прокопаят тунел, който ще мине под стените на затвора.

Копаят 364 дни, изнасят пръстта в джобовете си и я разпръсват по малко на различни места.

Най-последно – светлина!

Тунелът е дълъг 18 метра, с височина половин метър и ширината е толкова.

Това стана на обект „Щайги“. Там работехме около 70 човека – половината бяха българи, половината – турци. Хората, които прокопаха тунела, също бяха българи и турци.

Имах чувството, че само началникът на обекта и надзирателят не знаеха.

Тунелът минаваше близо до вишката. Бягащите трябва да използват момента, когато предстои часовете да се сменят.

През тунела минаха Димитър Влайчев, Невзат Ниази, Николай Радков и Орхан Орханов.

Гледах как началникът на „Щайгите“ обикаля обекта, спря се – вероятно е видял зеещата яма, издаде някакъв звук на животно и хукна към администрацията.

Началници и надзиратели се мотаеха с наведени глави. Желязко Денев завеждаше „Специална служба“.

На вечеря в стола не се чуваше никакъв глас – чуваше се само тракането на лъжиците.

Всички бяха впечатлени от голямото събитие.

Един младеж наруши мълчанието на нашата маса и направи безмилостната равносметка:

– Нещо шпионската мрежа на Желязко Денев не бачка.

Нямам представа как началникът е известил в София, но разбрахме, че големите специалисти пристигнали веднага с вертолети и още във въздуха взели две решения – първото, да сменят цялата управа на затвора. Направиха го.

И другото решение – ако хванат бягачи, търсещи свобода, да убият на място, без съд, най-малко двама.

Направиха и това. Убиха без съд Димитър Влайчев и Невзат Ниазин. Те бяха много млади.

Останалите двама ги съдиха.

ТРУДНА РАБОТА Е ДА ТЪРСИШ РАБОТА

В края на 1974 година, след като изтърпях 9-годишната си присъда, отново се озовах на „голямото каре“ или казано по войнишки „в цивилизацията“, разбирай – на свобода.

По това време отдел „Затвори“ – София полагаше извештени грижи за осигуряване работа на онези, които излизаха, но държаха това да става в родния им край. Или – аз съм роден в Ямболски окръг и по техните правила трябваше да започна работа в този окръг, но реших да започна работа в Сливен, понеже брат ми Атанас се беше устроил там и имаше възможност да ми помогне временно с жилище.

А това не беше никак малко. Отидох в МВР-Ямбол, казах им за моето решение, обясних и мотива за това решение.

– Щом брат ти осигурява квартира, отивай, намирай си работа в Сливен. Започвай – ние няма да ти пречим – заявиха те.

Оттам отидох при началника на МВР – Сливен – Кутев. Ние се познавахме. Казах му, че съм бил в МВР-Ямбол, че оттам ми разрешават да започна работа в Сливен.

Той не ме изчака да се изкажа, прекъсна ме:

– Димитре, ако си дошъл да ти помагаме в търсенето на работа – ние нямаме такава възможност. После, ти си бил два пъти в затвора. Кой ще те приеме? Но ако те приемат в някое предприятие – работи, ние не им се месим.

Отговорих му, че не искам да ми помагат в търсенето на работа, а да не ми пречат. Позволих си също да демонстрирам известно учудване и да му заява, че не съм знаел, че те не се месят в работите на предприятията.

Аз бях вече намерил работа, но не казах на Кутев, защото те бързо действат.

И тъй – ще постъпвам на работа към монтажното управление „Промислена вентилация“ – София, участък Сливен.

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
 СЕ ПРЕМАХВА:
 КЕРИТОРЪТ
 Д-р. с.с. 08
 Подпис: РУМЕН БОРИСОВ

761. (6)

46

Строго секретно!
Вж. Единствен!

ДО ДРУГАРЯ
 И-К ОТДЕЛЕНИЕ ТЕРИТОРИАЛНО ДС
 ЯМБОЛ

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
 Секретар:

Р А И О Р Т

Относно: Проведен разговор с лицето Димитър Георгиев Пенчев от с.Чарда - Ямболски окръг обикт на ДОН"Диверсант".

На 2.II.1974 година от 9.00 часа проведох среща с Димитър Георгиев Пенчев в отдал"паспортен" при окръжно управление МВР-Ямбол. на срещата присъствуват началника на отделение"териториално" ДС - др.полковник Гемков. на въпроса ми да разкаже как се чувства след излизането му от затвора, какво възнамерява да прави за бъдеще, къде ще се установи да живее и т.н. Пенчев отговори, че не е много добре със здравето. Възнамерява тази зима, а и през следващата година до към месец август съгласно подписан договор със селскооп на с.Земница по 61-то МП да отглежда 25 овце. Цел да помага в личното стопанство на родителите си/тяхната зеленчукова градина/. Казва ми Пенчев, че е желателно да започне постоянна работа, а договора си по 61-то постановление да изпълнява след работно време. За целта може да си потърси работа по специалността/той е среден техник/ в работилницата на ТКЗС-с.Земница. На това обекта възрази, като заяви, че ако ние сме съгласни със селскооп^а и ще земиме на работа в гр.Славен при брат си. Той не иска да започва работа в ТКЗС, защото на есен, когато изтичаха договорът му има намерение да започне работа в Ямбол или в Сливен в завод"Илюмена", а от ТКЗС цели да му пратят спанки и т.н. Др.полковник Гемков му каза, че той трябва да се установи на работа и да живее в Ямболски окръг. напълно е обяснило, че ако той започне работа в друг окръг, там ще го посреднат не любезно, студено, може и да го изпратят обратно, а ленско това няма да е приятно за Пенчев. Той е подписал договора да си го изпълнява, но той да не оведе предлог за обиколки на страната, в близост до границата и т.н.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар:

2.

48

Беше му зададен въпроса да сподели с нас, дали той самият вярва, че сам ще отглежда животните. Осекта отговори, че тях цял да ги гледа предимно брет му, а той по-малко, за да си починел повече. На въпроса ще ни съобщи ли веднага ако някое лице има намерение да извърши вражески акт или ще съдействува на лицето за осъществяване на намеренията му, Пенчев отговори, че няма да съдействува на лицето но няма и нищо да ни съобщи. На това др.полковник Генков му заяви, че той изобщо не си е осъзнал грешката/имал е предвид политическите му възгледи/ си е останал на старите си вражески позиции. Освободихме Пенчев, като др.полковник Генков го предупреди, че ако продължава по същия път и не се е отказал от намеренията си, този път едва ли ще се върне ~~на~~ от границата. Пенчев отговори, че няма намерения да блт зад граница и да отива там от "където са го изпъдили вече".

Лейтенант

/Марков/

Докладвано на ___ I. 1975 год.
и-к отд.териториално ДС
полковник: _____

Отпечатано в 1 екс.
№ 1 - ДОН "Диверсант"
изпълнил: Марков
написал: Атанасова
11. I. 75г.

Няколко думи за тази монтажна организация. Тя извършва монтаж на вентилационните инсталации в промишлените предприятия в цялата страна. По това време България беше разделена на дванайсет участъка. Сливен бе един от тях. Към него бяха Стара Загора и Ямбол с групов ръководител Иван Ангелов.

Техническият ръководител в Сливен беше катастрофичен и аз трябваше да постъпя на негово място по член 64 от Кодекса на труда.

Длъжността беше материално отговорна, затова към документите трябваше да прибавя и съдебно свидетелство.

Груповият ръководител парафира заявлението и ми каза че имал нужда от човек. Рече ми да занеса документите в София и ако ме приемат...

Отивам в София, давам ги на „Личен състав“, онази ги прегледа и като стигна до съдебното свидетелство, започна да чете.

А там пишеше:

„Осъждан на смърт за опит за възстановяване на забранения БЗНС-Никола Петков, после оставен на 20 години. Амнистиран на 8 септември 1964 година. Осъждан за нелегално преминаване на границата – 9 години“... и т.н., и т.н. ...

Не зная докъде прочете тази жена, но по едно време се хвана с двете ръце за главата и продума:

– По-добре не си оставяй документите. Приехме един като тебе, но директорът, докато не го изгони, не миряса.

В този момент влезе в стаята юрист-консултът на предприятието – Славов, човек на възраст, пред пенсия. Жената от „Личен състав“ му подаде моето съдебно свидетелство.

Той го прочете, погледна ме, позасмя се и каза:

– Той не е осъждан за начет – може да заеме длъжността.

И собственооръчно написа същите думи на съдебното ми свидетелство и се подписа.

В стаята влезе и директорът Василев.

„Личен състав“ му каза:

– Този човек си подава документите за технически ръководител в Сливен.

Директорът се позамисли малко и попита:

– На мястото на онзи, дето катастрофира ли?

– Да.

– Назначавай го по член 64 – добави директорът и излезе от стаята.

Така постъпих като технически ръководител към МУ „Промислена вентилация“ – София, участък Сливен.

Но не минаха и четири дни от назначаването ми и ме повикаха в МВР-то в Сливен и ми казаха в срок от една седмица да напусна града.

Рекох им, че преди да постъпя тук на работа съм разговарял с МВР-Ямбол и че те се съгласиха, че после съм разговарял с началника на МВР-Сливен и че той също се съгласи.

Поисках отново да разговарям с началника Кутев, но те ми отвърнаха, че в момента го няма, да си събирам багажа и да се махам от Сливен. Казах им, че с багажа е най-лесно – той не е много, но къде да отида? Последва отговорът:

– Това не ни интересува. Ние не те искаме в Сливен.

Тогава им заявих, че Сливен е български град и няма да го напусна.

И отидох на работа, мислейки си: „Ето колко представителите на Министерството на вътрешните работи не се месят. Много правилно хората в България го наричат „Министерството на всичките работи“.

Този ден имахме оперативка в завод „Победа“ в Сливен. Оперативката се ръководеше от Желязко Пенев – един от заместник-председателите на окръжния съвет, отговарящ по строителството в Сливенски окръг. Предложих на моя пряк ръко-

водител Иван Ангелов след оперативката да разкажем на Желязко Пенев, че МВР-то ме гони от работа и от града. След оперативката се доближихме до Желязко Пенев и Иван му каза, че искаме да разговаряме с него. Те се познаваха двамата.

Желязко Пенев му каза:

– Иване, ако искаш да разговаряме за жилище, няма смисъл. Жилища нямам. Ако е по друг въпрос – да разговаряме.

Тогава аз му обясних, какво се бе случило между мен и МВР-то.

Той ме изслуша и поиска да продължа да работя. Обеща да види как стои този въпрос.

След два дни секретарката му се обади по телефона: „Димитър Пенчев да продължава да работи – въпросът му е уреден“.

Така мина 1975 година. Никои не ме потърси от „Министерството на всичките работи“. Моят пряк ръководител Иван Ангелов се случи кадърен човек, много държеше на дисциплината, показваше ми тънкостите на нашата професия и аз навлязох в работата.

В началото на 1976 година ме повикаха в МВР – Сливен, поискаха ми паспорта. Имах подновено временното жителство за една година. Един едноок майор му прасна един печат отгоре и гледам на временното ми жителство пише „невалидно“.

Имаше един капитан до него. Изглежда че отговаряше за квартала, в който живея.

Майорът погледна към капитана, после погледна и мен с едното си око и каза:

– Този до една седмица трябва да напусне Сливен! Ако не го направи, ще действате.

Взех си паспорта и си тръгнах. Отидох в окръжния съвет и поисках да ме приеме полковник Константинов, завършил право. Бях чувал, че той също отговаря за строителството и е във връзка с Държавна сигурност.

Разказах му, че съм бил в затвора, че съм водил разговор с МВР-Ямбол и те са били съгласни да дойда в Сливен, че и началникът на МВР-Сливен се е съгласил да започна работа тук, а сега ме гонят.

Той ме изслуша и каза, че сигурно съм се държал много лошо в затвора, за да ме гонят сега така. Отговорих, че съм се държал така, че ако сме били заедно с него в затвора преди девети септември, той е щял да е доволен от мен, но сега е на власт – и няма как да е доволен.

После призна, че не можели да се месят в работите на Държавна сигурност и ми предложи да се изместя да живея в Ямбол и да идвам на работа в Сливен, докато се уреди въпросът ми.

Не се съгласих и станах да си ходя. Тогава ми предложи да напиша писмо до министъра на вътрешните работи Димитър Стоянов, в което да опиша случая.

Сторих го и за моя изненада получих отговор от министъра.

След два дни – още по-голяма изненада: известиха ме да отида в МВР-то в Сливен с паспорта си.

Оня, с едното око, майорът, дето преди прасна печат върху временното ми жителство и го направи невалидно, сега сложи друг печат и възстанови временното ми жителство.

Бяха пак с капитана. Главите им бяха малко наведени. Нищо не ми казаха и аз мълчах.

Техническият ръководител, когото замествах, не пожела повече да се върне на тази работа и мен ме назначиха за постоянно.

Писмото на министъра и назначаването ми на постоянна работа ме окуражиха до известна степен и аз се ожених през 1977 г.

А на 14 юли 1978 г. се роди дъщеря ми Недка.

Изглежда, че през 1978 г. някой от министерството на всичките работи е посетил директора ми в София и му напомнил за мен. При едно отиване на прекия ми началник в София директорът му казал, че съм бил в затвора за политическа дейност и не е желателно да продължавам да заемам тази длъжност, макар и да си върша добре работата. Трябвало да направят нещо, за да си подам заявление за напускане.

Прекият ми началник сподели това с мен и аз му казах:

– Готово, Иване. Аз и без това не я харесвам тази длъжност.

По това време основахме една заготовителна работилница в Сливен. Докараха доста машини от София и трябваше един човек, който да поддържа тези машини. Рекох му, че ако директорът е съгласен, може да ме преназначи за поддръжка на машините.

Иван Ангелов известил по телефона директора за това мое желание, а той му заръчал да напиша заявление. И наистина ме преназначи за поддръжка на машините.

Защо не исках повече да бъда технически ръководител?

Тази длъжност е неблагодарна. Намирам се между чука и наковалнята: нормите са високи, работниците не могат да ги изпълняват. В края на месеца – трябва да пишем наряда. Замерим това, което са монтирали – то не е много. Питам работниците, какво ще правим сега? Викат ми да съм надпишел малко.

– Как тъй?

А те ми отговарят:

– Карай да върви. Цялата ни система е такава...

Несъмнено добре бяха опознали системата.

ВЕРИГА ОТ ЛЪЖИ

В края на 1977 г. груповият ми ръководител се разболя и се наложи да го заместя и да отчета последното тримесечие в управлението. Това ми даде възможност да понадникна и там.

Обадиха ми се от управлението да надвиша малко „нещата“ в участъка. Понадвихихме ги.

Занесох всичко в управлението срещу Нова година. На тях им се видя, че сме ги надвишили малко. Надвихиха ги още.

И какво излиза? Ние отдолу надвишаваме, те не са доволни. Надвишават още. И по този начин лъжат ДСО-то /Държавно стопанско обединение/, но ще опънат премиите. ДСО-то сигурно и то надвишава и лъже съответното министерство. И така по веригата... Кой кого лъже, не зная.

Като гледах тази верига от лъжи, си спомних една реч, произнесена от Хрущов в началото на 60-те години. Той разправяше как на книга в съветските хамбари имало толкова и толкова тона жито, а когато отишли и измерили житото в хамбарите, съвсем не било така. Българските комунисти се учеха от съветските.

И работниците бяха прави. „Системата ни е такава.“

Продължих да работя към МУ /Монтажно управление/ „Промислена вентилация“, а в началото на 80-те години Окръжният съвет предостави пет апартамента на нашата група в Сливен. Нашето управление ги закупи и после ги разпредели на нуждаещите се. Разбира се, че работникът, който ще вземе жилище, подписва договор, че ще работи най-малко десет години в предприятието. Това е едно закрепостяване, но не за него ми е думата сега.

И аз кандидатствах за жилище. Имаше регламент според това кой колко години е работил в предприятието, какъв разряд има, колко деца има, къде живее в момента.

Тогава аз живеех на лозето. И според този регламент набрах най-много точки. Направиха протокол – аз съм на първо място, дават ми апартамент. Подписаха го всички, които трябваше да го подпишат от участъка. Остана формалната част – да го парафира директорът в София. И той подписва, но казва на груповия ми ръководител да ми дадат жилище, ако напусна длъжността „Поддръжка на машините“ и премина в еди-коя си бригада на работа.

Ясно! Някой от министерството на всичките работи пак е ходил при директора, пак посягат с мръсните си ръце върху достойнството ми.

Мен не ме унижаваше това да отида в посочената бригада на работа. Цял живот съм се чувствал работник. Унижаваха ме техните методи на действие. Те принудиха преди това директора да ми предложи да напусна техническата длъжност. Сега го принуждават да напусна длъжността „Поддръжка“.

Утре ще измислят нещо друго... Добре познавах техните методи.

Казах на груповия си ръководител: „Това ме унижава. Това засяга човешкото ми достойнство. Не мога да приема условията, които ми се предлагат. Не искам апартамента. Ще напусна!“.

И така направих. По-добре да живея в една барака сред лозята, но с достойнство, отколкото в центъра на града – без достойнство.

Записах се в Градския съвет. Там се изготвиха списъци за крайно нуждаещите се за жилища. Комисията минава и гледа къде живеят нуждаещите се. Заведох ги в лозята.

Гледат най-напред, че няма питейна вода наблизо – а имаме малко дете, и заключават, че тук не може да се живее, трябва да ми се даде възможност да си закупя жилище.

Съставят списъка, изнасят го пред съвета. Гледам – 37-ми номер сме. А апартаментите, които предстои да бъдат разпродадени, са около 30. Ако някои се откажат, има малък шанс да си купим жилище.

Отиваме на определената дата, когато ще се продават апартаментите, но никой не се отказва. Тръгваме си с надеждата, че следващия път ще бъдем едни от първите. Предстоеше продажба на апартаменти в друг блок, но някаква невидима ръка с много пипала промени списъка и ние станахме 157-ми номер.

Надежда никаква.

Съгласихме се и на гарсонiera, но няма и гарсонiera.

КОЙТО Е БИЛ В ЗАТВОРА НЕ КЛЯКА

През 1984 г. в нашата страна станаха някои неща, които не бяха характерни дотогава.

Имаше бомбени експлозии.

Държавна сигурност започна да привиква „неблагонадеждните“. Привикаха доста бивши политзатворници и разбрах, че са ги питали и за мен. После привикаха някои работници, с които съм работил заедно. Някои от тях ми казаха, че с влизането в кабинета „големите специалисти“ от Държавна сигурност ги карали да застанат мирно, после им командвали: „Клекни! Стани!“ – и така искали да ги сплашат.

Какво падение! Какво главозамайване може да получи човек, когато е на власт. Особено пък, ако е пазител на властта...

И започвали да ги питат: „Говори ли Димитър Пенчев против властта? Какво говори?“

Започвам да усещам, че ми кроят нещо.

Един ден от „Личен състав“ ми казват, че ме викали в МВР-то, трябвало да вляза в еди-кое си районно, там щял да ме чака някой си Николов. Точно в 9 часа.

Отидох. Имаше стая с масичка и столове, нещо като приемна. Седнах и си помислих, че от 1976 г. не бях се срещал с представители на министерството на всичките работи. Чувствах, че ме следят, но те... кого ли не следят?

Минаха 20 минути – никой не идва. Знаем им номерата аз, понякога карат някой гражданин да чака по два-три часа.

Ставам от стола и отивам при дежурния милиционер.

Казвам му:

– Търсил ме някой си Николов. Трябваше да бъде тук в девет часа. Чакам вече 20 минути. Излязал съм от работа, ще си вървя...

Той вдигна телефона, разговаря и ми каза:

– Ей сега ще те повикат.

Пак седнах.

След малко от асансьора слезе висок човек, мина покрай мен, изгледа ме строго и излезе навън. Думами си наум: “Този ще бъде“.

Той се върна и ме попита:

– Вие ли сте Димитър Пенчев?

Казах му:

– Да.

Качихме се в асансьора и слязохме на третия етаж. Влязохме в един кабинет. Не ми каза да стоя мирно, нито ми командва да клякам и ставам.

Те знаеха, че които сме минали през затворите, трудно клякаме.

Покани ме доста любезно да седна на едно канапе, а той седна до бюрото. Каза ми, че разговорът ни щял да бъде дълъг, можело да продължи един-два дни. Обясних му, че

съм излязал от работа. Той отговори, че това било най-лесната работа.

И започна. Най-напред трябвало да кажа с кои хора съм се срещал от Ямболско и Сливенско, които са били по затворите. И след това с кои хора съм се срещал, като съм ходил в София.

От един доста дълъг период не бях се срещал с никого. От лозето – на работа и обратно.

Той ме попита:

– Кажи нещо за Петър Бояджиев – вие сте големи приятели.

Отговорих му, че наистина с Петър станахме приятели в затвора. Като излезе през 1978 г., дружбата ни също продължи. Казах му как веднъж, когато бях ходил в София, заварих Петър да си събира багажа в квартирата, понеже МВР-то го заставило да напусне града. А той тогава беше решил да се жени. След известно време Петър все пак успя да се установи в София и започна работа като дърводелец. Но МВР-то пак го погнало... Тогава, на път за Шумен, се отби при мен в Сливен и ми каза: „Тези хора не ми дават да работя даже и като дърводелец“. А после чух от радио „Гласът на Америка“, че Петър е емигрирал и дал пресконференция в Париж. Бях получил една или две картички от него и повече нищо.

Той ме запитва как е избягал Петър.

Отговорих му:

– Че вие още ли не знаете как е станало това.

Те знаели, но искали да чуят какво зная аз.

Отговорих му, че Петър не ми е казал, но е постъпил правилно като е избягал – след като той е математик, а те не му дават да работи даже и като дърводелец.

Нека читаят сам прецени, колко е знаела ДС за бягството на Петър Бояджиев.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

120

12696
26. APR 1982

СПРАВКА

ОТНОСНО: Връзките на Петър Бояджиев с обект на ОУ на МВР - Сливен

Димитър Пенчев
27.04.1982

Една от най-близките връзки на Бояджиев в страната е Димитър ПЕНЧЕВ..... от гр.Сливен. Същият се води на ДОП"Диверсант".

В плана за изясняване обстоятелствата по бягството на Бояджиев и неговата дейност във Франция са предвидени мероприятия по ПЕНЧЕВ...

На 19.04.1982 г. в ОУ на МВР - Сливен с участието на зам.-началника по ДС др.Илиев бе разгледана работата по ДОП"Диверсант". По обекта са запланирани активни агентурни и оперативно-технически мероприятия.

Понастоящем се провежда комбинация за внедряване към обекта на подходящ агент. Установени са доверителни отношения с лекуващия лекар на обекта. Под предлог доставка на лекарства от Франция, ПЕНЧЕВ.. ще бъде насочен към пощор от международния транспорт. Последният е в процес на изучаване и проверка и в случай, че се установят трайни взаимоотношения с

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
 ШЕСТО УП. РАЙОНЕ ДС
 Рег. № 7201 Екз. № 1
 28. 11. 1981 19 ____ год.
 СОФИЯ

С П Р А В К А

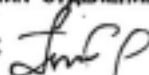
ОТНОСНО: ИР Петър Тодоров Бояджиев
 обект на ДОР "Демократа"

6

5. ДОР "Непоправимия в Окръжно управление на МВР - Сливен, заведено на Димитър Георгиев Пенчев - роден на 11.02. 1937 година в с. Чарда, Ямболски окръг, осмидан на 20 години лишаване от свобода за създаване на контрареволуционна организация, връзка на Бояджиев от затвора. Живее и работи в гр. Сливен. По делото се работи в насока установяване връзките му с Бояджиев и прихващане на канала, пресичане замислитв му за създаване на контрареволуционна група и друга дражеска дейност. Провеждат се М. "Пирин", М. "Родопи", М. "Вихрен" и периодически М. "Г". Разработва се и агентурно- При провеждане на оперативна комбинация с участието на аг. "Димчев" в условията на М. "Родопи" бе придобита информация, от която е видно, че Пенчев счита за неефективно създаването понастоящем на противодържавна група за въоръжена борба, която била обречена на разкриване. На няколко пъти предлага на агента да направят опит за налягане на литературен материал без все още да уточнява с какъв сюжет и къде ще се редактира и издава.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ

Майор:

П. Петков

Нап. в 2 вкз.

№ 1 -

№ 2 -

Изп. - П. Петков - 05

Нап. - Костова - М. № 6976

София, 26.04.1984 г.

Той ме пита за Алфред Фосколо, за д-р Николай Попов, за професор Йордан Тодоров, за Хайк Пелегиян... Накрая, преди да завършим разговора, Николов ми каза, че бомбените експлозии, които станали в България, били дело на българските емигрантски среди на Запад.

Заявих му, че това не може да бъде дело на емигрантски-ге среди на Запад. Тръгнах си, като се разбрахме, че на другия ден пак ще продължим разговора.

Надвечер в 18,30 ч. пуснах радиото да чуя новини от „Би Би Си“ – Лондон. По едно време чувам, че българска емигрантска социалдемократическа организация с център Виена е поела отговорността за бомбените експлозии в България. Започнах да се питам дали правилно съм чул? Изчаках до 20,30 ч. отново да чуя новините от „Би Би Си“ – Лондон. Пак казаха същото.

Тази нощ трудно заспах. Не можех да повярвам, че емигрантски среди ще се занимават с такива неща.

Сутринта отидох в МВР-то и започнахме разговора. Казах на Николов, че тази нощ почти не съм спал, не защото ми

предстои разговор пак с него, а защото съм чул такава новина от „Би Би Си“ – Лондон.

Той стана прав и каза:

– Видя ли сега! Аз вчера като ти казах, ти не вярваше.

Отговорих, че и сега не вярвам, че това не може да бъде дело на българските емигранти. Но той продължаваше да твърди, че имали факти, че това било дело на емиграцията. И разговорът протече около българската емиграция. Отново ме питаше за Петър Бояджиев, за д-р Николай Попов и за други емигранти. Аз му казах, че познавам доста емигранти, но не поддържам връзка с никой.

И това беше истината. Той приключи разговора и станахме.

Тогава му казах:

– Ние с вас сме неприятели. В 1967 г. направих опит да се отърва от вас. Вие направихте така, че турците да ме върнат. Продължавате да ме гоните от работа. Когато дойде ред да ми дадат ведомствено жилище, вие се намесихте. Хайде, тук не се сърдя много – наемът на ведомствените жилища е малък, не заслужавам такова жилище. Исках да си купя жилище – вие и там се намесихте...

Николов ми направи куп декларации, че те не се месели в тези работи. Казах му, че ще направя протест и целият свят ще научи. Бях планирал вече такъв протест.

Изпрати ме до асансьора и се разделихме.

Мисля, че или в началото на март 1985 г., или в началото на април стана бомбена експлозия в Сливен и пак по същото време – във влака Бургас-Сливен-София. Бомбата във влака бе сложена в купето за майки с деца. Имаше жертви – възрастни и деца. Независимо кой е сложил бомбите – този начин на борба е неправилен за мен.

Намериха ме веднага на лозето. Един разпита жена ми, друг мен. Отидоха си.

На 13 юни 1985 г. следобед с разрешение на началника си излязох по-рано от работа. На 14 юни предстоеше продажба на жилища. Ние бяхме решили вече да вземем гарсонiera – надежда за друго нямаше.

Излязох по-рано от работа, за да обиколя блоковете, в които бяха жилищата. След това се прибрах на лозето.

Тъкмо хранех животните и гледам – портата се отваря. Един остава до портата, друг идва към мен. Думам си: „Те са. Те си личат“. Дойде близко до мен и се представи, че е от МВР-то и че трябвало да отида за справка до милицията. В това време пристигна и жена ми с детето. Сварих да ѝ кажа, ако ме задържат, утре да се яви на продажбата на жилища и дано успее да вземе една гарсонiera. Качихме се в една лека кола, единият от тях ми каза: „Ние ходихме до предприятието, оттам щяхме да те вземем, но ти си излязал по-рано от работа.“

Ясно, те са решили да ме откънат от работа и никой от близките ми да не знае.

Отведоха ме в познатия ми вече кабинет.

Тук е Николов – прав. Покани ме да седна. В кабинета остана и един от онези, които ме придружаваха в колата. Николов започна да говори – другият ми наблюдава реакциите. Николов каза, че са получили заповед от София да бъде изпратен в лагера на остров Белене, но началникът им съобщил, че ако се съглася да стана техен човек, т.е. доносчик, те щели да направят всичко възможно да отменят тази заповед.

Боже! За кой ли път тези хора ми предлагат подобно нещо!?

Отговорих им:

– Това няма да стане!

Тогава Николов започна да говори, че досега ми било лесно, но сега съм имал жена, дете, които оставали в лозята.

Колко са гадни! Създадох семейство, а те го използват сега за натиск. Казаха ми, че ще ме откарат тази вечер в една килия да помисля и сутринта в 9 часа щели да ме повикат за отговор, после ще докладват на началника си.

Заявих, че няма върху какво да мисля – това са принципи неща. Все едно да намеря една чанта с пари на улицата и да мисля какво да направя. Аз знам, че ще предам чантата.

Но те пак:

– Помисли, помисли. Имаш цяла нощ на разположение.

Попитах ги, кога най-после ще престанат с техните номера.

Те добре знаеха, че на 14 юни трябва да се явя на продажба на жилища и – хоп! – предния ден ме арестуват.

Отговориха ми, че това било съвпадение, но ако съм се съгласял да им сътруднича, всичко щяло да се оправи.

Показаха ми три обемисти папки, в които всичко се отнасяло до мен.

Аз предположих, че сигурно Агджа, който стреля срещу папата, няма такова обемисто досие.

Те започнаха да нервничат. Озъбиха ми се, че нямало да им бъде трудно да ми скалпят процес.

Осъмних се и те започнаха да вадят снимки от папките и да ми ги показват. На една се вижда как вървим по улицата с Петър Бояджиев, на други съм с други мои приятели.

– И какво доказвате с тези снимки – попитах. – Единствено че бюджетът за вас е неограничен и харчите наляво и надясно народна пара.

Те скочиха ядовито и ми дадох да разбера, че може да заиграят гумените палки. После Николов рече, че имат информация, че Петър Бояджиев бил изпратил двама французи да ме търсят в лозята.

Отвърнах му, че това е малко вероятно; че те самите трудно ме откриват в лозята, камо ли французи да ме намерят.

По едно време единият излезе от кабинета. Остана само Николов. Доближи се до мен и седна на един стол. Видът му беше много уморен.

– Още ли мислите, че бомбените експлозии са дело на емигрантите? – попитах го.

Той ми отговори, че вече не мислели така, но не можели да открият кои са.

Другият влезе, Николов му каза да ме заведе в килията и ми поръча да помисля добре тази нощ.

Другият ме предаде на един милиционер и хайде в килията.

Килията беше пълна с криминални. В много килии съм бил, но в толкова мръсна – никога. Почти без прозорец. В средата на юни – не може да се диша. Сградата на МВР е нова. Видях разкошните кабинети на началниците, а в килията едва се диша.

И се запитах, тия хора накъде вървят?

На нара са налягали криминалните. За мене няма място. Движа се в едно малко разстояние – крачка-две напред, после назад, мисля си.

Предлагат ми да им служа. Зная, че всяка власт има нужда от такива хора, но защо тези, които са на власт, не могат да разберат, че има хора, които не могат да вършат тази работа? Природата им е такава. Други сами се предлагат – тяхната природа е такава. Никой не може да избяга от природата си. Ето, те чакат на 14 юни да подпиша и да стана доносник. Те знаят ли колко свещена дата е за мен 14 юни? На тази дата е съсечен на парчета моят учител, който ме научи, че животът е борба и борбата е живот. На 14 юни трябваше да се явя на продажба на жилища и да закупя една малка гарсоньерка за семейството си. И това не ми позволяват. Арестуват ме на 13 юни. Добре са обмислили удара си, но няма да успеят. Жена ми и малка-

та ми дъщеричка Недка останаха сами сред лозята. А те чакат на 14 юни да подпиша и да стана доносник... Нещастници, вие нямате нищо свято! За да сте на власт, сте готови на всичко. Служите на чужди интереси. Най-после правете каквото щете, но не искайте и аз да бъда като вас. Аз имам свой път в живота.

Исках час по-скоро да съмне и да разбия на пух и прах всичките им надежди.

На 14 юни точно в 9 часа съм в кабинета. Там са Николов и другият. Николов ме покани да седна и ми каза, че началникът чакал отговора ми.

Казах му:

– Белене! Час по-скоро на остров Белене!

После Николов допълни:

– Сега заповедта е за три години, после ще дойде заповед за още три години... и така цял живот.

Повторих му:

– Белене – час по-скоро на остров Белене!

Тогавя той призна, че са очаквали 90 процента отговорът да бъде такъв, но все пак решили да опитат.

Нищо не му казах.

Започна да чете заповедта. Заповед на министъра на вътрешните работи, съгласувана с главния прокурор. Заселват ме принудително в град Белене. Говори за лагера Белене, сега ми чете град Белене – човек може ли да проумее техните шуротии? После ми прочете мотивите: извършвал съм деяния, с които съм застрашавал сигурността на страната. Чудовищна лъжа! Поддържал съм тесни връзки с емигрантски организации. Също лъжа. Влияел съм на млади, идейно неукрепнали хора... Не ми предложи да подпиша заповедта. Каза да ме отведат в килията.

Криминалните ги бяха вдигнали за различни затвори.

Сам съм в килията. Диша се по-леко. Помислих си, че ако действително ме заселват в град Белене, ще пиша на съпругата си, ако желае да дойде там с детето. Бях много уморен. Легнах и заспах.

На 15 юни още по тъмно ме изкараха от килията. Слязох, в двора на МВР-то ме чакаше катафалка. До катафалката – съвсем младо момче, около 18-годишно. Едната белезница – на неговата ръка, другата – на моята. Вкараха ни в съвсем малка клетка и ни заключиха. Не можеш да се обърнеш наникъде. Започнаха да вкарват в по-голямата преграда на катафалката и други хора.

Катафалката тръгна. Момчето до мен каза, че е турче, а аз му казах, че съм българин.

Той е от с. Ябланово, бил е следствен във връзка с прекръстването – намерили в него и взривни материали. Каза ми, че и другите, които се качили в катафалката, били от тяхното село – познал ги по гласовете. Влязоха във връзка. Говорят на турски. Разприказваха се доста. После момчето до мен им каза, че не е сам, че е с българин. Гласовете поутихнаха, но после пак се чуваха ясно.

Катафалката спря и качиха още един. Оказа се, че сме в Котел, а момчето, което се качи, също беше от Ябланово. Към обяд почувствахме, че катафалката минава по понтонен мост. Разбрах, че няма да бъда в града Белене, а в лагера на остров Белене.

Катафалката спря, слязохме. Затворът в Белене, първи обект.

Вкараха ни всички в едно помещение. И седемте турчета бяха от с. Ябланово. Водели им следствие пет месеца и сега ги изпращат в лагера Белене. Всички са млади – по на двайсетина години. Бяха много отслабнали и брадясали. Попитаха ме дали зная турски – те се страхуваха от мен. Отговорих им, че не зная. Те си говореха на турс-

ки, а аз се разкарвах из помещението и си мислех за остров Белене.

Колко малък бях, когато чух за този остров!

Колко много неща съм слушал да се разказват за този остров Белене!

И ми се струва, че над всичко изплува случая с оня понтон с 28 младежи, прекарали сред реката две седмици през януари 1953 г.

Като че ли това е върхът на човешката издържливост.

Може някога остров Белене да изчезне, може и река Дунав да изчезне, може и много други неща да изчезнат във Вселената, но понтонът с младежите ще остане закотвен в паметта на поколенията.

Закараха ни в лагера. Първия лагерист, който видях, го познах – Шукри, били сме заедно в старозагорския затвор.

И той ме позна и извика:

– Ти пък какво правиш тук?

И започна да разправя – повечето, които бяхме в Стара Загора, пак са тук – бай Нури, Халил... и продължи да ги изрежда.

Чудни отношения се създават между хората, които са били по затворите! Струва ми се, че хората, минали през страдания, стават по-искрени. Бай Нури, който е прекарал над 20 години по лагери и затвори, ме посрещна като баща. Халил ме посрещна като брат. Когато ме взеха от лозето, бях със сандалети, панталон и риза с къс ръкав. Тук лагеристите ми дадоха всичко. В лагера сме над 450 турци и единадесет българи.

Това с покръстването се оказа една голяма човешка трагедия.

Един ден ни изкараха да работим на полето. Копаехме царевица.

Аз поизостанах от другите и чувам, че някой – още по-назад от мен – плаче. Оставих мотиката и отидох да видя. Едно младо турче.

Питам го:

– Защо плачеш?

Той отговори:

– За нищо.

– Как тъй за нищо? За нищо не се плаче.

Тогавя момчето ми рече:

– Аз вече никога няма да видя сестра си.

– Защо няма да я видиш?

– Сестра ми замина за Турция, а аз оставам тук.

Какво да му кажа... какво да му кажа?

Върнах се, хванах мотиката и се питам: „Защо е така разделен светът? В съзнанието ми изплуват империи, империи... Каква е тази жажда да се властва над света?“

Свирката на надзирателя прекъсна мислите ми. За кой ли вече път ни правят проверка. Прибират ни в лагера.

Още от портала разбрахме, че са дошли хора от София – от министерството на вътрешните работи.

На двора доста голяма група от лагеристи и посетители разговаряха оживено. Спрях се при тях. Говореше бай Нури.

Чух го да казва:

– Вие, българите, имате една приказка, че от дърт турчин ходжа не става, а искате дърт турчин българин да стане.

Някои се засмяха.

Прибрах се в помещението. Разбрах, че са докарали нов лагерист – българин – Иван Пинков Кутровски. Живее от 20 години във Варна, квартирата му била в квартал „Чайка“, блок 28, вход „Б“, апартамент 32, етаж 4. Родом е от с. Врабево, Ловешко. Иван никога не е бил по затворите. По професия е електротехник. Той иска да му се

зачитат правата, говори за човешки права. Властите във Варна използват случая, че лагерът в Белене е открит и му лепват член 39.

Иван тъкмо разправяше тия неща и желязото удари за вечеря.

Казах му:

– Иване, хайде да отиваме на вечеря.

А той:

– Аз съм обявил гладна стачка. Те ме отвлякоха от дома ми и докато съм зад телените огради, храна няма да приема.

Погледнах го в очите и долових, че този човек няма да отстъпи. Решил е да мре. Веднага го откараха в карцера – Първи обект на затвора.

В лагера карцерът беше от 50-те години, все още съществуваше, но не го използваха. Той е вкопан в земята като бункер. Влязох един път да го разгледам. Имаше лагери-сти, които през 50-те години пак са били тук и разправяха как еди-кой си прекарал в този карцер-бункер 40 дни, друг – 70 дни. Как са издържали тези хора? Наказват и други лагери-сти с карцер по 10-14 дни. Изпращат ги на Първи обект в затвора. Отиват – връщат се. Питаме за Иван. Те отговарят: „Там е, продължава гладната стачка“. Той е решил да умре, но защо трябва да се стига дотам?

Дали наистина този остров е островът на забравените? Иван го нарече „островът на обречените“.

Представителите на министерството на всичките работи са постоянно в канцелариите до лагера.

И привикват.

Всеки ден привикват. Извикаха и мен...

УСЛОВИЯТА НА ЖИВОТ – НЕПОНОСИМИ

Човекът на МВР ми каза, че бил от София, а аз му съобщих, че тук един българин е обявил гладна стачка и ще умре. Той не знаел – чувал за пръв път.

Те все не знаят.

Питам го защо съм на остров Белене? Защо ми пречат да вляза във връзка с близките си? Два месеца съм вече тук – моите близки ме търсят.

Казвам му:

– Ако бях хукнал да минавам границата и ме заловят и ти ми водиш следствието, задължително ще ме попиташ, защо съм оставил жена си и детето си в лозята. Сега аз питам, защо ме докарахте на този остров, а жена ми и детето ми останаха сред лозята?

Той мълчи.

Аз продължавам:

– Изглежда че съм бил прав. Когато през 1967 година ме изгонихте от работа и имах страха, че при дадена ситуация ще бъда хвърлен в някой лагер, направих опит да се отървам от вас – и се отървах. А вие направихте така, че турците да ме върнат. Ето – сега съм в лагера.

Той ми отвърна, че всички българи, които сме били в лагера, ще ни изкарат и ще ни заселят някъде. Там режимът щял да бъде много по-лек.

Питам го:

– Защо да не се приберем направо при семействата си, а ще ни заселват някъде?

Щели да разрешат и на семействата ни да дойдат при нас.

Класификация: **СТРОГО СЕКРЕТНО**
СЪ ПЪРВАВА
КРДОБГДРСБНА
Датум: 20.08.1985 г.
Възниква от: 17.08.1985 г. по КРДОБГДРСБНА
Директор: Секретар на КРДОБГДРСБНА
Клас и фамилия: ГУМЕНА ПЕТРИС
Полтава: _____

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ВАРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар: _____

СЪГЛАСЕН,
ГЛАВЕН ПРОКЮРОР НА НРБ

/п/ К. Дитов

УТВЪРЖДАВАМ:

ЗА МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ /п/ Гр. Попов
генерал-полковник
София, 05.08.1985 г.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: Промина на населеното място за принудително
установяване по чл. 39, ал. I, т. 1 от ЗНИ

От принудително установените лица на остров Белене 14 (четиринадесет) са българи. Същите са подложени на тормоз, заплаха и обрясина от някои прокурорски националистически настроени елементи. Това оказва отрицателно въздействие върху тях. Целесъобразно е българите да бъдат извадени от остров Белене и настанени в други селища за досетърпяване на вълонемата им административна мигра по чл. 39 от ЗНИ, тъй като и проявите им са от друг характер.

На основание гореназованото,

Този документ представлява една нагла лъжа. Отношенията ни с турците в Белене винаги са били коректни и приятелски

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА: 115
Секретар:

П Р Е Д Л А Г А М:

Четирнадесетте лица - българи да бъдат извадени от острова и настанени за изтърпяване на мярката в различни населени места на страната.

ПРИЛОЖЕНИЕ: списък - рег.№ 4/1985 г., екз.№...

СЪГЛАСУВАНО С НАЧАЛНИКА НА
ОУ-МВР - ПЛЕВЕН д-р. СТ.НИВОВ

Подпис: /п/ С.Зурнев
генерал-майор

СЪГЛАСЕН,
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ О6-ДС:
генерал-майор /п/ А.Мусаков

Рег.№ 2/07.08.1985 г.
Екз.№.Ф.

Решимостта на Иван да умре ускори нещата. Твърд българин се оказа той. Като го докараха в лагера на остров

Белене в края на юни 1985 г., каза, че няма да приеме храна, докато е зад телените огради, и удържа.

Това продължи 30 дни. Той победи!

Да повтора името му: Иван Пинков Кутровски.

Когато го изкараха от карцера, не можеше да върви. Ние го подкрепяхме. Качихме се в камион и след много часове пътуване пристигнахме в 2 часа след полунощ в Бобов дол.

Там ни настанаха в така наречената „трета палата“. Има и втора. Между двете е известната пивница „Друнката“.

„Палатите“ бяха пълни с изселени за различни срокове, но минали през съд. Това бяха криминални престъпници: крадци, убийци, комарджии, алкохолици – утайката на обществото. Постоянно пияни, сбиваха се през всяко време на денонощието, намушкваха се с ножове и често имаше жертви.

Дежурните на портала имаха телефон и щом чуеха врява, топуркане, обаждаха се на милицията и тя пристигаше.

На остров Белене бяхме в лагера, но съставът беше друг. Докато бях там, не видях хора да се карат. Повечето от турците бяха учители, инженери, химици, физици, лекари, журналисти.

Тези две „палати“ се намират в квартал „Миньор“. Управата на градчето също се намира в този квартал, но всички живееха в град Станке Димитров /*преди 9 септември и сега – гр. Дупница*/. Не полагаха никакви грижи за квартала.

МВР-то беше в този квартал. Затворът – също.

До затвора се обособи лагер, в който докараха в началото на 1986 г. една голяма част от турците, които бяха в Белене. А останалата част заселиха, като нас, на различни места в страната.

Държавата е отделила средства и са построени доста

блокове в този квартал, но бяха построени некачествено. Особено канализацията се оказа с много тесни тръби. Обитателите на жилищата са временни – идват и си отиват. Може да се каже, че поддръжка няма. Отводнителните канали се задръстват, избиват в мазетата, те се напълват с мръсотии и започват да преливат. И всичко потича по улиците... Така беше в почти във всички блокове. Вечерта управниците си заминават за Станке Димитрово, а порядъчните хора се заключват отрано в апартаментите си. По улиците остават криминалните престъпници и милицията...

Като гледах тази обстановка, много мислих, дали да поканя съпругата си и детето да дойдат при мен. Ако дойдат, ще изляза от „трета палата“, поне няма да съм с престъпниците в една сграда. Ще ги срещам само по улиците. Писах на жена си: „Ако искаш, ела“. Отговори ми, че ще дойде с детето.

Започнах да обикалям блоковете за квартира. Имаше много свободни апартаменти – особено на „Върх Еверест“, така наричаха работниците най-високата точка на квартала. Там зимно време е страшно ветровито.

Имаше цели входове със свободни апартаменти, но човек като влезе вътре, остава с впечатление, че е експлодирала бомба – всичко е изпотрошено, асансьорите не работеха, а блоковете бяха високи по 7-8 етажа.

Накрая ми дадоха една гарсонiera. В нея не беше експлодирала бомба, но сигурно беше изгърмял бойлер.

Ударих ѝ катинара и започнах да я ремонтирам. Когато я отремонтирах, семейството ми пристигна.

Реших отново да напиша писмо до министъра на вътрешните работи. В него споменавах, че съм му писал през 1986 г. и му обясних какво се бе случило с мен. Писах, че са ми прочели заповед за изселване в град Белене за три го-

дини, а са ме откарали в лагера на остров Белене и не са ми дали да подпиша заповедта.

Отговор не получих, но бях повикан от МВР-Бобов дол, където ми дадоха заповедта. Прочетох я и я подписах. Разбрах, че имам право да я обжалвам пред Върховния съд – разбира се, трябваше да пиша в жалбата: „Чрез министъра на вътрешните работи до Върховния съд“. Обжалвах, но отговор не получих.

След това писах до Държавния съвет, но отговор не получих.

Тогава пред мен застана въпросът: Какво трябва да предприема? Представителите на всичките работи ми бяха заявявали: „Сега заповедта е за три години, после ще дойде друга – пак за три години. И така – цял живот“.

Писах до министъра на вътрешните работи; чрез министъра на вътрешните работи до Върховния съд, до Държавния съвет...

Отговор отникъде. Какво става с нашата държава?

След като ме върнаха турците през 1967 г., си казах: „Е, опитах си късмета – не върви. Тук ще живея. Няма повече да напускам Родината си.“

Създадох семейство. Но те не ме оставят намира. Тъпчат човешкото ми достойнство.

Какво трябва да предприема?

Винаги съм мислил, че човек, независимо къде се е родил, трябва свободно да се движи по целия свят, а аз сега нямам право да се движа свободно в своята Родина.

Много ми тежеше принудителното заселване. Имаше дни, които бяха по-тежки от затворническите.

Наистина какво трябва да предприема?

ДУШАТА ЗАЖАДНЯЛА ЗА СПОКОЙСТВИЕ

Имах приятели, които тогава живееха в свободния свят.

Реших да им се обадя, да им разкажа всичко. Тук повече не може да се живее. Ще поискам да ми помогнат.

Душата ми беше зажадняла да прекарам една спокойна нощ, да съм сигурен, че няма внезапно да се почука на вратата, че не идват да ме арестуват.

Направих анализ на световната обстановка, отчетох някои неща, които бяха започнали да стават в Съветския съюз, взех предвид, че започва и Виенската среща за преглед на Хелзинкските споразумения и реших да действам.

Напуснах Бобовдол без разрешение.

Вдигнах слушалката на един телефон в софийската телефонна палата, набрах кода на Франция, после на Марсилия – 91 и накрая бързо завъртях цифрите – 75 13 45. След кратки преплитаци се шумове слушалката отсреща се вдигна.

– Ало.

Отсреща ми отговори:

– Уи,... да.

Познах гласа му.

Казах:

– Петьо...?

Отговорът малко се забави, но после чух разтреперания му глас:

– Чакай, ти откъде се обаждаш?

Казах му:

– От България.

Той продължи:

– Разбрах, че си изселен. Защо?

– Най-напред ти отговори – изпращал ли си на лозето, където живееш, французи да ме търсят?

Отговорът беше:

– Не, не съм изпращал.

Казах му, че така си и мислех, че те ме лъжат. След това го помолих да вземе молив и да запише кога са ме арестували, номерата на заповедта, мотивите и че най-напред съм бил в лагера Белене.

Той като чу Белене и извика:

– Чакай, чакай – ти си бил и на остров Белене! Тя тогава става дебела!

Продиктувах му и адреса си в Бобовдол и добавих:

– Знаеш, че след като ме върнаха турците, бях решил да си изкарам живота в България, но тук повече не може. Поздрави приятелите и правете, каквото можете. Не съм извършвал нищо. Аз съм невинен.

Чух гласа му:

– Добре, добре. До скоро виж...“ – Думата „виждане“ не я изказа докрая и прибави: – Целуни семейството си от мен и най-много Недчето.

Така протече телефонният разговор с моя приятел Петър Бояджиев.

Това бе първият ми телефонен разговор извън България.

Върнах се в Бобовдол. Почуках на вратата на гарсоние-рата и чух гласа на дъщеричката ми Недка:

– Татко, ти ли си?

– Да.

Тя ми отвори, хвана ме за двете ръце и попита:

– Ти къде ходи? Купи ли ми нещо?

ПОЛА ОТ ФРАНЦИЯ

Още не съм седнал и Недка ми рече:

– Татко, искам да живеем във Франция.

Нищо не отговорих. Замислих се. Това пък какво е? Аз на никого не съм казал. Едва преди няколко часа го споделих по телефона с приятеля си Петър Бояджиев. По какви пътища се предаде това в ума на това малко, осемгодишно дете?

Още не съм седнал, движа се из стаята и пак гласът на Недка:

– Татко, чуваш ли ме какво ти казвам? Искам да живеем във Франция. Спрях се.

– Как да живеем във Франция? Това е друга страна. После, тази страна е далеч от България, Я ми кажи – как ти хрумна това нещо?

И Недка започна – била гледала един филм по телевизията и видяла една хубава пола-обръч, като чадър. Тази пола-обръч била френска и затова иска да отидем във Франция, да живеем и да ѝ купим такава пола.

Казах ѝ, че такава пола можем и в България да купим.

– Не, от Франция искам да я купим.

– Добре, добре. Ти се роди на националния празник на Франция, може и да ти се удаде случай да живееш в Париж.

– Не, не – не искам да живеем в Париж, а във Франция.

Помислих си колко много странни неща има в нашия свят.

В края на 1986 г. в град Горки, в апартамента на академик Андрей Сахаров, където той е заточен принудително, прокарват телефон. Телефонът иззвънява. Това е първото повикване.

В Кремъл слушалката държи Михаил Горбачов.

В град Горки пред телефонния апарат е борецът за човешки права Андрей Сахаров.

Събитието е с огромно значение.

Новината мигновено обикаля цялото земно кълбо.

Академик Андрей Сахаров и съпругата му се качват на влака Горки – Москва.

Започват интервюта. Всички мислещи хора по света се питат, докъде ще стигне това и дали процесът е необратим?

САХАРОВ УСТОЯ

Аз съм в Бобовдол и се радвам.

Срещнах един мой приятел от затворническите години, дошъл до Бобовдол. В затвора той беше все поетично настроен. Попитах го дали е чул новината за Сахаров.

„Сахаров ли? – възкликна той. – Сахаров успя понеже устоя!“

Пак в края на 1986 г. по случай 30-годишнината от Унгарската революция излезе един исторически документ, подписан от 122-ма противници на тоталитарните режими в четири източноевропейски държави: Унгария, Чехословакия, Полша и Източна Германия. Чух съдържанието на документа по радио „Свободна Европа“. Почувствах неговия недостатък – липсваха подписи на представители от България. Беше ми много мъчно, но нещата по-късно се промениха.

В началото на 1987 г. по света се разнесе новината, че шестима българи – Илия Минев, Едуард Генов, Стефан Савовски, Григор Божилов, Цеко Цеков и Бождар Статев, се присъединяват към този исторически документ.

Може би се бележи нов етап?

Съдбата на всички източноевропейски народи е една и борбата трябва да бъде обща.

На 17 март 1987 г. се прибрах от работа и започнах да преглеждам вестниците. Погледнах часовника – минаваше 19 часа. Пуснах транзистора да чуя нещо от радио „Свободна Европа“. От това, което чух, разбрах, че правят преглед на световния печат.

ИМЕТО МИ ПО „СВОБОДНА ЕВРОПА“

След малко чух водещия да казва: „Ще завършим прегледа на световния печат със статия, поместена в парижкия ежедневник „Котидиен дьо Пари“. Статията ще прочете Георги Кехайов.“

В този момент аз лежах на кушетката в кухнята, Недка беше седнала до мен и си играеше, жена ми беше права до масата.

Транзисторът започна да шуми, но се чуваше гласът на Георги Кехайов. „Какво бъдеще очаква Митко?“. Аз се понадигнах на лакти и чух: „Така го наричат приятелите му. Истинското му име е Димитър Пенчев“.

Кой както беше застанал от нас тримата, така и остана.

Статията ми се стори дълга, описваше по-важните моменти от живота ми. Когато четящият стигна до момента, че сме живеели на лозето, жена ми възкликна: „У-у, настръхнах цялата!“, започна да се търка по ръцете и заплака. Недка, като си чу името, каза: „Откъде знаят името ми тези от радиото?“

Статията завършваше с призив към гражданите от свободния свят да ми изпратят картичка за солидарност и им посочваше адреса ми в България. После отново чух гласа на водещия, гласа на журналиста Владимир Костов. Той каза: „А сега за тези от България, които чува статията, поместена в парижкия ежедневник „Котидиен дьо Пари“, прочетена от Георги Кехайов, и желаят да изпратят картичка за солидарност на работника Димитър Пенчев, ето още веднъж адреса му: град Бобов дол, квартал „Миньор“, блок „г“ като Габрово, номер 2, апартамент 7.

В този момент жена ми попита: „Откъде пък ни знаят адреса?“.

Изгасих радиото, минах в другата стая, разхождам се и си мисля.

Моят случай стана достояние на свободния печат. Отново влизам в сражение с представителите на всичките работи. Кой ли ще победи?

От този секретен документ става ясно, че висшите ръководители на ДС изпадат в паника. Виден е парафа и на Григор Шопов. Правят се всячески опити писмата до Димитър Пенчев да не бъдат получени от него.

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Reg. № 4984 Ел. № 6
19 03 1987 18 год.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

99
Димитър Пенчев
Секретар
09 Сандан
Да!
20188
Г. Димитров
149520-03 1987
Стефан Цветков
09

за ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ - обект на ДОН "Тартор"
и РУ на МВР - Бобов дол, за контрол в 03 отдел, 06
управление ДС

На 13.03.1987 година десният парижки вестник "Котидиен-
дьо Пари" е публикувал австрийска статия за нарушаване права-
та на човека на българския гражданин Димитър Пенчев. Написана е
от френския журналист [REDACTED], който през н.март 1982 година,
пребивавайки в НРБ се срещна с [REDACTED] и изнесе напи-
сано от него "Отворено писмо" до президента на фракция Франсоа
Митеран, което беше публикувано във френския печат. [REDACTED]

[REDACTED] - обект на ДОН "Икона" - ВГУ,
09 отдел, които са му поставили заповед за излизане в НРБ/.

Димитър Георгиев Пенчев е роден на 11.02.1937 г. в с.
Чарда, Ямболски окръг, българин, български гражданин, конен,
осъждан два пъти за престъпления против НРБ, със средно образо-
вание, жител на гр.Кърджали, живял в гр.Сливен, от н.август
1985 година принудително установен в гр.Бобов дол, Кхтендмилски
окръг, съгласно член 39 от ЗЗН за тр.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар: *[Signature]*

НОВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!
КР. ДОН ДСРБН
Датум: 10.03.87
Във връзка с излизането на ДОН ДСРБН
Секретарят на КР. ДОН ДСРБН
Име и фамилия: ВЪМЕН БОРИСОВ

ВЪРНО С ОРГАНИЗАЦИЯ

Секретари:

2.

негова молба беше разрешено на съкругата и дъщеря му да се установят в гр. Бобов дол и живеят заедно.

Произхожда от куланско селянство, засегнато от национализацията на едрата селска собственост.

В периода 1956 - 1960 г. взема участие в организиране и ръководене на младежка контрареволуционна група, разкрита през 1961 година. Първоначално е осъден на смърт, а впоследствие смъртната присъда е заменена с 20 години лишаване от свобода. През 1964 година във връзка с амнистията е освободен.

През 1967 година като работник в НКХ - Бургас образува група и нелегално преминават през границата в Турция. След едномесечно следствие е върнат в страната по нелегален път, но при преживяване през турската граница е задържан и е осъден на шест години и шест месеца лишаване от свобода. Наказанието е изтърпял в затвора в гр. Стара Загора, където е установил връзки с осъдените за противодържавна дейност , , , , , и други лица.

След освобождаването му от затвора през 1974 година се установил в гр. Сливен, където започнал работа като механик с последна месторабота ЕВЗ "Ленин". Едновременно с това е възстановил връзките с бивши съзатворници, осъждани за политически престъпления, като е поддържал системни контакти по редица поводи - сватби, рождени дни и други.

За оперативното му наблюдение и разкриване на евентуална вражеска дейност от ОУ на ИВР - Сливен е воден на ДОР за ПАП.

ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ
Секретар

[Handwritten signature]

3.

От проведените мероприятия е установено, че обектът не се е отказал от намеренията си да емигрира, организира и създава условия за конспиративни контакти със свои съзидейници от страната, стои на твърди вражески позиции, неизменно социалистическия обществен строй и е склонен към извършване на престъпления срещу НРБ.

Във основа на гореизложените данни през м.август 1985 г. Димитър Пенчев беше профилактиран от ОУ на МВР - Сливен и принудително установен в гр.Белене, като след три месечно пребиваване е преместен в гр.Бобов дол.

След установяването на Пенчев в гр.Бобов дол с цел контролиране на поведението, характера на връзките му и оказване на положително влияние е заведен на ДОИ "Тартор".

От провежданите агентурно-оперативни мероприятия по наблюдението му няма данни да провежда вражеска дейност и се стреми да изпълнява съвестно служебните си задължения. Установено е, че поддържа контакти с близки връзки на ИР [REDACTED] и [REDACTED]. Допускаме, че материалът във френския вестник е по данни на ИР [REDACTED], който поддържа редовни телефонни връзки със свои близки в страната.

За недопускане разпространето на антибългарска акция във връзка с Димитър Пенчев в западните средства за масова информация е целесъобразно:

1. Да се откаже предорочно наложената му административна марка по чл. 39 от ЗИМ и се разреши да се завърне да живее в гр.Сливен. В условията на И "Вихрен" това обстоятелство ще даде възможност при изпращане на картички от чужбина на дадения

ВЪНШНО СЪОБЩЕНИЕ

СЛУЖБЕН

Р. Г.

419

4.

в статията адрес в гр.Вобов дол при необходимост да се врънат, поради това, че на адреса няма такова лице.

2. Преди отнемане на изложената му марка да се проведе профилактична беседа и създаване на условия за поддържане на ~~...~~ контакт.

3. С цел разкриване и недопускане опитите на специалните служби да използват Димитър Пенчев за организиране на клеветническо-ка акции срещу НРБ да му се заведе ДОП от ОУ на МВР - Сливен.

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 05, 06 ДС

ПОДПОЛКОВНИК:

Г. Готев
/Г. Готев/

Нал. в. в. в. в.

- № 1 - р-во на МВР
- № 2 - отдел 05, 06 ДС
- № 3 - ВГУ-09
- № 4 - ПГУ
- № 5 - ОУ на МВР -Костендил
- Ман. П.Петков
- Нал. Вл.Георгиева, И. № 1245
- София, 19. III. 1987 г.

Съгласен: *Г. Великов*
20.03.87г.

Доразпитано в *1 ден* за ОУво МРЗ-Сливен

Впоследствие Комисията по досиетата няма да обърне достатъчно внимание на документа, когато обявява Д. Пенчев за „агент“.

След 21 часа същата вечер, когато предаването бе повторено, го записах на касета. И го слушах много пъти. Трябваше добре да разбере как точно моите приятели са решили да ми помогнат.

Само два дни след това предаване на радио „Свободна Европа“ бях пак в кухнята. Жена ми се върна от работа и каза усмихната, че имам шест писма. Подаде ми ги.

Започвам да чета. Те са всички много мили, много мили.

Подкрепят ме. Един мой земляк от Ямбол не си пишеше името, но описваше подробно всичко, което е чул от радио „Свободна Европа“ и в кой вестник е отпечатана статията за мен. Той завършваше писмото си с думите: „Бог да те закриля“.

Не знаей, може би защото не съм религиозен човек, но тези думи много ме натъжиха.

От Русе приятели ми пишеха: „Ние се възхищаваме от твоята неподкупност“. От Бургас група младежи ми изпращаха открита картичка и пишеха: „И ние мислим като теб, споделяме твоите идеи“. Никога няма да забравя съдържанието на и картичката от село Горна Митрополия, Плевенско.

На следващия ден жена ми носи още шест писма. На картичка от Перник пишеше: „Поклон на борците за човешки права“.

Това не се отнасяше само за мен. Тези думи отразяваха една цяла епоха.

Пред всяка картичка изпитвах смирение. Това бяха най-светите неща, които съм получавал в живота си.

Получих солидарност. Аз не съм сам.

Някои пишеха имената и адресите си – това бяха мои другари от затворническите години. Получих картички и от турци.

Безкрайно съм благодарен на всички, които ми изпратиха писма и картички за солидарност. Също и на ония, чиито писма не съм получил.

Започнах да чакам представителите на министерството на всичките работи. Знаех, че скоро ще дойдат.

И на 31 март 1987 г., преди обед, един от Държавна сигурност към МВР-Бобов дол дойде на работното ми място и каза, че негов колега дошъл от София и искал да разговаря с мен. Той щял да предупреди началника ми за моето отсъствие – можело разговорът да продължи доста.

Откакто ни докараха от остров Белене, никой не ме беше търсил в Бобов дол. Имаше един капитан Кръстев, който отговаряше за нас, правеше ни от време-навреме проверки и толкоз. Бяха доволни от нас. Криминалните им създаваха много проблеми и ние някак оставахме в сянка.

Срещата ни бе до административната сграда. Работниците я наричаха „Белия дом“.

Отивам. Запознахме се:

– Димитър Стоянов

– Димитър Пенчев

Думам си на ума: „Брей, този не стига, че работи към министерството на всичките работи, ами има същите имена като шефа си“.

Влязохме тримата в административната сграда. До асансьора отварят вратата и ме канят най-напред аз да вляза. Слязохме на шестия етаж. Софийнецът Димитър Стоянов попита местния от държавна сигурност: „Къде?“. Она му отговори: „В някой от кабинетите на заместник-директорите“. Опита две-три врати на заместник-директори, но те бяха заключени. Отново в асансьора и надолу.

Качваме се в софийска кола. Отиваме в един ресторант в квартал „Миньор“. Избраха една маса. Попитаха ме какво

ще пия, нещо за обед. Казах, че не ми се яде – може да изпия една лимонада. Софиянецът си поръча кафе. Местният от Държавна сигурност даде поръчката на сервитьора и напусна ресторанта.

Димитър Стоянов ми каза че отговаря за Кюстендилски окръг. Разбрал, че съм се трудел добре и щял да издейства писмо да ми бъде прекратено принудителното изселване. Отговорих му, че аз не съм изселен в Бобовдол заради липса на трудови навици. Той предложи да съм кажел нещо за себе си.

Казах му:

– Няма какво да разказвам за себе си. Ние добре се познаваме. Този път чашата преля. Дотук. Ние с вас трябва да се разделим. Не постъпихте с мен разумно. Дайте поне да се разделим разумно. Хора, които не се разделят навреме, грешат. Така е и в семейството. Вие ме осъдихте на смърт. Защо? Направих опит да се отърва от вас – успех. Вие направихте така, че турците да ни върнат – не зная срещу какво. Изпратихте ме в лагера на остров Белене. Вие знаете, защо. Всички ли ваши хора преди девети септември, които минаха през полицията, станаха доносници? Не вярвам, че е така. Има хора, които не могат да станат доносници. Природата им е такава. Не ме интересува дали сега ще ме освободите. Но когато получа право да пътувам, най-напред ще отида в Държавния съвет. Знам, че вие сте във всички институции, но нищо. Ще им разкажа всичко.

Той ми каза, че в Сливен са допуснали грешка, но щял да дойде с мен в Сливен да проведем общ разговор в МВР-то и те повече няма да ме безпокоят.

– От МВР-то в Сливен ми казаха, че всичко е решено в София, а що се отнася да се върна да живея в Сливен – това няма да стане – отговорих аз.

Тогава ми предложи да си избира, къде искам да живея в България – можело и в Пловдив, и в София. Щели да ми помогнат да си намеря подходяща работа и жилище.

Казах му:

– Дотук съм, повече с вас няма да живеем заедно.

Тогава той призна:

– Как ще те пуснем на Запад? Ние водим борба за всеки човек.

Каза ми, че можел да уреди да замина за Съветския съюз.

Отговорих му:

– Само това остава. Там започват преустройства, ще ме дръннат в Сибир и ще ми отиде животът.

Предложи ми Либия. Отказах.

Каза ми, че след една седмица пак щял да мине да ми донесе писмо за прекратяване на принудителното заселване. Дадох му да разбере, че това изобщо не би ме зарадвало.

Разделихме се. Нито той ми каза, че в западния печат са започнали да пишат за мен, нито аз му казах.

Не дойде след една седмица, а след две – на 14 април 1987 г.

Още като се видяхме пред „Белия дом“, той ми се извини, че идва с една седмица по-късно, но бил много зает. Отговорих му, че и на мен ми се е случвало да закъснея, но съм намирал начин да се обадя. Но той пак повтори: „Много, много бях зает“.

Влязохме в административната сграда. Човекът от Държавна сигурност от МВР-Бобов дол този път имаше ключ.

Отключи една стая и каза:

– Тук можете да разговаряте спокойно.

Попитах го:

– Защо не останете и вие – да бъдем тримата. И без това разговорите „на четири очи“ много не ми допадат.

Но той смънка, че не искал да се меси в нашия разговор и излезе.

Когато останахме само двамата, Димитър Стоянов ми каза, че е уредил въпроса ми за прекратяване на изселването, но заповедта щяла да пристигне след два дни. Дума не обелих. Тогава той предложи аз да говоря. Казах му почти същото, като при първата среща – че трябва да се разделим, че вярата между нас е изгубена, че ако ме пуснат да замина на Запад, това няма да бъде отстъпление от тяхна страна. Този въпрос изобщо трябва да го разрешат – хората трябва свободно да пътуват, да излизат и да се завръщат. Казах му как съм почувствал срам, вместо страх, когато съм минавал границата, защото Отечеството ни е заградено с телени огради като концлагер. И ако разкажех, да речем, на холандски гражданин, че нямам право да напускам Родината си и затова съм направил опит да мина границата нелегално, но са ме хванали, осъдили са ме девет години и съм излежал тази присъда, той няма да ми повярва – ще ме сметне за лъжец, за луд. Стоянов в един момент спомена, че можело и да водим преговори за емигрирането ми, но после избягваше тази тема. Започна да разправя, че някои са ме „навивали“ да напусна Родината си, но не спомена имена. После предложи да си тръгнем.

Излязохме извън сградата и тръгнахме пеш към квартал „Миньор“. Трябваше да вървим около тридесет минути.

Вървим и разговаряме по човешки.

Питам го:

– В Съветския съюз ще издадат романа „Доктор Живаго“ от Пастернак, ще падне ли от това режимът?

Той мълчи.

Казах му, че съм чел във вестник „Литературен фронт“, че Любомир Левчев предлага Трифон Кунев да бъде реабилитиран и нима режимът в България ще падне от това?

Той само каза:

– Авторът на „Ситни, дребни като камилчета“ ли?

Отговорих:

– Да.

Казах му, че с някои неща трябва да започнат да посвикват, че само като развяват знамето на интернационализма, не ще успеят да завладеят света. Светът никой не може да го завладее! Вярно е, че владеят добре класовия принцип на организирана борба, но и това няма да им помогне да завладеят света.

А той:

– Днеска Ангола, утре друга...

Интересно, как живеят с идеята, че един ден ще възседнат земното кълбо?

В този момент преминахме железопътната линия и гледам няколко работника, всеки сложил нещо под мишницата и си отива.

Казвам му:

– Ето го вашия социалистически човек. Всеки ден е така, когато се връщаме от работа – всеки слага по нещо под мишница и си тръгва. Никакво чувство за стопанисване. Никой не говори за социализъм. Вчера бяхме на събранието съвсем малко – нямаше нито един младеж.

Той само ме попита какво е било събранието.

Настигна ни с кола служителят от Държавна сигурност, който ни служеше за свръзка. Стоянов му махна с ръка да продължава – искаше да разговаряме.

Тогава ме попита за пръв път за Петър Бояджиев.

Казах му, че с Петър сме близки и че мисля да му се обадя.

– Не те съветвам баш сега да му се обаждаш – рече той и допълни, че Петър бил френски възпитаник и французите са си го вземали...

Попитах:

– Защо така говорите? Нали вие го изгонихте от работа, принудихте го да избяга? Чувам, че там основал предприятие за информатика. Защо да не беше го сторил в нашата страна, тук да бъде полезен или вие признавате само доносничеството?

После поговорихме за Алфред Фосколо.

Попита ме кои други познавам на Запад.

Отговорих, че доста познавам, но връзка не поддържам с никого.

Така стигнахме близко до МВР-то в Бобов дол, а и моята квартира не беше далеч. Стоянов съобщи, че след някой ден ще бъде свободен, но ме помоли да не ходя в Държавния съвет до 1 май. След 1 май той пак щял да дойде в Бобов дол. Дотогава аз да съм си помислил в кой град ще избира да живее, след като не желая в Сливен.

Отговорих му, че няма да отида в Държавния съвет до 1 май, но до следващата среща пък те да помислят как да стане моето емигране. Чух го да казва „Добре“ и се разделихме.

БИТКАТА Е СПЕЧЕЛЕНА

Минаха няколко дни, но заповед, че ми се отменя принудителното заселване, не пристигна. Стана нещо друго, което нито аз съм очаквал, нито Стоянов от министерството на всичките работи.

На Велики петък, 17 април 1987 г., срещу Велика събота, около 23 часа, на вратата на квартирата ми в Бобовдол се почука.

Съпругата ми и детето си бяха легнали. Аз четях книга в кухнята. Попитах:

– Кой чука?

Чух съвсем тихо и някак неуверено:

– Ми-тко!

Подвоумих се дали да отворя. Чукането продължи.

Открехнах вратата и двама души бързо се вмъкнаха в малкото коридорче. Това не ме стресна. Бях оставил вратата на кухнята отворена и те влязоха там, а аз – след тях. Единият държеше малък касетофон, от който се разнесе приятелски глас, който не бях чувал много години.

„Добър вечер, Митко!“.

Това послужи като знак и ние триматасе вкупом прегърнахме. Приятелят ми продължи от лентата: „...Това са двама млади френски журналисти. Интересуват се от твоята съдба. Ако си съгласен, дай им интервю. Филмът, който ще бъде направен, ще бъде излъчен по френската телевизия и, ако се наложи, по някои американски канали. В Париж е образуван комитет за солидарност с теб, начело с професор Анри Картан – член на френската академия, и г-н Андре Бержарон – генерален секретар на профсъюза „Работническа сила“ /„Force Ouvriere“/.

Почувствах, че е настъпил важен момент в моя живот. Съпругата ми и детето станаха. Недка тича около мен с боси крачка, по ношничка, и пита: „Татко, какви са тези хора?“. Жена ми също ме гледа въпросително. Казах им да се облекат.

Аз бях с работническа куртка. Поканих всички да отидем в хола. Седнах на един стол – журналистите бързо насочиха камерата.

И започнах да говоря. Разказах всички по-важни моменти от моя живот. Казах какво мисля за промените в Съветския съюз и как те се отразяват в България. Казах няколко думи и за разоръжаването.

И накрая се обърнах към цялата световна общественост да ми помогне да емигрирам.

Към 0,30 часа на 18 април, Велика събота, всичко беше готово. Дватама френски журналисти не пожелаха да ги изпратя и бързо си тръгнаха. Аз се наметнах с една ватенка и излязох след тях. Това беше Бобов дол. Тук много често ставаха убийства. Видях ги да се качват в една кола, махнахме си с ръце. Не се кръстя, но този път се прекръстих и се помолих да се завърнат живи и здрави.

Моят случай стана достояние на свободния печат, а сега – и на телевизията.

Битката беше спечелена.

/Виж приложение № 4 – Петър Бояджиев, Алфред Фосколо – главни организатори за спасяването на Димитър Пенчев; Анри Картан и Андере Бержерон – основатели на комитета за солидалност/

На 28 април 1987 г. ме повика началникът на МВР – Бобовдол – Димитър Стоилков. Това ни беше първата среща. Каза, че ми се прекратява принудителното заселване.

Отговорих му, че това става малко късно, но не беше възможно той да разбере какво искам да му кажа. Поисках да подпиша заповедта. Каза, че нямало нужда. Аз настоях. Той потърси в една папка и извади бланка. Вярно, че там пишеше: „Заповед на министъра на вътрешните работи, съгласувана с главния прокурор. Прекратява се принудителното заселване на Димитър Георгиев Пенчев“. И нищо повече – не видях подписи, нито печат. Рекох си на ума: „Всичките им работи такива“. Написах на бланката „28 април 1987 г.“ и се подписах.

Стоилков ми каза, че имам право да пътувам навсякъде из страната. Още същата вечер напуснах Бобов дол, но гледах да не ме забележат. Отидох в София, влязох пак в Телефонната

палата и набрах номера на Петър Бояджиев в Марсилия. Разбрах, че журналистите се прибрали успешно и филмът за мен ще бъде излъчен на 30 април, вечерта. Казах, че всичко това е добре, но ще отида при органите на МВР и ще кажа да ме пуснат час по-скоро да замина, за да не се вдига чак толкова шум за мен. Петър ми отговори: „Добре, да влязат във връзка с професор Картан. Ако се разберат...“ И така приключи разговорът.

Върнах се късно през нощта в Бобов дол и пак си мисля: „Кой съм аз, че да се вдига толкова шум за мен?“. Сутринта отидох при началника на МВР-Бобов дол Стоилков и му казах: „Искам да се срещна спешно с човека, който ме посещава от София.“ Стоилков отвърна: „Добре, ще наредя да му се обадят.“ Отидох на работа и чаках да ме повикат, но никой не се обади. Мислех си: „Ако искат, да дойдат. За тяхна сметка е.“

На 30 април малко преди обяд свързката дойде да ме вземе и каза, че Димитър Стоянов е дошъл от София и разговорът пак ще се проведе в административната сграда – „Белия дом“. Отидох тъй, както съм – с работническите дрехи. Качихме се на асансьора до седмия етаж. Още в асансьора си мислех: „Този агент, представил се като Димитър Стоянов, не е чак толкова лош човек.“ На последната среща, преди да се разделим, му го казах: „Вие не сте много лош. Нека дойде друг от София да водим преговори.“

Но сега от едната страна на бюрото беше той, от другата – аз и трябваше да му кажа истината.

Погледнах го и разбрах, че и той има чувството, че не го търся за нещо добро.

Попита ме съвсем тихо:

– Защо ме търсиш? Ето, дойдох.

– На 17 срещу 18 април около 23 часа ме посетиха двама чужденци и се представиха за френски журналисти.

Той се надвеси над бюрото.

– Какво? Какво?

Повторих му:

– Посетиха ме двама френски журналисти.

– И ти даде интервю, така ли?

– Да, дадох интервю и заявих, че искам да емигрирам.

Той извади бързо кутия цигари от джоба си, пъкна една в устата си, щракна запалката, но пламъкът не може да улучи цигарата.

Настъпи неловко затишие.

– Може ли да записвам?

– Може.

Извади тефтерче и молив.

Аз разказах как са изглеждали журналистите – той записваше.

– Ако ти ги покажем на снимки, ще ги познаеш ли?

– Ще ги позная.

Записа си датата, на която са дошли, бързо преброи на пръсти и рече:

– Днес е 30 април. Изминали са 12 дни. Сигурно са си заминали.

Казах му, че и аз така мисля.

Той се намръщи:

– Защо не ни каза по-рано, за да можем да ги хванем?

Вдигнах рамене:

– Как тъй да ви кажа, та да ги хванете? Те са дошли да ме спасяват.

Поклати глава и ме попита:

– А в коя държава искаш да отидеш?

Казах му, че щом тези хора от Франция се интересуват за мен, би следвало там да отида.

А той с лека гримаса:

– Да им благодариш – тъй ли?

Отговорих му, че това е естествено.

И той се отприщи:

– Ти знаеш ли, сега какво ще стане? Ти си казал толкова – и очерта кръг с ръце. – Те ще го направят толкова — разпери ги нагоре. – Ще го направят за пари. – Потри палец и показалец пред носа си. И продължи: – Аз ще ти донеса всичко, преведено дума по дума и ще видиш, че то няма да има нищо общо с онова, което си казал. Но ние ще ти дадем възможност да го опровергаеш по БТА.

Реагирах спонтанно:

– Какво да опровергавам? Ние с вас си нямаме доверие. Аз ще казвам едно, вашите хора ще превеждат на френски — друго. Съгласен съм да отидем в някоя неутрална страна и да възпроизведем интервюто.

Настъпи пак тишина и той по едно време рече:

– И какво ще правим сега?

Заявих му, че според мен нещата навлизат в такава фаза, че никой не може вече да ги контролира – нито на Запад, нито тук те, най-малко пък аз. Но ако се реши въпроса да напусна страната с моето семейство, може да се сложи спиралка на всичко...

Той ми отговори, че не е човекът, който може да реши този въпрос, но щял да докладва в София. Попита ме какви имоти имам и какво ще правя с тях. Отговорих му, че каквото имам, ще остане на държавата. Казах му, че от журналистите съм разбрал, че е образуван комитет за солидарност с мен, начело с професор Анри Картан. Той нищо не отвърна.

Понеже в миналия разговор ми беше споменал, че някой ме „навиват“ да отида на Запад, го попитах:

– Кои са тези хора?

Той отговори:

– Например Петър Бояджиев.

Предложих му:

– Дайте да разсъждаваме реално. Защо съм му на Петър Бояджиев? Колкото и да се надявам на себе си, най-напред той трябва да ми помогне материално. После аз нямам такава професия, че да ме грабнат веднага на работа. Не ме вика Петър Бояджиев, а вие ми направихте живота тук непоносим и искам да се махна от вас. Знам, че Петър в този момент ми помага, защото сме приятели.

Той ме попита:

– Какво чак толкова ви сближи с Петър Бояджиев?

– С Петър станахме приятели в затвора, в школата на страданието. И двамата сме с демократични възгледи, но не сме съидейници. Той е интелектуалец, аз не съм. Той беше кръгъл сирак, аз не бях – хранехме се заедно. Той беше по-беден от материална страна. Помощта от мен беше малка, но безкористна. И изглежда, че безкористната помощ е най-добра.

Стоянов ме гледаше и като че ли недоумяваше какво му говоря.

– Защо сте толкова против едно приятелство между двама българи ? Вие нямате ли приятели?

Той мълчеше.

Казах му, че ми е много трудно да се защита пред тях, че не съм знаел за бягството на Петър.

Стоянов отвърна:

– Ние знаем, че ти не си знаел.

Попита ме дали жена ми ще дойде с мен на Запад.

Отговорих му:

– Ще я поканя, ако желае, да дойде.

Излязохме извън сградата и вместо довиждане му рекох:

– Такова е положението, Димитрий. – И си тръгнах.

Той се обърна след мен и каза:

– За Димитровден ще бъде ли много късно?

Спрях се, свих рамене, което значеше „не знам“, но после отговорих:

– Колкото по-рано, толкова по-добре за вас.

На стр. 2 в това „Специално съобщение“ ще видите, че под № 4 то е сведено на вниманието на „др. Мякушко“. Кой е той? От архива на Петър Бояджиев става ясно, че това е генерал-майор Василий Емельянович Мякушко, който е изгонен от Франция през 80-те години, заедно с няколко негови колеги.

След това известно време е зам. председател на украинското КГБ, а от 1984 до 1991 г. е официален представител на КГБ в София.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
 МЕСТНО УПРАВЛЕНИЕ ДС

СТРОГО СЕКРЕТНО

МСП
 МЕСТНО УПРАВЛЕНИЕ ДС
 от. № 11842
 Д. В. 1987 ГОД.
 СОФИЯ

МАРТИНОВ
 Д. В. 11842
 Д. В. 11842

СПЕЦИАЛНО СЪОБЩЕНИЕ

30.04.1987

На 30.04.1987 година беше проведена среща по негово искане с Димитър Георгиев Пенчев, принудително заселен в гр. Бобов Дол, обект на ДОН (от 28.04. т.г. освободен предсрочно). Същият съобщи, че на 17.04.1987 година около 23.00 часа е бил посетен от дванадесет души, представили се за френски журналисти. Уведомил го, че във Франция е изграден "Комитет" в негово заимство с председател проф. Георги. Провели с него интервю, в което разказал за пребиваването си в затвора и принудителното му подвояване в ТВО - Белене и последвалото принудително заселване в гр. Бобов Дол. Интервюваните се дали целта да емигрира на Запад, на което той отговорил положително.

Пенчев съобщи, че не е уведомил своевременно за посещението на чужденците, тъй като не желал да им създава неприятности. Категорично заявил, че желае да се изнесе от НР България. Дадено съгласие да направи декларация пред наши и западни журналисти, в случай че везното от него интервю бъде публикувано в западната преса в изобщен вид.

Пенчев предполага, че инициаторът за създаването на "Комитета" в негова защита е Петър Вонджиев, ИР във Франция.

По Пенчев се провеждат оперативни-технически мероприятия. Чрез системите на МВР ще бъдат извършени проверки на излезните от страната франкози граждани след 17.04.1987 година.

Уведомени са СГУ и ОУ на МВР - Силистра, Пазарджик и Михайловград за проверка посещения ли са техни обекти от западни журналисти, както и за недопускане на други подобни интервюта.

Ще бъде уведомено ПГУ-ДС за проверка публикувани ли са материали за Пенчев в западните средства за масова информация и пълни данни за авторите им.

НАЧАЛНИК МЕСТО У-НИК ДС

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:

/Лит. Мусаков/

Виз. в 1 екс.

№ 1 - др. Министър

Доразмотено в 8 екс.

№ 2 - др. Попов

№ 3 - др. Славов

№ 4 - др. Милушко

№ 5 - ПМОЗ

№ 6 - ПГУ

№ 7 - ВГУ

№ 8 - ОУ у-ник ДС

№ 9 - Инспекторат, др. Червезов

Нал. - Миланов/Тодалова

Нал. - Костова - М.№ 6734

София, 1.05.1987 г.

Слушах редовно радио „Свободна Европа“ и следях как се развиват нещата около мен.

Филмът, който френските журналисти направиха в Бобов дол, беше излъчен по втора програма на френската телевизия в предаването „Съпротиви“. След това във вестник „Котидиен дьо Пари“ излезе статия, подписана от двамата журналисти Жан и Мишел. А под статията бе поместена и част от моето интервю, дадено пред същите журналисти в Бобов дол.

Андре Бержерон, генерален секретар на профсъюза „Работническа сила“ във Франция изпраща писмо до външния министър на Франция г-н Реймон с молба да се застъпи за мен пред българските власти. Същият Андре Бержерон изпраща телеграма и до Тодор Живков във връзка с моя случай. Комитетът, основан в Париж от професор Анри Картан за солидарност с мен, действаше сериозно.

Всичко това научавах от радио „Свободна Европа“ и покъсно от „Би Би Си“ – Лондон.

А от министерството на всичките работи в България никой не идваше при мен. Какво ли баха замислили?

МОЖЕ И ДА СА КАНДИСАЛИ

На 22 май 1987 г. свръзката ми с Димитър Стоянов дойде на работното ми място и каза, че в 16 часа трябва да бъда в МВР-то в Бобов дол, за да разговарям с човек от София. На въпросът ми Димитър Стоянов ли е дошъл пак, той отговори – да.

И все пак има промяна – този път срещата е в МВР-то.

В 16 часа бях в двора на МВР-Бобов дол, свръзката ме видя и каза:

– И жена ти трябва да дойде тук.

Ето и това е нещо ново. Помислих си: „Може и да са кандисали. Може и да ми разрешат.“

Отидох и казах на съпругата си. Върнахме се в приемната на МВР-то и седнахме да чакаме. По едно време гледам – от стълбището идва Стоянов от София, а след него върви Стоилков – началникът на МВР-то в Бобов дол. Стоянов не ме поздравя. Разбрах, че е ядосан. Стоилков ме покани и влязохме в една стая. Тогава аз казах: „Запознайте се със съпругата ми“. Те се запознаха и седнахме. Те – от едната страна на бюрото, ние със съпругата – от другата.

Стоянов започна:

– Ти знаеш ли какво направи с твоето интервю? Усложни отношенията между България и Франция. Тези журналисти нямат право да вземат интервю от теб без наше съгласие. Така гласят Хелзинкските споразумения.

Думам си на ума: „Вие пък откога започнахте да спазвате Хелзинкските споразумения?“

Казах му:

– Аз не зная правилата, но ако те ви бяха питали, вие щяхте ли да разрешите?

Той започна:

– Аз казах ли ти, че ще надуют нещата и няма да кажат това, което ти си казал. Във филма, който показват, твоят глас изобщо не се чува и те коментират каквото си искат. Искаш ли да ви покажем филма сега? Казах му, че искам. Но филм не ни показаха.

И продължи:

– Ето, нося ти и статията, която са писали. Преведена е. Пишат, че не сме ти давали работа и в Бобов дол.

Но не ми показаха и статията.

Рекох им:

– Вижте какво – това, което излиза във френската преса

за мен, се отразява и в предаванията на радио „Свободна Европа“. Аз слушах и статията на двамата френски журналисти, които ме посетиха, и част от интервюто с мен, което беше прочетено. Всичко е така, както аз съм го казал.

Тогава започнаха да ни разправят, че няма да ни е лесно във Франция, кой ще ни даде работа, че ще умрем от глад... и т.н.

Аз разбирах, че тази пещерна пропаганда е адресирана повече към съпругата ми, затова реагирах своевременно:

– Знам, че няма да ни е лесно там, но повече с вас не можем да живеем заедно.

Стоянов попита съпругата ми какво мисли тя.

Съпругата ми сподели как е останала сама с детето на лозето, когато ме взеха, как ме е търсила два месеца и не е могла да ме открие, как молила да ми предадат поне очилата, но навсякъде ѝ отказвали...

Добре разбирах, че Стоянов не иска да слуша това.

Най-после жена ми каза:

– Където е съпругът ми, там ще бъда и аз.

Тогава Стоянов каза на Стоилков да излезе, а после и на съпругата ми. Останахме двамата.

– Слушай добре, какво ще ти кажа сега. Ти оттук няма да предприемаш нищо за твоето емигриране. – И го повтори натъртено няколко пъти. – Ако ти не спазиш това, ние имаме много възможности да те ликвидираме – било с кола... или по друг начин. – И си завъртя ръцете, все едно, че е хванал волана.

Веднага разбрах плана им – карат ме да мълча тук, а ще излъжат оттатък, че съм се отказал от емигрирането.

Поклатих тъжно глава:

– Ето какви сте, затова не искам да живея заедно с вас.

НЯМА ДА ТЕ ПУСНЕМ

Той стана и аз станах, и настръгнахме един срещу друг.
Викам му:

– Така или иначе ние ще се разделим!

А той:

– Ние няма да те пуснем на Запад!

– Аз имам комитет зад гърба си.

– Това не е вярно, няма никакъв комитет основан за теб.

И така няколко минути: – „Има комитет!“ – „Няма комитет!“ – „Ще замина на Запад!“ – „Няма да заминеш!“

И като че ли се поизморихме.

Тогавя Димитър Стоянов каза по-тихо:

– И след като детето ти завърши училище, да си събм-
раш багажа. Да се махаш от Бобов дол.

Отговорих му:

– И аз това чакам – да завърши детето. Вземам него и майка му, отиваме пред Държавния съвет и няма да мръднем оттам, докато не ни разрешат да заминем на Запад.

Тръгнах към вратата, казах му без да се обръщам едно „Довиждане!“, а той върви след мен и вика:

– Ако си промениш решението за емигрирането, обади се на Стоилков. Той ще се свърже с мен.

Рекох си на ума: „Много ще чакаш да си променя решението.“

Така завърши тази драматична среща с Димитър Стоянов от министерството на всичките работи.

В края на май Недка приключи учебната година. Майка ѝ и аз си взехме платените отпуски и решихме да отидем към нашия край.

Отбихме се най-напред в София при един мой близък от затворническите години – Георги Скачков, но органите на МВР веднага ни откриха. Те се страхуваха да не отидем пред

Държавния съвет и да протестираме там. Нали аз им бях обещал, че така ще направим. Сбогувахме се с бай Георги Скачков, взехме си чантите, а на милиционерите казах: „Ще отидем в родния ми край“.

В центъра на София се отбих най-напред в Телефонната палата. Набрах Париж и съобщих на Петър Бояджиев, че органите на МВР се заканват да ме убият, ако не се откажа от емигрирането. От този разговор разбрах, че комитетът за солидарност с мен подготвя афиши с размери 1,20 метра на 80 см, изобразяващи цялото ми семейство, които ще бъдат разлепени из цяла Франция.

На френския афиш пише: „България – свобода за семейството на Димитър Пенчев!“

От Телефонната палата отидох в централна поща и написах писмо до Държавния съвет. То беше съвсем кратко. Пиших защо съм бил осъден на смърт, защо съм искал да напусна България през 1967 г., как са ме изпратили на остров Белене и как сега органите на МВР се заканват да ме убият. Завърших писмото си с думите, че съм изгубил всякаква вяра в социалистическото правосъдие и искам да ми разрешат да напусна България и да замина за Франция, ако тази страна е съгласна да ме приеме. Позовавах се на Хартата за човешките права и на Хелзинкските споразумения. Написах и адреса си в Бобовдол.

Заминахме за родното ми село. Носех транзистора със себе си и слушах редовно радио „Свободна Европа“. Разбрах, че парижкият ежедневник „Котидиен дьо Пари“ помества отново статия за мен от Жорж Дюпоа. В статията е отразена и заканата на органите на МВР, че искат да ме убият. Вестникът се обръщаше с призив към своите читатели да изпращат писма до българското посолство в Париж. Също от радио „Свободна Европа“ разбрах, че филмът за мен отново е излъчен по втора програма на френската телевизия, също с призив към зрителите да изпращат писма до българското посолство в Париж.

Някои съселяни идваха при мен обезпокоени.

– Снощи чухме от „Свободна Европа“, че от МВР-то се заканвали да те убият. Пази се, не напускай селото.

Успокоявах ги, като им казвах:

– Сега няма да посмеят да ме убият.

На 22 юни се завърнах със семейството си в Бобов дол.

Отидох до „Личен състав“ и казах, че напускам работа, понеже принудителното ми заселване е прекратено. Поискаха ми документ за това. Казах, че нямам, че от МВР-то не са ми дали. Тогава служителката вдигна слушалката и набра

МВР-то. Разбрах, че разговаря с началника Стоилков. После „Личен състав“ ми подаде слушалката и чух гласа на началника на МВР-Бобов дол Стоилков. Каза ми: „Адаш, къде ходиш, какво правиш? Ела следобед да си поговорим.“ Отговорих му, че ще отида. От „Личен състав“ ми дадоха веднага трудовата книжка.

Отидох да се разделя с хората, с които работех. Някои от работниците, които бяха слушали предаванията на „Свободна Европа“, използваша случая като сме сами и ми казаха: „Пази се, ще те убият“. И на тях казах: „Няма да посмеят сега да ме убият“.

Следобяд отидох при началника на МВР-Бобов дол Димитър Стоилков. Разговаряхме човешки. Изобщо докато бях в Бобовдол, с тях няхах проблеми. И като стана вече известно, че чужди журналисти са идвали тук, казах му: „Съжалявам само, че стана на ваша територия.“

Този началник на МВР-Бобов дол живееше срещу мен, а останах с впечатление, че хората отляво и отдясно, които живееха до мен, сътрудничат на милицията.

Но когато дойдоха журналистите, не усетиха. Някога върви – така е било писано.

ИГРА С ОТКРИТИ КАРТИ

Стоилков ми обесняваше, че Димитър Стоянов сигурно е бил много ядосан, за да отпрати закана, че ще ме убият. Това не можело да бъде решение от София. Отговорих му, че не зная точно откъде е решението, но светът е вече известен за тази закана.

– Да, знаем – рече той.

После му казах, че съм писал до Държавния съвет и съм описал случая.

– Ама и това ли направи? – учуди се.

– Да, и това направих.

След това ми заяви, че от София искат пак да разговарят с мен и попита дали е удобно да продължа разговорите с Димитър Стоянов. Изразих съмнение, че Стоянов е най-подходящият човек, след отправените закани към мен. Стоилков ми съобщи, че разговорът щял да бъде в София, в удобно за мен време. Те щели да ме закарат с кола. Отвърнах му, че за мен е удобно около 11 часа през деня и че аз ще си намеря превозно средство.

Разделихме се. Върнах се в квартирата, не мина един час и дойде милиционер. Трябвало да отида пак при началника Стоилков, който окончателно уточни, че срещата ще бъде на 23 юни в 11 часа, улица „Антим Първи“ № 5 – било близо до площад „Възраждане“. Там щял да ме чака някой си Пеев. И съпругата ми трябвало да бъде с мен.

Отидохме в уречения ден на уреченото място.

Пеев ни посрещна, но като видя дъщеря ми, каза:

– Разговорът ще бъде от такова естество, че детето не може да присъства.

Настанихме малката Недка в чакалнята на портала. После минахме през една стая, там работеха един мъж и една жена. Пеев отвори друга врата и ни покани.

Кабинетът беше много голям. Тъкмо седнахме и една жена ни поднесе нещо за пиене от рода на оранжадите.

Пеев започна:

– Е, и какво ще кажеш?

Попитах го:

– За интервюто ли?

– За интервюто.

Казах:

– Така е в живота. Един печели, друг губи. После може

да стане обратното. Навремето така направихте, че турците ни върнаха. Сега е ред, аз да си го върна.

Той добре разбра какво искам да му кажа. Пламъчета изкочиха от очите му, но се овладя:

– Все пак трябва да излезем от тази ситуация, която се създаде.

Изразих мнение, че или трябва да ме пуснат да замина на Запад, или да изпълнят заканата си – да ме убият. Сами да преценят кое е по-изгодно за тях.

Той попита:

– Как стана така, че светът научи? Откъде изтича информацията?

Отвърнах му, че след заканата, където и да се намирам – в автобус или във влак – хората все за това говорят. Казах му също, че лично аз съм се обадил до Франция.

– На кого? На Пиер или на Алфред? – запита бързо той.

Отговорих с въпрос:

– Пак следствие ли започва?

– Не, не, няма да водим следствие.

Аз продължих:

– Първо, не зная Петър да си е сменил името на Пиер и второ, не е важно толкова на кого съм се обадил, важно е, когато разговаряме с вас, да разговаряме като хора – без закани.

С мек тон той отвърна:

– Нали виждаш, че ти подаваме ръка. Искаме да ти помогнем.

Искаха да продължат играта. Но този път играехме с открити карти. Добре виждах, че те нямаха козове. Като че ли някакви богове се бяха намесили и бяха изтикали всички козове на моя страна. Искаха да продължат играта, но разчитаха само на мен – аз да им помогна. Трябваше ли да им помогна?

Този Пеев ми каза, че когато са ме осъдили на смърт, времената били други.

Прекъснах го:

– А изпращането ми на остров Белене?

Той се съгласи, че в Сливен пресолили манджата и щяло да има наказания. После продължи, че настъпвали други времена – започвало преустройство. Ето и филмът „Покаяние“ щял да бъде прожектиран. Попита ме къде смятам да се установя да живея, за да ми помогнат. Казах му, че сега ме гонят и от Бобов дол.

– Ще се махна оттам – работа няма да започна. Ще чакам да ми разрешите да напусна България.

А той:

– Къде ще чакаш?

Разбрах, че се опасяват да не би да отида и чакам пред Държавния съвет. Затова му казах, че съм писал писмо до Държавния съвет за емигрирането ми и чакам отговор.

– Къде пусна писмото до Държавния съвет?

– От Централна поща в София.

А той:

– Защо не го пусна в приемната на Държавния съвет?

Отговорих му, че не съм знаел, че и там може да се пусне, но сега, като се разделим, ще отида в приемната да разбера дали има отговор.

Тогавя той ми предложи:

– Хайде да направим така, че да изтеглиш молбата си до Държавния съвет.

Разбрах, че този път писмото е пристигнало.

Казах му:

– За нищо на света.

Тогавя той злостно ми рече:

– Знаеш ли като отидеш на Запад как ще те изцедят като

лимон? – И вдигна ръката си във въздуха, стисна я в юмрук, за да ми покаже нагледно как.

После подметна, че там ме чакали с готови фалшиви интервюта и аз само трябвало да ги прочета.

Казах му:

– Защо вие не напишете нещо, да видим дали ще го прочета? Ако пристигна там, сигурно ще кажа нещо – умно или глупаво, но то ще бъде мое. Аз не чета готови написани неща.

Тогавя попита жена ми, какво ще каже.

Тя си знаеше нейната приказка:

– Където е мъжът ми, там ще бъда и аз.

Връщаме се в Бобов дол, отваряме пощенската кутия – писмо от Държавния съвет, заведено под номер 10 653/87 г. Пишат ми, че молбата ми за емигриране е препратена до Министерството на вътрешните работи.

до

Държавен съвет на
НР България
София

Молба

От Димитър Георгиев Пенчев
ул. Хр. Ботев-2, с. Зарда-Ямбълски окръг

Др. председателя на Държавен съвет,

Във връзка с молбата ми до Вас с № 10653
получих отговор от 22 юни 1987г. от който е ви-
дно, че молбата е препратена в МВР.

По повод на молбата бяхме избикани със
свиргата ми в същията уч. на МВР-София
в кабинета на другар, който се чухови тоб.

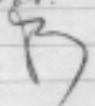
Стигнах ги представя да изтеглим мол-
бата. На която аз и свиргата ми ката-
горично заявихме, че не желаем да я отте-
глим и настояваме да се изселим за три
години във Франция.

Мояр Вашето лично отношение към
ми скоростното разрешаване на проблема
за евентуален отговор посочвам адрес-ро-
дното ми село, ул. Хр. Ботев-2, Зарда-Ям-
бълски окръг.

30 юни 1987г.

София

с уважение

На другия ден със семейството си окончателно напуснах Бобов дол. В София от Централна поща отново писах писмо до Държавния съвет. Писах, че съм бил извикан от представител на Министерството на вътрешните работи, назовавал се Пеев, който ми е предложил да изтегля молбата си за емиграция, но аз категорично съм отказал.

Със семейството ми се установихме отново в родното ми село Чарда, Ямболско. Транзисторът е пак с мен и редовно слушах радио „Свободна Европа“ и „Би Би Си“ – Лондон.

В първата половина на месец юли 1987 г. от същите радиостанции разбрах, че делегация от комитета за солидарност с мен, предвождана от г-н Шезел – парижки адвокат, известен защитник на каузата за човешки права, е посетила българското посолство в Париж. Приета била от българския консул. Делегацията му връчва петиция, отнасяща се за мен и семейството ми. Петицията е подписана и от професор Мишел Руе, директор на „Екол нормал“.

Започва да се чувства, че комунистите в България няма да издържат на натиска на кампанията на свободния печат, радио и телевизия — те щяха да отстъпят.

УВЕЩАНИЯ И ОБЕЩАНИЯ

На 14 юли сутринта заминах със семейството си за град Сливен. Дъщеря ми Недка се роди на този ден в този град.

Решихме там да отпразнуваме рождения ѝ ден.

Органи на МВР-Ямбол през това време отиват да ни търсят в родното ми село. Разбират, че съм заминал за Сливен. Вероятно по телефона се свързват със сливенското МВР.

Следобед в Сливен ме намери човек от МВР-Сливен и каза, че на 15 юли в 14 часа трябва със съпругата си да бъдем в приемната на министерството на вътрешните ра-

боти в София, където ще разговаряме с Атанасов – представител на министерството на вътрешните работи и трябвало да нося писмото – отговор от Държавния съвет.

В определения ден и час бяхме там. Дойде човек и ни отведе в сградата на министерството. Там беше и Атанасов. Запознахме се, влязохме тримата в един кабинет.

Попита ме:

– Още ли държите да емигрирате?

Отговорих:

– Да.

– Как да стане това? Нямаме друг такъв случай. Срещаме трудности с двойното поданство.

Попитах го:

– Как можем да се откажем от българското поданство?

Той отговори, че се подава молба до министерството на правосъдието, но ставало много бавно.

Разбрах, че натискът е голям и те бързат да ми разрешат въпроса.

После каза, че е разговарял със Стоянов, но Стоянов не е признал, че ме е заплашил с убийство, че това не били техни методи, още повече, че сега като съм станал известен, това не можело да стане.

– Какво ще правите в чужда държава? Останете тук, ние ще ви помогнем – опита се да бъде любезен той.

Отговорих му, че след всичко, което стана с мен и със семейството ми е вече невъзможно да останем да живеем повече тук.

– Знаем ги ний тези комитети за солидарност. И ние ги основаваме тук. Пишем имена на академици, без те да знаят.

Приканваше ни да започнем работа.

– Ние сме тъгнали да емигрираме – защо да започваме работа?

Атанасов беше склонен да водим дълъг разговор, но аз му казах, че имаме влак в 16 часа и държим да пътуваме с него.

Ставаше съвсем ясно, че е въпрос на дни. Ще отстъпят.

Атанасов ми поиска писмото – отговор от Държавния съвет. Аз му го дадох, той го видя и поиска да го задържи. Аз не се съгласих.

Какво пак бяха замислили – не можах да разбера.

Прекратихме разговора.

Отново се завърнахме в родното ми село.

На 24 юли 1987 г. преди обед дойде представител на МВР-Ямбол и ми каза да не напускам селото – от София щял да дойде човек да водим разговор. Аз се усъмних в това нещо, но не можех да отгатна, какво са замислили.

Следобед около 15 часа отново дойде същият човек и каза:

– Програмата се променя. Срещата ще стане в Сливен в 18 часа.

Качихме се със съпругата ми в неговата кола и отидохме в Ямбол. Оттам се качихме на автобус и пристигнахме в Сливен.

В 18 часа бяхме пред МВР-Сливен. Почувствах, че тази среща ще е много важна и направих така, че Петър Бояджиев да знае, че ме викат в МВР-Сливен. Дадох телефона му на мой доверен човек и му заръчах да му се обади.

На портала на МВР-то сме съпругата ми, аз и милиционерът. Никой не влиза в сградата и никой не излиза. Времето минава, никой не ни вика. По мое настояване милиционерът ме свързва вероятно с някой дежурен офицер, разговарях по телефона, но той ми каза, че не знаел кой ще дойде от София. Казах му, че сме оставили дъщеря ни сама, ще отидем да я настаним в близки хора и пак ще се върнем. Той се съгласи, но каза да отиде само съпругата ми. Аз не се съгласих. Най-после той склони да отидем двамата.

Когато се върнахме, никой още не беше дошъл от София. Това започна да ме безпокои.

В 20 часа пристигна софийска кола. От нея слезе познатият ни вече Пеев. Каза, че близо до Казанлък е станала голяма катастрофа и затова закъснели толкова. Той влезе в сградата на МВР-то и след малко ни покани. Влязохме в един кабинет на третия етаж.

Попита:

– Още ли държите да заминете на Запад?

– Да! – последва автоматичният ми отговор.

– Разрешава ви се. Утре е събота, ще наредим да има служител тук, ще осигурим фотограф и още утре до обяд трябва паспортите ви да са готови.

Казах му, че ние имаме снимки. Той отвърна, че това е още по-добре. И си определихме среща в МВР-то в 8 часа на 25 юли 1987 г.

Когато се върнахме в къщи, казах на дъщеря си Недка:

– Заминаваме за Франция.

– Ама наистина ли? – подскочи радостно детето.

Сутринта на 25 юли в 8 часа със съпругата си бяхме пред МВР-то в Сливен. Всичко привърши много бързо. Пеев каза, че в понеделник – 27 юли, преди обед, трябва да бъдем в приемната на министерството на вътрешните работи в София. Оттам трябвало да отидем във френското посолство и във вторник – 28 юли – да отпътуваме за Франция. Той ми препоръча да пътуваме за Франция с влак.

– В спалния вагон – уточни той и сложи едната си ръка зад тила.

Отговорих му, че още не сме решили, но вероятно ще бъде със самолет. Разделихме се.

СБОГОМ ПРЕД ГРОБА НА БАЩА МИ И МАЙКА МИ

Заминахме за родното ми село.

Отидох на гробищата. Не видях други хора. Бяха там само мъртвите и аз.

Застанах до гроба на баща си и майка си.

Баща ми почина в средата на юли 1974 г. Тогава бях в затвора. Когато разбрах, много плаках. Майка ми почина в началото на януари 1987 г. Тогава бях още принудително заселен в Бобов дол. Разрешиха ми да присъствам на погребението. Майка ми приживе е пожелала да бъде погребана в гроба на баща ми.

Когато занесохме ковчега с тялото на майка ми на гробищата, гробарите бяха извадили костите на баща ми. Пипнах ги. Гробарите спуснаха с възгата ковчега с тялото на майка ми в гроба на баща ми, сложиха костите му в една голяма шарена селска калъфка от възглавница и ги положиха до ковчега на майка ми.

Тогава сякаш присъствах на две погребения – на баща ми и на майка ми. Сега запалих две свещи и коленичах пред гроба на тези, които са ме създали. Колко време е продължило? – Не зная.

По едно време почувствах, че има нещо зад мен. Обърнах се – куче.

То отскочи назад като топка.

Свещите бяха изгорели. Станах и си тръгнах.

ВСИЧКО Е ГОТОВО?!

На 27 юли предиобед бях в приемната на министерството на вътрешните работи.

Дойде Пеев и каза, че всичко е готово, че е уредил въпроса с визата във френското посолство без нас. Даде ни трите паспорта и каза, че трябвало да пътуваме със самолет направо за Париж. И ние така бяхме решили.

– Готови ли сте утре да пътувате? – попита той.

Казах му, че сме много изморени и предложих да отложим за сряда – 29 юни.

Определихме си отново среща в приемната на министерството на вътрешните работи за 28 юли преди обяд, за да отидем да вземем билети заедно.

Пеев каза:

– Щом сме започнали да помагаме, да помагаме до края.

Съгласих се.

После Пеев ми заяви, че трябвало да знаят къде ще отседнем, та ако се случело нещо...

Казах му:

– В Симеоново, във вилата на бай Георги Скачков.

ОЩЕ ИЗПИТАНИЯ

Ва 28 юли преди обяд отново се събрахме в приемната на министерството на вътрешните работи.

Пеев беше с наметнато сако върху раменете си. Каза, че запазили места за сряда – 29 юли.

Когато пристигнахме в бюрото на „Балкантурист“, Пеев посочи гишетото, пред което трябваше да чакаме за билети. Чакахме близо два часа.

Недка поиска тя да вземе билетите. Разбира се, Пеев беше до нея.

Когато дойде нашият ред, Недка пристъпи напред и каза:

– Два големи и един малък за Париж, моля.

Жената срещу нея се усмихна и провери в компютъра.

Оказа се, че за сряда – 29 юли – има само две места.

Пеев трепна и се намеси:

– Нали се обадохме за три места.

Но жената беше категорична:

– Има за петък – 31 юли.

Пеев веднага реагира:

– О, не-не – много е късно, случаят е особен. Проверете за четвъртък, 30 юли.

Жената направи справка и рече:

– Има места само за първа класа.

И така, ще летим в първа класа за Париж на 30 юли в 15 часа, 1987 г.

Пеев каза, че или той или някой негов колега ще бъде на летището да не се случело нещо.

Отвърнах му:

– Отиваме във Франция, а нямаме нито един франк.

Той ми рече, че можело да обменим пари в Сливен, но било късно.

Предложих да се обадя на Петър Бояджиев, поне той да знае кога отлитаме.

– Няма нужда – те ви чакат в Париж.

Разбрах, че от България не дават точна информация, кога ще пристигнем.

Разделихме се с Пеев.

Отидох в Телефонната палата и потърсих приятеля си Петър Бояджиев в предприятието му в Марсилия. Обади се секретарката му. Каза, че Петър е в Париж. Ясно, те знаят, че ще пристигнем в Париж, но от България не дават информация точно кой ден ще е това.

Около 14 часа на 30 юли 1987 г. бяхме на аерогара – София.

Изпращаха ни двама близки хора – брат ми Наско и бай Георги Скачков. Сбогувахме се с тях.

Започна проверка на багажа. Взеха някои неща като дипломи, кръщелни свидетелства, тейфтерчета и ги отнесоха някъде. След малко казаха, че дипломите и кръщелните свидетелства трябвало да останат в България.

На самия изход към пистата – отново проверка на багажа. Тук вече прекалиха. Разхвърляха всичко.

Автобусът дойде, пътниците за Париж се качиха и тръгнаха към самолета. Останахме само ние тримата – Недка, майка ѝ и аз.

Минава 15 часа. Самолетът не отлита – чака нас.

Най-после дойде един, вероятно колега на Пеев, и пита: – Какво става тук? Какво се е случило?

Отговарям:

– Както живяхме – така се разделяме.

Той мълчи. После нареди да съобщят автобусът да се върне.

Въпреки всичко не исках така да се разделим. Но си казах: „Какво се чудя? Няма нищо чудно, че се разделяме така. Чудно щеше да бъде, ако не се разделяхме така.“

Автобусът дойде, качихме се. Служителят на държавна сигурност ни съпроводи до стълбата на самолета. Двигателите му вече работеха, докато се качвахме.

Шумът беше оглушителен, а ние достатъчно притеснени, за да се обърнем и да погледнем за сбогом Родината, която бяхме принудени да напуснем.

Показаха ни местата, седнахме, затегнахме коланите и самолетът се плъзна по пистата. Когато набра скорост и се отлепи от земята, усетих вибрации и пукот под краката си – подобно на дърво, което изтръгват от корена. Обзе ме страх, но не трая дълго.

Тогава си спомних думите на един политзатворник, който извикал в лицето на началника на затвора: „Какво сте си разпасали пояса? Тази държава не е само ваша. Тя е и наша!“

Самолетът се вдигна високо, набра скорост и пое курс към Париж. Тогава си рекох: „Съдба, съдба... Какви превратности може да поднесе тя на един човек! Комунистите ме осъдиха на смърт през 1961 г. През 1962 г. я отмениха и я замениха с 20 години. Амнистията ме хвана през 1964 г. През юли 1967-ма с още двама мои приятели пресякохме българо-турската граница с надеждата турците да ни помогнат да продължим на Запад. Вместо това, те ни върнаха обратно на границата и насочиха щикове в гърбовете ни. Отсреща българските власти ни чакаха с щикове, отправени към гърдите ни. Тогава вървах така, както се върви на разстрел. Последваха неизбежните изстрели. Убиха приятеля ми Стефан Тутеков. Раниха Васил Енчев. Един офицер съвсем близо до мен изстреля почти цял пълнител отгоре ми, но куршумите не ме улучиха. Видях как физиономията му се изкриви и той заприлича на хитлеристки офицер от филмите.

Сега – 20 години след този случай, и то пак през месец юли, се намирам в самолет с редовни документи и пътувам със семейството си за Париж.

Дали нещо не се е променило в нашия свят?

Унесен в мислите си, нямах представа колко време е минало.

Обърнах се да видя жена си и дъщеря си Недка. Недка спеше.

Погледах я и си помислих: „Какъв ли хал и на теб съдбата ти крои?“. После погледнах часовника си – приближавахме Париж.

Събудих дъщеря си и ѝ казах да гледа през прозорчето.

След малко тя попита:

– Татко, какво е това? – и сочеше с пръстчето си надолу.

Разбрах какво е забелязала.

Казах ѝ:

– Това е Айфеловата кула. Непременно ще отидем да я разгледаш.

Самолетът направи кръг над огромния град и се спусна надолу.

ПРИ ПОЗНАТИ И НЕПОЗНАТИ ПРИЯТЕЛИ

Париж, летище „Орли“, 17 часа и 20 минути, 30 юли 1987 г.
Тръгнахме към изхода.

Видях Алфред, мон ами, моя приятел, гражданина на света. Той ми маха с ръка и аз му махам. Брататото му лице стърчи над множеството около него.

Недка го забеляза и попита:

– Приятел ли ти е, татко?

– Приятел ми е, чедо – голям приятел.

Наближаваме изхода. Образува се нещо като пътека сред множеството. Видях журналистите, които ме посетиха в Бобовдол – Жан и Мишел. Те отново си вършеха работата с фотокамерите.

Вече сме съвсем близо – протягаме ръце и се прегръщаме просълзени. После в дъното на пътеката съзрях приятеля си Петър Бояджиев. Беше в костюм, с разкопчано сако и риза, на лявото му рамо висеше чанта с дълга кожена презрамка. Тръгнах към него. Вече сме един срещу друг. Мисля, че сварих да му кажа: „Благодаря ти, приятелю“. А може и да не съм успял, но знам, че така мислех да му кажа.

До нас застана Алфред Фосколо. И на него мислех също да кажа: „Благодаря ти, приятелю!“ Може и да съм му казал, може и да не съм – не зная. После чух някой да говори: „Това е журналистка от радио „Свободна Европа“. Прегърнах и нея, казах ѝ от колко години пътувам към свободата и че няма честност, която в крайна сметка да не е възнаградена.

Отново се доближих до двамата журналисти, които ме посетиха в Бобов дол – Жан и Мишел. Отново ги прегърнах и двамата. Те са млади, толкова млади, а заради мен поеха риска да влязат в България. Пожелах им да станат големи и известни журналисти. А, за да станат такива, трябва винаги да бъдат смели и винаги да пишат и да говорят истината, както направиха с моя случай.

После чух Петьо да казва: „Това е Жорж Дюпоа.“

Запознах се с Жорж Дюпоа, известен френски журналист, завеждащ „Външна политика“ във вестник „Фигаро“, защитаващ човешките права, както в латиноамериканските, така също в източноевропейските страни. Неговите професионални действия са принципни и хуманни. Автор е на книга за трагичните събития в Чили, свързани с преврата и смъртта на президента Алиенде.

Жорд Дюпоа ми каза:

– Ние много, много направихме за теб, за да бъдеш тук, но ако ти не беше си помогнал сам, нищо не можеше да стане.

После се запознах с представители на френския профсъюз „Работническа сила“. По лицата на всички, които ни посрещнаха, долавях удовлетворение и умора. Те наистина не са знаели кой ден ще пристигнем. Българските власти до последния момент не са им дали точна информация.

Настаниха ни в хотел на булевард „Сен Мишел“. В този хотел е починал големият български революционер, общественик и писател Захарий Стоянов.

Стаята, в която е отседял Захарий Стоянов, зае Петьо с дъщеря си. А в съседната стая, която е по-голяма, бях аз със семейството си.

Тази нощ – 30 срещу 31 юли – спях малко.

Сутринта телефонът в стаята ни започна да звъни.

Обаждаха ми се сънародници от Западна Германия, Италия, Канада, Съединените американски щати. Те ме поздравяваха и ми пожелаваха добре дошъл в свободния свят.

По-късно през деня отново телефонът иззвъня. Обаждаше се професор Анри Картан, член на Френската академия и президент на Движението за обединени европейски щати. Той бил извън Париж, на почивка. Прочел във вестник „Монд“, че съм пристигнал и веднага ме открива в хотела. Поздрави ме с пристигането, а аз му благодарих. Когато оставих слушалката, дълго мислих за човека Анри Картан. За пръв път чух името му, когато основа комитет в защита на съветския академик Андрей Сахаров. За мен е чест, че този човек основа комитет за солидарност и за мен. Разликата между академик Сахаров и мен е огромна.

Сахаров е един от създадетлите на съветската водородна бомба и е известен борец за човешки права.

Аз съм обикновен работник. Но изглежда, че когато става въпрос за човешки права, всички сме равни.

И така трябва да бъде!

ПОСЛЕДНИ ДУМИ ОТ КАСЕТИТЕ

Това е краят на касетите със спомени, които през 1988 г. предадох на Владимир Костов от радио „Свободна Европа“.

Разказвах по памет. Вероятно съм допуснал неточности и съм пропуснал събития. Не претендирам и за изчерпателност, особено за опита да възстановим забранения БЗНС – Никола Петков.

Тогава, през 1987 г., не можех да разкажа всичко и да спомена всички имена на участниците. Много хора, замесе-

ни, останаха неразкрити по време на следствието, а аз вече живеях в свободния свят, докато те всички продължаваха да живеят в България.

Днес, когато имаме „достъп“ до архиви и досиета, нашият ямболски процес може да бъде описан и документиран много по-обстойно. Надявам се това да направят моите съпроцесници Жеко Стоянов и Петко Илиев. Те са и по-млади от мен.

Нека това им бъде задачата, още повече, че сега се води битка за паметта на историята.

ЧАСТ ВТОРА

ИЗТОК-ЗАПАД ИГРИ НА СЪДБАТА

ПОЛИТИЧЕСКИ ЕМИГРАНТ В СВОБОДНИЯ СВЯТ

Драги читателю, ти разбра как пристигнах в Париж. След като дадох интвюта на няколко френски вестника, бях приютен със семейството си в дома на Петър Бояджив в град Марсилия.

Там също ми телефонираха от различни места да ми кажат: „Добре дошъл в свободния свят!“

В средата на месец август същата година в Марсилия ме откри Николай Боцев, кореспондент от Париж на радио „Би Би Си“ – Лондон.

На въпроса му, какво чувствам сега, отговорих, че чувствам възторг от голямата сила на общественото мнение в свободния свят, което ми помогна да бъда сега тук.

А на въпроса, защо съм избрал Франция, отговорих, че тази страна ми помогна и в Париж беше образуван комитет за солидарност с мен, начело с академик Анри Картан. За мен беше чест да благодаря лично на тези хора. Аз съм една малка частица от един малък, изстрадал, но благодарен народ. Аз съм политически емигрант и тръгвайки от България след толкова премеждия, се надявам, че един ден пак ще се завърна в моята Родина. Вярвам, че моят изстрадал народ ще преобрази тази страна и тя ще заеме естественото си място сред свободните народи.

На въпроса, защо по-голямата част от българските емигранти прекосяват океана, заявих че не зная, но зная, че където и да се намира българският политически емигрант, той трябва да се чувства българин и трябва да допринася с нещо добро за родината си. Ако тук, на Запад, един политически емигрант потъне в анонимност и мисли за личното си преуспява-

не, той престава да бъде политически емигрант. Политическият емигрант е длъжен да посвети силите си, за да могат нещата там, в България, да еволюират към една по-радикална промяна. Дали трябва да се емигрира? Отговорих, че всеки човек тежи на мястото си, това е така и спор не може да има. Но ако даден човек е въстанал против политическия режим у нас и този човек е постоянно преследван, гонен и животът му е в опасност, аз ще направя всичко възможно да му помогна да емигрира, както беше помогнато и на мен.

Хора с минало като моето са безсилни да подпомогнат демократичната кауза на българска територия, нещо повече – режимът започва да използва тяхната трагична съдба като плашило за населението и се стреми да демонстрира своето могъщество.

В този момент смятам, че се налага да се премерят открито, от една страна силите на режима, и от друга, непреклонната воля и жажда за честност, подкрепена и защитена от международното демократично обществено мнение, което е нашият единствен, но сигурен съюзник.

Тези мои отговори – декларации, аз трябваше да спазвам в емигрантския си живот и мисля, че ги спазих.

БИТКАТА МИ ЗА ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ

Още когато ме посетиха френските журналисти в Бобов дол през април 1987 г., аз завърших интервюто си, като се обърнах към българското правителство с искане да бъдат освободени всички политически затворници, всички обвинени по чл. 39 от ЗНМ /Закон за народната милиция/ и всички българи да имат правото да се движат свободно не само в страната, но и по света – да излизат от България и да се връщат отново свободно там.

Всичко това продължих да отстоявам пред френските медии, когато пристигнах в Париж и пред представителя на „Амнести Интернешънъл“ – Лондон, който ме посети в Марсилия в началото на месец септември, 1987 г.

В началото на 1988 г., радио „Свободна Европа“ започна да излъчва моите спомени, записани на касети. Бях вече в телефонна връзка с моите съпроцесници Жеко, Петко и много други приятели, с които съм бил по затворите.

Някой от тях ми телефонираха и ми казваха:

– Мите, слушаме те по радио „Свободна Европа“! Поздрави на малката Недка!

ХРОНОЛОГИЯ НА ПРЕХОДА

На 16 януари 1988 г. в България беше основано Независимото дружество за защита правата на човека. Повечето от основателите бяха хора, които са лежали много години по затворите. По-късно беше основан Обществен комитет за екологична защита на град Русе и Клуб за подкрепа на гласността и преустройството.

По това време Петър Бояджиев беше създаде много солидни връзки с радио „Свободна Европа“, с „Би Би Си“ и „Дойче Веле“. В последната радиостанция работеше Жерминал Чивиков – наш приятел от затворническите години.

Фреди Фосколо и Петър бяха установили сериозни връзки с френски журналисти и правозащитни организации.

Така че гр. Марсилия стана център, където пристигаха много новини от България, а ние ги препращахме към гореспоменатите радиостанции и на френските медии.

Петър Бояджиев имаше записващо устройство в офиса си, което работеше денонощно.

Аз няхах такава, но имах касетофон в дома си, с който

записвах, когато ми предаваха нещо от България. После се обаждах на Румяна Узунова от радио „Свободна Европа“ и тя си правеше презапис. Когато Румяна – моята землячка – ми даде телефона си в радиото и в дома си, ми каза: „Можеш да ми телефонираш през всяко време на денонощието, когато има новини от България.“

Тази жена като че ли не спеше!

Независимото дружество за защита правата на човека в България /НДЗПЧ/ започна да стряска ДС.

Управниците в София, за да намалят влиянието на НДЗПЧ, създадоха Комитет за защита на човешките права – начело с К. Телалов, но НДЗПЧ продължаваше да се разраства. Започнаха да пречат на телефонните ни разговори с България. Това намали за известно време притока на новини, но не за дълго. Преминахме на резервни телефони. Държавна сигурност изгуби телефонната битка. Не им помагаше ни изселването, ни арестите. Тогава прибягнаха към прокуждането. Безпорно това беше печеливш ход на ДС. Така мина 1988 г. Много телефонни разговори, много новини и много интервюта от България...

Дойде бурната 1989 година! В началото на месец януари, уплашената ДС направи поредната си грешка. Нахълтва в дома на поета Петър Манолов от гр. Пловдив, където той е с други деятели на Независимото дружество за защита на правата на човека. Прави обиск и му изземва архива. Той протестира и обявява гладна стачка. Новината гръмна и се разнесе по света. Същият месец френският президент Франсоа Митеран посети България. Това окуражи много още неукрепналите съпротивителни сили срещу режима.

На 8 февруари, 1989 г. на сцената се появява първият независим профсъюз „Подкрепа“.

На 10 февруари няколко земеделци от опозицията, кои-

то са били по затвори и лагери, пишат писмо до Т. Живков и искат реабилитация на Никола Петков.

На 11 април е основана „Екогласност“ в София.

МАЙСКОТО ОБРЪЩЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ДЕМОКРАТИ

На 15 май дванайсет бивши политически затворници отправят обръщение към председателя на Държавния съвет на Народна Република България.

Ето как завършва това обръщение:

„Другарю Председател,

Ние, долуподписаните български граждани, като подкрепяме горещо искането на групата от четирима бивши дейци на опозиционния Земеделски съюз, изразено в писмото им до вас от 10 февруари т.г., загрижени искрено за съдбата и доброто име на народа и Родината ни, вярващи в моралните и нравствени сили на българина, в неговата самокритичност и достойнство, в името на справедливостта и истината, заявяваме :

1. Обезсилете и премахнете антиконституционния и антидемократичен закон за разтуряне на Българския земеделски народен съюз – опозиция и вдигнете забраната върху свободното и нормално съществуване на организацията ни, нейните подразделения и печат;

2. Реабилитирайте и възстановете доброто и чисто име на Никола Петков и неговите другари, загинали невинни през периода на култа след 1947 г.

Реабилитирайте и възстановете добрите имена на останалите живи техни последователи, страдали толкова дълго невинни и без причина, освен за своите убеждения;

Амнистирайте все още намиращи се в затворите и прокудените в чужбина по политически причини български граждани, реабилитирайте ги и позволете да се звърнат по родните огнища, за да можем всички заедно с общи усилия да градим бъдещето на Родината и да лекуваме раните ѝ.

Нека да покажем пред света, че България е една цивилизована и правова държава, че българският народ е един цивилизован народ. От това ще спечели само България, ще спечелим всички. Нека не се забравят думите на големия славянин Масарик:

„Няма демокрация без опозиция. Другото е само лъжа и заблуждение.“

ЗАБЕЛЕЖКА:

Подписалите горното са частни лица, а не членове на група или организация.

Тодор Костов КАВАЛДЖИЕВ, икономист в град Стара Загора; Желязко Господинов ТУРЛАКОВ, пенсионер от с. Разделна, Хасковска област; Диню Михалев ГЕНОВСКИ от гр. Стара Загора; Петър Минев ВЛАЕВ, пенсионер от гр. Стара Загора; Минчо Йовчев МИНЧЕВ, техник от гр. Стара Загора; Боню Костов РАЙЧЕВ, електротехник от гр. Стара Загора; Пейко Славов МИНКОВ, механик от гр. Стара Загора; Симан Колев СИМАНОВ, ветеринарен фелдшер от гр. Стара Загора;

Минчо Георгиев НЕЙКОВ, пенсионер от гр. Стара Загора; Антон Стоянов КОЛЕВ, пенсионер от гр. Стара Загора; Желю Динев ЖЕЛЕВ, пенсионер от с. Сърнево, Хасковска област; Димитър Михалев ДИМИТРОВ, пенсионер от с. Сърнево, Хасковска област.

18 май 1989 г.“

ГОЛЯМАТА ЕКСКУРЗИЯ

Също през този месец май прекръстените насилствено турци започнаха демонстрации в Шуменски и Разградски окръг. Искаха си имената, а една голяма част не искаха да живеят повече в България.

От Шумен често ми телефонираше Айше Хитова. Веднъж разтревожена ми извести за демонстрациите и каза: „Г-н Пенчев тук става страшно, започнаха да ни избиват.“

Светът бързо научи за тези неща и настръхна.

Така стигнахме до „голямата екскурзия“.

ЮНСКИ ПРИЗИВ НА БЪЛГАРСКИТЕ ДЕМОКРАТИ

Още за реабилитирането на Никола Петков...

На 11 юни 22-ма репресирани българи /земеделци-николапетковисти/ от различни краища на България отиват в историческата Славовица да почетат паметта на големия български държавник и реформатор Александър Стамболийски. Те пишат Призив към Държавния съвет, Народното събрание и вестник „Работническо дело“.

Този „Призив от Славовица“ завършва така:

„Приветствуваме и гласовете на нашите съмишленици за реабилитирането на Никола Петков и всички репресирани, а също така и всички демократични формации, обявили се за преустройството.

Ние специално приветствуваме Дискусионния клуб на независимите интелектуалци, писатели, художници и артисти, цялата ни творческа интелигенция, както и световната интелигенция, носителка на научно-техническата революция.

Приветствуваме Хелзинските и Виенските споразумения, както и Всеобщата декларация за правата на човека.

Горещо приветствуваме преустройството в СССР и останалите социалистически страни.

Нашият девиз е – труд, чест, родолюбие, наука и хуманизъм.

11 юни 1989 г., село Славовица, Пазарджишко.

Подписали:

Иван Гинчев – с. Обнова, Плевенско; Георги Джаджев – Русе; Крум Хорозов – Русе; Христо Запрянов Димитров; Жеко Стоянов Иванов – Ямбол. Димитър Балчев Петров – София; Дончо Атанасов Дойчев – Димитровград; Генко Йорданов Генков – Хасково; Петър Георгиев Батинков – Асеновград; Георги Делчев Сталев – Черногорово, Хасковско; Дончо Георгиев Настев – Черногорово, Хасковско; Тако Иванов Караиванов – Димитровград; Димитър Иванов Баталов – Пловдив; Годор Тодоров Стойчев – Шумен; Йордан Митков Чукански – Пловдив; Петър Димитров Попиванов – Куكلен, Пловдивско; Петър Василев Танчев – с. Баня, Пловдивско; Рачо Драгиев Димитров – с. Каравелово, Плевенско; Георги Атанасов Приматаров – Асеновград; Тончо Димитров Тонев – Пловдив; Иван Павлов – Долнослав, Пловдивско; Георги Илиев Шопов – Долнослав, Пловдивско.“

Призивът е записан на касета от Жеко Стоянов с неговия глас и предаден по телефона в Марсилия, препредаден после на Искър Шуманов в САЩ за печат и за разпространение по радио „Свободна Европа“.

МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА В ПАРИЖ

На 22-24 юни същата година в Париж се проведе между-

народна конференция за правата на човека под патронажа на президента Митеран. Бях поканен да произнеса слово. Говорех на български, а Алфред Фосколо превеждаше на френски.

Ето какво казах:

ДАМИ И ГОСПОДА,

Преди да започна, желая да подчертая, че ако днес мога да свидетелствувам пред Вас, това се дължи главно на смелото поведение на някои средства за масова информация – най-вече във Франция – и на дейната симпатия, която изразиха към мен общественото мнение и някои хуманитарни организации.

Ако засягам моя личен случай това го правя защото той е банална илюстрация на положението в България, което продължава вече повече от четиридесет години. И така, в началото на шейсетте години бях осъден от българския съд на смърт за опит да бъде възстановен БЗНС-Никола Петков.

Не бях екзекутиран, но сетне прекарах общо 11 години в затвора.

По това време там срещнах стотици мои сънародници и те като мен лишени от свобода и достойнство. Това не бяха терористи, нито възнамеряваха да завземат властта – те просто бяха хора, решили да защитават човешките си права.

През средата на 80-те години в един хубав ден дори не ми казаха защо ме изгонват от дома. Бях изселен в лагера Белене, а след няколко месеца въдворен в Бобов дол. Възможно ли е моята личност да е дразнила една власт, все по-малко уверена в себе си?

Аз съм български селянин, който никога не е обработ-

вал земя, защото прекарах живота си ту в затвора, ту в завода.

Принадлежда на една малка но древна европейска нация, която е люлка на славянската писменост. Преди две години се озовах във Франция и понякога съм чувал да се казва, че българския народ бил подчинен.

Аз смятам, че в действителност той не е бил подчинен в пълния смисъл на тази дума.

Ако в моята страна не станаха събития от рода на унгарските, чешките или полските, то е защото репресивната сила е била много силна, непосредствено след Втората световна война.

Над сто хиляди българи за периода 1946-1962 г. преминаха през затвори и през лагерите Белене и Ловеч. Десетки хиляди изчезнаха или бяха убити. 3000 изпълнени смъртни присъди свидетелствуват за мащаба на репресиите върху българския народ, което осакати елита на неговата интелигенция, разпокъса обществото и спря подема му за десетилетия.

В средата на 60-те до към средата на 80-те години репресията се промени – бих казал – количествено, а не качествено.

България продължи да бъде неправова държава и режима отказваше опит за диалог.

По това време срещнах една постоянна цифра от 200 до 500 осъдени за техните убеждения по анахроничните членове на българския Наказателния кодекс 108, 109, 113, 273, 279 и 280.

Срещнах дори повече от стотина жертви на чл. 104 / шпионаж/ поради което, моята страна се нареждаше на едно от първите места по гъстота на шпионите на квадратен километър.

Изселването като административна мярка /чл. 39 и 40 от ЗНМ/ бе приложено върху няколко хиляди български граждани.

И въпреки всички тези репресии ние присъстваме на едно възраждане на българското общество. Независими организации изникват, защото те съответстват на дълбоките възжелания на българския народ за демократично обновление, за почит към човешките права и ценостите на цивилизацията.

През 1988 година бе основано Независимото дружество за защита правата на човека, по-късно Клуба за подкрепа на гласност и преустройство, Профсъюз „Подкрепа“, Независимия комитет за религиозна свобода.

На 11 май бе внесена декларация подписана от 22 души за реабилитация на видния демократ Никола Петков, но от своя страна властта, оглавявана повече от 35 години от Т. Живков още продължава да отказва диалог и да отговаря с репресии.

Така например през тия последни дни са арестувани и задържани в Главно следствено управление на ул. „Развигор“ 1 активистите на Независимото дружество Антон Запрянов и Николай Колев, подпредседателят на Профсъюз „Подкрепа“ Годор Гагалов и самият председател д-р Константин Тренчев. Последният е бил задържан на път за френското посолство, където е трябвало да получи визата си, за да присъства на колоквиумите на „Хелзинки уоч“ и „Фондасион де Фютюр“.

Искам да напомня че д-р Тренчев преди пет месеца е преживял инфаркт и неговото здравословно състояние предизвиква силна загриженост. Съвсем наскоро към задържаните четирима е прибавен е йеромонах Христофор Събев, председател на Независимия религиозен комитет в гр. Велико Търново.

Изглежда че българските власти търсят изкупителни жертви и се опитват да скалпват процеси от сталински тип.

Българското общество, макар и тежко пострадало се възражда и има нужда от вас. Всеки един от вас и всички общо имате не само правотото, но и задължението да следите внимателно вътрешните работи на една държава, която потъпква най-елементарните права на човека и да реагирате незабавно.

Едно решение в тази насока на международната конференция би било навременно и необходимо.

Не мога да приключа, без да засегна и един тежък въпрос, който напоследък не слиза от световните събития.

Става дума за съдбата на българските граждани от турски произход, които режимът продължава да изселва, след като взе и няколко десетки жертви.

Членовете на това малцинство понесят двойна репресия, от една страна като български граждани, а от друга и като малцинство. Това положение не е много по-различно от положението на унгарското малцинство при Чаушеско.

От тая трибуна държа да напомня, че сегашното българско правителство е чуждо на традициите на българина за толерантност.

От много време малцинствата в България живеят в разбирателство. Самото понятие „малцинствен погром“ е непознато до такава степен, че през време на Втората световна война България е една от малкото страни, която успя да спаси еврейското малцинство от безчинствата на националсоциализма.

Държа да изразя дълбокото възмущение на българския народ и неговата солидарност със своите съграждани от турски произход.

Заедно с това искам да заявя, че целия български народ има едно възжелание – да намери отново своето място между свободните и цивилизовани нации в Европа.

Благодаря ви за вниманието.

През месец август в Полша комунистическата партия изгуби изборите.

Един вестник-изгнаник „Народно земеделско знаме“ в бр. 13 от ноември 1989 г., излизащ в САЩ, отразява последните събития в Източна Европа.

БЕНТЪТ Е ОТПРИЩЕН...

Дебелият сибирски сняг се топи. Язовирът на народната мъка е препълнен. Стихията напират. Стената се пропуква с оглушителна сила. Бентът е отприщан!

Народните възмущения заливат цяла Източна Европа. Те ломят и отвлечат всичко що е насреща им. И инженери на язовири и строители и пазители.

Първият пробив бе извършен в Полша и сега се разширява. В Унгария вече няма бент. А в Източна Германия бентът изтрещя с такава сила, че прозорците задрънчаха не само в Европа, а и по света...

У нас?

На 3 ноември 1989 г. между пет и десет хиляди души използваша международния Екофорум и излязоха на първия масов протест в столицата. На 10 ноември един партиен ръководител |Живков| бе заместен с един партиен служител |Младенов|. А на 18 ноември пък над 50 хиляди, а може би и сто хиляди души отидоха в центъра на София да искат свобода, да искат демокрация. Тук бяха и земеделците от цялата страна, макар че на много места не им

бе позволено да пътуват. На някои техни плакати пишеше: „БЗНС-Н. Петков е жив!... Няма демокрация без опозиция!“

Всеки знае защо бентът е отприщен, но тепърва ще се издири как стана то. Засега е убедително очевидно, че то не е било планирано от перестройчиците, че това ги изненада, но бидейки безсилни да му се противопоставят, те йезуитски го одобряват и всячески сестремят да го обсебят и направляват.

Но бентът треци ли треци. И отвлича телени мрежи, наблюдателници, стени... Отвлича и страха.

И след бурята ще светне слънчева усмивка.

Бурната 1989 г. още не е завършила.

На българската политическа сцена се появяват възстановени забранените социалдемократическа партия, БЗНС-Н. Петков, Радикалдемократическа партия, Демократическа партия и др.

На 14 декември 1989 г. хиляди хора обграждат народното събрание и викат: „Долу БКП! Мафия! Оставка! За да има мир – БКП в Сибир!“

Румънската столица Букурещ, е залята от демонстранти. Тайната полиция – секуритате – стреля – има много убити... Армията минава на страната на демонстрантите...

На 25 декември Николае Чаушеско и жена му са публично екзекутирани.

На 25 декември Вацлав Хавел е избран за президент на чешкия парламент.

Както вече отбелязах в края на 1989 г. бяха възстановени старите забранени политически партии, създадоха се и нови такива.

Беше образуван „Съюз на демократичните сили“ /СДС/.

МЛАДАТА БЪЛГАРСКА ОПОЗИЦИЯ

Така главоломно навлязохме в 1990 г.

В средата на месец януари започна работа „Кръглата маса“.

През месец февруари започна да излиза вестник „Демокрация“ – всекидневник на СДС.

Последва го вестник „Свободен народ“ – орган на българската социалдемокрация.

От САЩ в България се в завърна вестикът-изгнаник „Народно земеделско знаме“ – орган на Българкия земеделски народен съюз-Никола Петков.

Появи се вестник „Век 21“ – издание на Радикалдемократическата партия“.

Появи се комерсиалният „24 часа“ и още много други вестници заляха пазара.

Докато преговорите на „Кръглата маса“ буксуваха, комунистическото „Народно събрание“ работеше с пълна пара...

Комунистите бързаха с провеждането на първите свободни избори. Те имаха изградени структури, пари, материална база, вестници и медии...

А какво имаше опозицията? Почти нищо от това, което изброих... Опозицията беше съвсем млада – едва на няколко месеца. И можеше ли тя да постигне своите цели на „Кръглата маса“?

На 3-ти март – Денят на освобождението на България от турско иго – пристигна новина от София, че на организираня от СДС митинг на площад „9-ти септември“ (*сега „Батенберг“*) са дошли над двеста хиляди души, които искат демократични промени. Да ги пита човек тогава, защо са правели отстъпки на комунистите на „Кръглата маса“?

Отговорът може би е, че една голяма част от участниците от страна на опозицията на „Кръглата маса“, не са знаели изобщо с какво се захващат.

КРИТИКИ ОТ МАРСИЛИЯ

В началото на месец април 1990 г. малък кръг от политически емигранти се събрахме в Марсилия и направихме анализ на политическата обстановка в България.

Стигнахме до следните изводи:

- от цяла източна Европа единствено в България комунистическата партия не е започнала да се саморазпада;
- единствено в България тя запази правителството си;
- единствено в България тя запази президентския пост;
- единствено в България Държавна сигурност остана фактически непокътната;
- единствено в България има още политически затворници – 66 случая по признания на говорител на МВР;
- единствено в България могат и през месец февруари 1990 г. да се скалъпват политически процеси /напомняме процеса в град Шумен/;
- единствено в България не са възстановени политическите и гражданските права на българските политически изгнанници;
- единствено България изчезна от колоните на европейския печат;
- единствено България остана встрани от демократичната вълна в Източна Европа.

ИЗБОРИТЕ ЗА ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Ето в такава обстановка бяха насрочени първите свобод-

ни избори след 1947 г., когато опозицията беше разгромена и забранена със закон.

В началото на месец май 1990 г. ми телефонира Жеко Стоянов, с който сме приятели от ученическите години и по-късно съпроцесници. Сега живееше в град Ямбол и беше председател на окръжното настоятелство на БЗНС-Никола Петков. Тогава той ми каза по телефона, че ми издигат кандидатурата на изборите за VII Велико Народно Събрание, които щяха да се проведат на 10 и 17 май 1990 г. Останах изненадан и му отговорих, че ще си помисля. Спешно се посъветвах с моите приятели във Франция и с г-н Искър Шуманов, който живееше в САЩ и беше председател на Българския национален комитет /БНК/.

Обадих се после на Жеко Стоянов и му казах, че съм съгласен да ми бъде издигната кандидатурата. Тогава той уточни, че издигат кандидатурата и на г-н Искър Шуманов и искат колкото може по-бързо да знаят неговия отговор. Обещах му, че ведната ще телефонирам на г-н Шуманов, въпреки че там беше 4 часа сутринта и че ще му дам телефонния номер в Ямбол, за да разговарят лично. Така и направих ...

ПОЛИТЗАТВОРНИК, ЕМИГРАНТ И КАНДИДАТ-ДЕПУТАТ

От българското посолство в Париж получих телефакс, че СДС – Ямбол ми издигат кандидатурата за VII ВНС на 10 и 17 май 1990 г.

Телефонирах веднага на Стефан Николов в българското посолство в Париж. Той ми каза, че според него, най-бързо ще ми бъде уредена виза за България, ако се откажа от политическото си убежище във Франция.

Пак започват с техните мръсни комунистически номера.

Те знаят, че процедурата за отказване от политическото ми убежище ще отнеме време, а може и нещо друго да са имали предвид. Обадих се на Петър Бояджиев и му казах, че преговорите за визата ми не вървят и че трябва да помогне. Той ми отговори искрено: „Аз положих толкова усилия да дойдеш във Франция, а сега трябва да ти помагам да се върнеш в България.“

Телефонирах на г-н Шуманов до САЩ, но и там се оказа същото. Комунистите не му издават виза и забавят завръщането му в България.

Какво трябва да направя?

Читателят си спомня каква борба беше през 1987 г., как победих комунистическата система и заминах със семейството си във Франция, благодарение на мои приятели от затвора, по-късно политически емигранти. Те образуваха инициативен комитет за моето спасяване. В дейността на комитета бяха ангажирани видни френски научни работници, профсъюзни дейци, общественици.

Сега пък трябва да водя борба за завръщането ми в България.

И отново прочетох нещо от моя учител Ал. Стамболийски: *„Животът е борба и борбата е живот... Онова, което прекарва в мъртвило, което не се готви за борба, което не се бори, то е недостойно да живее, то е излишно в живота, то е случаен гост на живота. Ще живее онова, което се бори. И ще се бори, и ще успее онова, което е годно за борба, което има подкрепата на стоманената десница на самия живот...“*

БИТКАТА ЗА ЗАВРЪЩАНЕТО МИ

Вярно е че комунистите изиграха опозицията на „Кръглата маса“ през 1990 г.

Въпросът на българските емигранти не беше решен и те нямаха право да се завръщат в родината си... Но аз получих писмо, че централния координационен съвет на СДС в София, съгласувано с координационния съвет на СДС-Ямбол са утвърдили кандидатурата ми за VII Велико Народно Събрание.

Щом е тъй трябва да победя!

Надхитрявал съм комунистите и съм ги побеждавал веднъж.

Те имаха комплекси от мен, не аз от тях.

Телефонирах отново на българския консул в Париж и той пак започна да ми пее същата песен, как можело най-бързо да ми издаде виза за България, ако...

Тогава му казах:

– Тръгвам за Париж и възнамерявам да дам пресконференция пред българското посолство. Ще поканя френските журналисти, които ме посетиха в Бобов дол, ще поканя представители на радиостанциите „Свободна Европа“, „Дойче веле“ и „Би Би Си“. Ще им покажа документа, че кандидатурата ми за изборите за ВНС е утвърдена. И няма да мръдна оттам, докато не ми издадете виза за България. Повече няма да ви търся, всичко е за ваша сметка.

И затворих телефона.

Стефан Николов ме потърсил по телефона в къщи на 15 май в 12,30 часа. Бях излязъл и той казал на жена ми, че от София са съгласни да ми се издаде паспорт. Телефонирах на ръководството на подкомитета при БНК /Български национален комитет/ в Париж.

На телефона се случи бай Кольо Бъчваров. Като му казах, че ги моля да ми помогнат с пари да си купя билет за София, той веднага ми отговори:

– Тръгвай за Париж, ние ще ти купим билет за София.

Започнах да си стягам куфара. Исках и да взема довиж-

дане с г-жа Фалк, г-ца Йоана и отец Баши. Тези прекрасни хора – католици! Колко много ми помогнаха в битовите проблеми и какви грижи полагаха за дъщеря ми Недка!

Казах на г-жа Фалк:

– Тръгвам за България, това е мой дълг. Отивам на една малка война.

Тя се замисли и ми отговори:

– Така е Димитри.

В Париж, на гара Лион, ме порещна г-н Вълчо Вангелов, дългогодишен емигрант-земеделец, работил в секцията за България на радио „Париж“. Г-н Вангелов ми каза, че ще ношувам у дома му. Беше ден петък, 18 май 1990 г.

В събота имах среща с българския консул Стефан Николов. Придружаваше ме г-н Вангелов. Не беше стъпвал никога в българското посолство. Аз също.

Николов каза, че Петър Бояджиев му се обадил по телефона, бил много груб с него, и продължи:

– За къде сте тръгнали? Знаете ли, че там, в България, даже и децата в класните стаи са разделени на бесепари /БСП/ и на седесари /СДС/?

Даде ми паспорта и каза, че ще направи каквото е нужно, за да ми отнеме политическото убежище.

Когато излязохме от Българското посолство, с г-н Вангелов си направихме дълга разходка из Париж.

Вървахме бавно. Той ми се оплака, че имал някакво заболяване, а беше и на възраст.

Спряхме пред сградата на радио „Париж“, нали вече споменах, че той е работил там дълги години.

ПЪТУВАНЕ КЪМ РОДИНАТА

Вечерта, когато се прибрахме у дома му, телефонът завъня.

Търсеше ме моят приятел Фреди. Иска да направи с мен кратко интервю по телефона преди заминаването ми за България.

Като привършихме интервюто ми рече:

– Ако имам възможност утре ще дойда до летището да те изпратя.

Когато оставих телефона, видях че г-н Вангелов идва към мен с едно шарено одеало в ръце и ми говори:

– Това е скъп спомен от майка ми...

Направи опит да го разгърне и видях, че очите му се навлажнява... Искаше да каже нещо, но се закашля и задави.

Тази нощ трудно заспах... Не заради онова, което ми каза онзи консул: „За къде сте тръгнали? Знаете ли какво е там, в България?“ Разбира се, че знам, какво е там... И за това съм тръгнал за там... Мислех си за дългогодишния политически емигрант г-н Вълчо Вангелов – строен, интелигентен, със силно прошарени коси. Този достолепен възрастен човек, който застана пред мен с шареното одеало в ръце... Ех, съдби, съдби!

Сутринта на 20 май, след като закусихме, г-н Вангелов пожела да ме придружи. Взехме си довиждане със съпругата му – една много любезна францужойка.

Когато пристигнахме на летището г-н Вангелов ми каза:

– Не се чувствам добре.

Погледнах го. Разбрах, че не иска да ме остави сам.

В този момент се зададе Алфред.

Казах на г-н Вангелов:

– Ето, моят приятел пристига. Бързо се качвай в едно такси и се прибери в къщи. Не съм сам.

Той се съгласи.

Читателят си спомня кой е Алфред Фосколо. Заедно с него бяхме в затвора в Стара Загора. Неговата майка е българка, а баща му – французин. Когато излезе от затвора, се установи да живее при майка си и баща си във Франция.

Той много ми помогна да емигрирам и ме посрещна на летище „Орли“. Сега пък ме изпращаше за България.

Когато се качих на самолета и седнах на местото си, лентата на спомените отново се задвижи...

Колко малък бях, когато намерих в бащиния сандък оная малка книжка „Убиецът на Александър Стамболийски говори“.

Оттам започна всичко... Съдба...

МОЯТА ИЗСТРАДАЛА БЪЛГАРИЯ

Гласът по говорителя: „Наближаваме София“ прекъсна спомените ми...

Като стъпих на родна земя, отново си спомних думите на оня политзатворник, който някога извика в лицето на началника на затвора: „Какво сте си разпасали пояса? Тази държава не е само ваша. Тя е и наша!“

Тръгнах към изхода. Когато отлитах със семейството си преди 3 години за Париж, ни изпращаха брат ми Наско и бай Георги Скачков – адвокатата.

Сега те двамата ме посрещаха но имаше и още трима – Петко Илиев – приятел от казармата, по-късно съпроцесници, а сега също кандидат – депутат, Балчо Балчев, главен секретар на забранения, но възстановен вече земеделски младежки съюз /ЗМС-Никола Петков/ и колегата му Вилиян Шопов.

И пак няма време за губене. Качваме се бързо в микро-буса на земса, който земеделците – емигранти от Западна Германия им подарили наскоро, и под вещото кормуване на младия Вилиян Шопов, поехме от летището директно към Ямбол.

Разговорът беше много оживен и можеше ли да не бъде

така? Избори! Свободни избори! Всеки от нас вземаше думата и споделяше как вижда нещата. Нямахме никакви особени различия. Но никой не се наемаше да каже кой ще спечели.

Наближаваме Ямбол.

Спомням си 1961 г. Нашият ямболски процес.

Бяхме шестима подсъдими. Трима вече не са между живите – Димо Алдинов, Димитър Прасаджиев и Стоян Матев.

Останалите трима – Жеко Стоянов, Петко Илиев и аз сме кандидат-депутати за Велико Народно събрание.

Пристигаме в Ямбол. Слизаме на ул. „Волга“ № 2, клуб на СДС.

ПРЕДИЗБОРНАТА КАМПАНИЯ

Беше надвечер. Имаше доста хора. Някои познавах, други – не. Всички бяха напрегнати, възбудени и ентусиазирани.

Какви очи имаха хората! И погледи, които никога няма да забравя. Гледаха ме и сякаш питаха: „Ще победим ли?“

После скандираха: „СДС! СДС!“

СДС – този конгломерат от политически организации – стари и нови, дружества, клубове, комитети, синдиката „Подкрепа“.

Клубът е претъпкан. Едни са седнали, други прави. Други продължават да прииждат. Питат къде трябва да отидат, какво да направят и изхвърчат навън. Всички искат да участват в предизборната борба.

Жеко Стоянов, който е постоянно зает, намира секунда свободно време и казва на висок глас:

– Завърна се от Франция нашият емигрант Димитър Пенчев.

Ставам. Благодарих им, че са ми издигнали кандидату-

рата за депутат. Казах още нещо и завърших с думите: „А сега на работа!“

Жеко ми обеща, че ще бъдем заедно, но е още много зает. Отговорих му, че ще отида за пет минути на площада.

Отидох. Там ври и кипи от хора, събрани на групи. Разговарят на висок глас, ръкомахат.

Чувам:

– Комунистите ще спечелят.

Друг:

– Не! Отиват си.

Някой ме позна:

– А, Димитър Пенчев!

Разговорът тръгва...

Доближи се до мен младеж и ми каза:

– Когато бяхте в Бобов дол ви изпратих кратко писмо за солидарност.

Прегърнах го...

– Получих го. – казвам му. – Когато го прочетох, плаках...

Ямбол, 20 март, 1987

Скъпи Мими,

Тти не ме познаваш. За теб, за твоя
труден животен път от Р.С.В., което премина
обединяването на съюзниците на ~~френския~~ всекидневник
"Le Quotidien de Paris". Да си преследван по
напитивни мотиви и то си режам, като
този у нас не е позор, а гсеп. Знай това!
Журнак в изпитанията Мими! И Бог
да те закриля!
Има хора, които мислят и се интересуват
за теб!

Бди осигурявай се към своята
съдба от Ямбол.

Тръгвам обратно към клуба. На улицата ме чакат Жеко, Петко Илиев и Димитър Балчев. Няма време за чакане... Бързо в една кола. Ще шофира жена. Когато колата тръгна, попитах госпожата и тя ли ще говори на събранието. Тя ми кимна утвърдително. Но когато пристигнахме в селото, на мястото на събранието заварихме четирима селяни, а ние сме петима...

Всички стоим прави...

Доближих се до един от селяните и го питам:

– Защо сте толкова малко?

А той:

– Хората се страхуват... комунистите ги заплашват ... И лъжат ли лъжат...

Ясно... Предстои тежка борба срещу двете главни оръжия на комунистите – страха и лъжата. Борба при неравни условия. БСП използва цялата структура на властта.

Другата вечер, в село Победа, комунистите бяха организирали жени и деца да ни пречат.

Влизаме в киносалона – там ще е събранието.

Една част от жените – комунистки са отвън и пречат на нашите привърженици да влязат при нас. Другите жени и деца са в киносалона и викат: „Напуснете салона, вие сте фашисти!“ Едно от децата, което е с психически проблеми, хвърли тежък предмет срещу нас и нарани до кръв един от хората ни. Наша активистка изтича до общината и телефонира в Ямбол. Дойдоха от милицията, но събрание не се състоя.

В тази тежка предизборна борба дойде на помощ Искър Шуманов. Неговата кандидатура за народен представител за Велико Народно събрание бе утвърдена в Елховско-Боляровския район по мажоритарната система.

Но комунистите не му издават виза. Пречат му да се завърне. Това продължи, докато ръководството на БЗНС-Н. Петков и Централната изборна комисия не взеха отношение по въпроса.

ОЩЕ ЕДИН ДЕМОКРАТ СЕ ЗАВРЪЩА

На 25 май 1990 година, след 45-годишно изгнаничество, г-н Искър Шуманов стъпи отново на българска земя и пристигна в Ямбол.

В Ямбол пристигна и Жан-Батист Ноде, един от младите френски журналисти, които ме посетиха в Бобов дол, този път да отразява предизборната борба за вестник „Льо Монд“ /„Светът“. Преди да дойде в Ямбол, Жан-Батист е бил в Румъния, където също е отразявал предизборната борба за своя вестник.

След като няколко дни наблюдава предизборната борба в Ямбол, Елхово и някои села, той ми каза:

– Вашите хора тук са много добре организирани.

Това беше истина. Младежите ни просто летяха. Някои от тях говореха английски, други – френски. В клуба на СДС ставаше все по-оживено. Разговорите между г-н Шуманов и Жан-Батист бяха безкрайно интересни за всички. Вечер, щом се завърнехме от предизборните събрания, правехме анализ.

Не искам читателят да остане с впечатление, че цялата предизборна борба е протекла като в онова комунистическо село. Не беше така. Имаше села, където сляните ни слушаха с голямо внимание, задаваха разумни въпроси. Същото ставаше в Ямбол и Елхово. Хората питаха. Когато ставаше въпрос за собствеността, аз отговарях: „Пазарна икономика. Равнопоставеност на три вида собственост: частна, кооперативна и държавна.“ Давах пример с положението в ГФР и ГДР. Възходът на едната и упадъкът на другата. Причините за това се коренят в съответните обществено-политически системи. Едната – свобода на частната инициатива и на частната собственост, а в другата – тоталитарен режим.

Когато ставаше въпрос за социално слабите граждани,

обяснявах, че във Франция, на социално слабите не само лекарският преглед, но и цялото лечение е безплатно, включително и лекарствата.

А политиката към етническите и религиозни малцинства трябва да бъде съобразена с Хартата за правата на човека. Разбира се, всичко това беше залегнало в декларацията на СДС.

Когато завърши тази тежка предизборна кампания, г-н Шуманов ми сподели:

– Това са най-хубавите дни в моя живот.

Тогава беше на 71 години.

Вечерта на 10 юни клубът на СДС беше претъпкан с хора. Този път, освен телефон, имаше и телевизор. Започнаха да пристигат и първите изборни резултати.

По-късно видях наши девойки и младежи да плачат ...

Димитър Луджев водеше листата на СДС в 28 Ямболски многомандатен район. Аз бях на второ място. Луджев беше и кандидат по мажоритарната система в гр. Бургас. Избраха го там. Така аз отивам на първо място в листата и влизам във Велико Народно събрание.

Събитията следваха едно след друго: студентите стачкуват срещу президента.

Президентът П. Младенов си подаде оставката на 6 юли 1990 г.

ЗАПОЧВА ПАРЛАМЕНТАРНАТА БОРБА

На 10 юли 400 народни избраници открихме Великото Народно събрание във Велико Търново.

Чувах се гласове: „Да е Велико! Да е Народно!“

Когато се върнахме в София, разбрахме, че народът е открил на площада „Градът на истината“.

Хората искаха да знаят истината за изборите. Често посе-

пцавах палатките. Разговаряхме дълго. Бяхме единопдушни, че ние, втъре в парламента и те отвън, можем да постигнем много.

Същото казвах и на моите избиратели, когато ходех в Ямбол. Ние отвътре, вие отвън.

Ходех в Ямбол всяка събота и неделя. Бях единствен депутат от опозицията там.

ДЕМОКРАЦИЯ СРЕЩУ ЛУКАВИЯ ПРЕХОД

Започна и избора на президент на България от Великото Народно събрание.

Бях близо до Народното събрание, а срещу мен вървяха две съвсем млади момичета.

Представих им се и ги попитах, кой според тях трябва да бъде избран за президент? Те ми отговориха, че още не са направили своя избор.

Поставих същия въпрос и на един гражданин.

Той ми отговори:

– Ние така сме я закъсали, че скоро няма да се оправим. Най-добре ще е да бъде някой като Радой Ралин, че поне да ни размива понякога.

Друг гражданин предложи да издигнем кандидатурата на проф. Николай Генчев. Казах му, че малко неща знам за тази личност. Той отговори, че Желю Желев го познава добре.

ИГРАТА ЗА НОВ ПРЕЗИДЕНТ

Гласуването започва. Кандидати са Чавдар Кюранов /БСП/, Петър Дертлиев /СДС/ и Виктор Вълков /БЗНС/. Гласуваме няколко пъти и става ясно, че никой не може да спечели.

И играта започва.

Андрей Луканов взема думата и лукаво овърта: „Ако е за Петър, ние си имаме Петър /Петър Младенов/.“

Дава се кратка почивка. Отивам към бюфета.

Срещам г-н Дертлиев и му казвам:

– Г-н Дертлиев, чухте какво каза Луканов, но ние не трябва да отстъпваме, пък да става каквото ще.

Той само каза:

– Луканов е лукав.

Играта продължава.

Чавдар Кюранов се оттегля. Остават Петър Дертлиев и Виктор Вълков. Гласуваме. На Виктор Вълков не му достига един глас. До мен се приближи Елена Кирчева и каза високо, да я чуят и другите депутати от БЗНС-Никола Петков: „Разбрахте ли сега кой ще бъде президент?“

Ясно е, че тя не е разбирала играта.

Дава се кратка почивка.

Идва към мен Иван Велчев от процеса на генерал Анев, били сме заедно в затвора в Стара Загора и ми казва:

– На Виктор Вълков не му достига един глас. Бил си на Запад, знаеш как стават тия работи.

Отговорих му, че съм бил на Запад, но не зная как стават тия работи.

Ясно е, че и Иван Велчев не е разбрал играта.

На другия ден видях Димитър Луджев в парламента и го питам:

– Адаш, продължаваме да стоим зад кандидатурата на г-н Дертлиев, нали?

А той:

– Адаш, няма да мине. БСП не са съгласни. Издигаме кандидатурата на Желю Желев.

– А той ще мине ли?

– Да, ще мине. Като отидохме да кажем на Лилов и на

Луканов, че Желю е съгласен, те скочиха прави и извикаха: „Този път ще стане работата!“ Какво да се прави? Тъй е тръгнало от кръглата маса.

После всичко стана много бързо.

Елена Кирчева отиде на трибуната и каза, че Виктор Вълков оттегля кандидатурата си.

Единственият кандидат за поста президент е г-н Желев. Гласуваме с вдигане на ръка. Против бяха само няколко души от БСП.

Г-н Желев застана зад трибуната. Благодарил за избора и предложил Атанас Семерджиев за вицепрезидент. Гласуваме. Когато чух председателят да пита дали има въздържали се, вдигнах ръка.

Имаше още двама или трима от СДС.

КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ КАПАНИ НА ПРЕХОДА

Ставаше ясно, че политическата система няма да бъде демонтирана така, както трябва. Беше въпрос на време хората, които вкараха България в пропастта, да овладеят икономическите лостове.

Започнах да се питам, дали да продължавам да стоя в това уж Велико Народно събрание. Когато отивах при моите избиратели в Ямбол, те ми казаха: „Президентът е наш, ако има сега избори, ще ги спечелим.“

Но как да ги предизвикаме тези избори?

На 26 август стана подпалването на Партийния дом. Властите се възползваха и разтуриха „Града на истината“.

Натискът от площадите намалел. Вярно е, че когато се състояха частични избори във Велинград, за да се избере депутат на мястото на Атанас Семерджиев, който стана вицепрезидент, кандидатът на СДС спечели.

Рейтингът на СДС порасна. Но някои депутати от опозицията не искаха и дума да чуят за предсрочни избори.

В края на месец декември 1990 г. Луканов подаде оставка.

Димитър Попов беше натоварен да състави коалиционно правителство, което да подготви страната за избори през пролетта на 1991 г.

РЕАБИЛИТАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ДЕМОКРАТИ – ЕМИГРАНТИ

Вече споменах, че на Кръглата маса не беше решен въпроса за българските политически емигранти. Сега за тях беше подготвен закон – амнистия.

В дебатите по този закон взех участие и аз.

Ще надникна за кратко в стенограмите от онова време:

Димитър Пенчев: „Господин председател, аз не съм юрист, но понеже съм единственият емигрант-депутат в тази зала, искам да кажа няколко думи по тази амнистия.

Гласове от залата: По-силно.

Димитър Пенчев: Процесите, включително и моралните процеси в източноевропейските страни, които вече отшумяват, то в нашата страна тези процеси – политически, икономически и морални, са просто в кипеж. Мисля, че ние не сме решили много въпроси. Другии забравихме. Ние забравихме нашите политемигранти. Този въпрос не беше решен на „кръглата маса“. Той не може да бъде решен и с отделни частични укази. Този въпрос трябва да бъде разрешен принципно за всички емигранти.

Мисля, че България, нещастна България, има нужда от интелектуалното и политическото присъствие на тези хора.

Ще ми позволите да ви разкажа съвсем накратко какви категории хора срещях в емиграция.

Срещах хора, които са имали куража да кажат на някой самозабравил се комунистически диктатор: „Тази страна не е само ваша, тя е и наша“. Последвали затвори, лагери и чужбина. Срещнах хора, които са бранили своето парче земя с копралите. После последвали затвори, лагери и също чужбина. Срещнах хора, които са били под постоянен натиск да станат доносници. И понеже са искали да бъдат чисти, да живеят почтено, с риск за живота си те са прекосявали големите телени огради.

Искам да кажа, колеги, че кризата в настоящия момент в нашата страна не е толкова за парчето сирене, колкото за честни и почтени хора. Затова аз апелирам към вас, след като ние закъсняхме толкова много с нашите политемигранти, сега час по-скоро да решим този въпрос и то справедливо. Благодаря ви“.

/Частични ръкопляскания в блока на СДС/ – (Великото Народно Събрание – Седемдесет и първо заседание).

В ГРУПАТА НА 39-ТЕ

Когато разисквахме закона за досиетата от трибуната заявих: „Тук трябва да бъдат донесени 400 досиета – т.е. на всички депутати, ако искаме да решим правилно този въпрос“. Това не стана...

А когато стана пуча срещу Горбачов, заявих категорично като член на парламентарната комисия по външните работи, че този преврат трябва незабавно да бъде осъден.

Основна задача на Великото Народно събрание беше да направи нова Конституция, да се саморазпусне и да отидем на нови избори. От страна на БСП не се виждаше такава

желание. Даже в техните среди започна да се говори, дали Великото Народно събрание може да се превърне в обикновено. Тогава някои депутати от СДС започнаха да говорят, дали да продължават да присъстват на заседанията на парламента?

Така се оформи групата на 39-те, в която бях и аз и решихме да напуснем неефективното ВНС. Разпределихме се на групи и започнахме да обикаляме България. Хората искаха избори.

Минаваше година, откакто не бях виждал семейството си. Реших да отида до Марсилия за една седмица.

Пътувах с влак, пристигнах в Марсилия и разбрах, че моите колеги депутати, с които напуснах парламента, са обявили гладна стачка.

Помислих и стигнах до извода, че това е правилен ход. Телефонирах на главните редактори на в-к „Народно земеделско знаме“ и на в-к „Демокрация“, че одобрявам гладната стачка, връщам се в България и се присъединявам към стачкуващите.

Така и направих. Стачката предизвика интерес сред хората, предизвика избори, които комунистите изгубиха.

Но през това време парламентът гласува конституция, изгодна за БСП.

Конституция, която аз не подписах.

ЧАСТ ТРЕТА

„БОРБАТА ПРОДЪЛЖАВА...“

Никола Петков

ТОВА Е ЧАСТТА ОТ МОЯ ЖИВОТ, КОЯТО ВСЕ ОЩЕ СЕ СЛУЧВА

Битката ми със службите на комунистическия режим не е свършила. Тя е в пълна сила и днес. Сменили са се само оръжията. Физическото насилие и заплахата са сменени с монополизирана лъжа и отказ на достъп до информация.

През 2007 г. при частично и манипулативно разсекретяване на архивите излезе картонче с моето име на агент на ДС, без досието ми да бъде предоставено. Картончето отрази дейността и опита ми от онези периоди в училищните кръжоци и в казармата, когато бях измислил стратегия да проникна в структурите на службите и да ги манипулирам отвътре. Разбира се при огласяването ми като „агент“ на ДС никъде не излязоха доноси, които да съм писал, чрез които да съм злепоставял хора, защото такива просто не е имало никога. Това беше акт на отмъщение на режима заради това, че разкъсах през 1958 г. желязната мрежа на службите им и проникнах в тях, с цел да им поднасям предварително обмислена и заблуждаваща ги информация, с която да прикривам съмишлениците си и действията им от посегателствата на комунистическата власт.

„Разсекретяването ми“ беше отмъщение за голямата битка в Бобов дол, която ДС изгуби.

През 2007 г. „картончето ми“ внесе смут сред средите на демократичното обществено мнение.

Бившите тоталитарни служби имаха частична победа, заявявайки публично – „Димитър ни е бил агент“.

Това целяха новите лакеи на стария тоталитарен апарат. Последва бързата възмутена контрареакция на демократично настроената общественост, приятелите ми, и част от онази будна журналистическа съвест, която някои български журналисти имат още за свое символ – верую.

Веднага попитаха – „Как агент?! Та нали има произнесена смъртна присъда след това! Тя напълно го реабилитира!“ Други възкликнаха: „Имало е къртица в ДС!“ Доста млади творци се вдъхновиха от биографията ми и веднага оприличиха живота ми на сюжет за филм.

Комисията по разсекретяване на досиетата, изцяло издържана в стилистиката на комунистическата власт, заяви с цялата си институционална тежест, че съм бил агент, че имало картонче за принадлежност, но странно защо отказа да предостави досието ми и документацията под циничния предлог, че били унищожени.

Нямало ги документите, които да ме уличат конкретно. Предоставиха ми части от архиви с документи, доказващи единствено антикомунистическата ми дейност. До какъвто и документ да ми беше даван достъп, той беше само камък в тяхната градина. Бившите служби бяха решили, че ще ме сразят с бездушното си отношение на висши чиновници, които безпристрастно ме докладват като някогашен техен агент. Очевидно бяха водени от единственото желание да обезсмислят и да се подиграт с цялата ми житейска дейност на антикомунист. Смея да твърдя, че това беше поредното им глупаво решение. Бездушният им цинизъм възмути и силно мотивира морала и мисленето на моето демократично обкръжение.

Получих категоричната подкрепа на съпроцесниците ми Жеко и Петко. Те и днес са готови да заведем съдебен процес и пак заедно, рамо до рамо да победим в съда този път.

Френските ми приятели и съмишленици са до мен в продължаващата ми битка с ДС.

Особено ми е приятно, че в борбата за моята кауза не само, че не съм сам, но имам подкрепата и на мой млади приятели. Те са интелектуалци, млади общественици, експерти и хора на изкуството. Сред тях са Ваня Жекова с филмите които прави, Николай Ненчев, като млад земеделски лидер и юрист и Даниела Таринска, като политолог.

Ето някои от по-важните събития, които поставиха начало на реакцията срещу обявяването ми за агент на ДС от комисията по досиетата, назначена със закон от тройната коалиция:

12.09.2007 г. БТА и българските медии съобщават отразена новина: Бившият депутат от Великото Народно събрание Димитър Пенчев разкри работата си като „къртица“ в бившата Държавна сигурност. Това той направи на пресконференция в Националния пресклуб на БТА.

Тази пресконференция беше спонтанна, не беше дълго обмисляна и стратегически очертана. Беше първата ми реплика, след няколко години мълчание, че битката ми за доказване на истината за ДС и за комунистическия режим продължава.

Заявих, че ще поставя така наречения „Случаят Димитър Пенчев“ като открит и публичен въпрос. Ще изисквам и ще се боря за разсекретяване на документите и за изчистване на истината, като част от политическата памет на българското общество.

През 2008 г. съвместно с Цветанка Андреева, друга моя млада приятелка и подръжничка, издадохме малка книга, описваща най-основните моменти от битката ми с ДС. Заглавието ѝ е „Аз помня – аз знам“. С това заглавие и с всички

документи, които публикувахме, ясно беше заявено, че нищо не е забравено и няма да приключи. Битката по възстановяване на истината продължава, защото това е битка за спасяване на честта на демократичната история на България.

За мен унищожаването на досиетата и опоскването на документите е една голяма историческа несправедливост.

През 2009 г. в София беше проведена международна конференция „Комунистическите престъпления и общата история на Европа“, организирана под егидата на германския евродепутат г-жа Гизела Каленбах.

Бях поканен да направя изказване, в което да представя вижданията си по проблемите на антикомунистическата историческа памет, като човек, преживял репресиите на режима.

Ето някои основни акценти, които все още считам за важни:
Уважаеми дами и господа,

Моята житейска съдба и съдбите на десетки хиляди репресирани хора от няколко поколения са живата памет за истината за онази мракобесна епоха. Ние вече сме към края на земния си път и затова аз искрено приветствам идеята за създаване на Институт за европейска памет и съвест, който да съхрани за поколенията преживяното от нас.

В началото на своето слово споделих, че заставам пред вас, изпълнен с дълбоки и противоречиви чувства. Искам също да заявя, че моята борба срещу тази система не е приключила. Тя продължава и днес, дори в този момент.

Защото комунистическата система рухна, но метастазите на манталитета ѝ са още живи.

Практиката на ДС се оказа безкрайно цинична и зловеща. Първо да превръща политическите си противници в „агенти“, след което да унищожи материалите, които те лично са писали, под предлог, че нямат историческа стойност и днес, според настоящия закон, тези хора да не могат да се защитят.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар:

[Handwritten signature]

30 (14)

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР - ОТДЕЛ ТРЕТИ РАЗ.
2. 44/ 9.2.06.90.

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ

№ 2А-2/а

4.6.1990

Кюстендил

УТВЪРЖДАВАМ:

НАЧАЛНИК НА

ОТДЕЛ III

ГЕН.-МАЙОР:

1990 год.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
201 1300

ПРОТОКОЛ

Експертна комисия, назначена със заповед № 70/24.12.1990 год. на Директора на РДВР, Кюстендил в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Кап. Е. Павлев - зам. началник Отдел СЗК-РДВР

и членове:

1. Подп. В. Николчев - началник Отделение СЗК-РДВР, Кюстендил
2. Майор К. Венни - началник служба III СЗК
3. Кап. Г. Попов - зам. началник Отделение СЗК, Ст. Димитров
4. Кап. Н. Лазаров - инспектор СЗК, Ст. Димитров

прегледа следните дела от фонд III - рез., чийто срок, съгласно § 123 и § 124 от Инструкциите за оперативния отчет на ВСЗК е изтекъл и предлога същите да бъдат унищожени, тъй като нямат научно-историческа,

ИМВОТЪ НА КЛАСИФИКАЦИЯТА
СЪ ПРЕНА

СЪРТИФИКАЦИЯ

Датум: 28.02.90

Име и фамилия: РУМЕН БОРИСОВ

Подпис: *[Handwritten signature]*

Вярно с оригинала. *[Handwritten signature]*

Моят случай е по-особен, но и той потвърждава тази порочна практика. Затова категорично твърдя, че настоящия закон за досиетата е несъвършен и порочен. Но ако искаме истината да излезе наяве и ако искаме наистина да съхраним европейската памет и съвест за поколениата, трябва да се борим за създаването на справедлив закон за досиетата.

Затова призовавам европейската демократична общност, българските институции, политическите и неправителствените организации, както и ЕС със своите институции, да окажат силен натиск за приемане на ясно и категорично законодателство за по-бързото разкриване на цялата истина, относно агентурния апарат и досиетата на бившата ДС.

...Искрено се надявам, че тази конференция е първа стъпка към възникване на мощна гражданска инициатива за внасяне на адекватни промени в закона за досиетата. По този начин ще може да се осветли цялата истина за престъпното минало и ще съхрани справедлива памет за бъдещите поколения.

София, 28.01.2009 г.

Впоследствие получих политическата и чисто човешка подкрепа на г-жа Гизела Каленбах, евродепутат от групата на Зелените. Тя ме впечатли със съпричастността си към проблемите на посткомунизма. С нея имахме две срещи, два важни за мен разговора в Марсилия, където тя дойде на посещение, и в София, непосредствено след конференцията.

Случаят ми се обсъжда и става нарицателен за антикомунистическа дейност.

Дори без мое пряко участие дейността ми е обсъждана и давана като пример в различни дискусии, посветени на опи-

тите и усилията на България трайно да се откъсне от хватката на комунистическия режим и неговите служби, мутирали, но живи и до днес.

В края на 2010 г. група мой приятели и съмишленици заминаха за Брюксел, за да осъществят една идея, чрез която да изпълнят един демократичен дълг към представянето на българското общество пред Европа.

В Европейския парламент на 17 ноември 2010 г., беше организиран форум на тема „Изстраданата европейска мечта на България /1944 г. – 1989 г./.

Целта беше да се популяризира автентичната българска антикомунистическа опозиция. Да се покаже пред европейския демократичен елит, че България не е била просто най-верния сателит на СССР, а е имало хора, съдби и процеси, съпротивляващи се срещу комунистическата участ на България, като насилствено наложения ѝ тоталитарен режим.

Организаторите и авторите на идеята на форума ме убедиха, че биографията на моя живот е живият пример за антикомунистическа борба. Наред с още няколко репресирани опозиционери и моят случай попадна като нагледен разказ за съпротивата срещу тоталитарната власт и необходимостта от реабилитация на автентичните български демократи, за които, както и за мен, битката с уж вече бившия комунистически режим не е свършила.

Разказът за моята битка със службите, преди и сега, показва как след 20 години институциите на преходна България все още контролират, манипулират и шантажират общественото мнение, обслужвайки интересите на бившия комунистически елит и неговите потомствени наследници. Под паравана на една „фасадна демокрация“, спекулирайки с европейското ни членство, те прикриват информация и индиректно обвиняват, жонглират с части от истината и така

до ден днешен хора от бившите служби саботират желанието за постигане на обективен прочит на най-новата история на България.

Случаят с моето досие е точно такъв. Той доказва продължаващото съществуване във властта на бившата ДС.

Битката ми за доказване на истината не е просто битка с бившия режим, а е война срещу най-долните му рефлексии, паразитиращи и задушавачи и днес опитите на гражданското общество да превърне България в демократична и благоденстваща европейска държава.

За това приех да бъда участник в групата от личности, ангажирани да защитят демократичната българска кауза пред съвременна Европа. Предадох кратки биографични данни за себе си, снимки и книгката, която описваше битката ми срещу режима до емигрирането ми във Франция. С това можех да помогна и това беше моя скромнен принос.

Впоследствие разбрах, че европейските лидери в лицето на Председателя на Европейския парламент Йежи Бузек, председателя на групата на Европейската народна партия и на Европейските демократи в ЕП Жозеф Дол, както и други евродепутати са били изключително впечатлени и искрено развълнувани от съдбите ни на български демократи, осмелили се да се опълчат на тоталитарната власт.

Силно ме впечатли мнението им, че ако Европа е знаела, че съществуват българи като нас, никога не биха твърдели, че България е била лакей и верен сателит на СССР.

Като човек, спасен от силата на будното френско обществено мнение, аз знам, че е от изключителна важност европейската демократична общност да е съпричастна със съдбата на България.

Това е гаранцията, че можем да победим във все още продължаващата битка на честта.

Вярвам, че и днес мога да имам успех, защото правилата, които са ме водили в житейските ми битки с ДС, винаги са подчинявани на следната логика:

1. Аналитичен ум. И в най-трудни моменти и условия винаги съм правил анализ на обстановката. Считам, че това е особено важно.

2. Смелост. Без смелост не е възможно започването на битка.

3. Шанс. Повечето хора мислят, че шансът често пъти е незаслужен късмет, но е факт, че той спохожда по-често смелите и решителните. Вероятно човек сам го предизвиква с действията си.

4. Трябва да се правят нестандартни ходове. Така объркваш противника. Не трябва да се влиза в играта на противника. Знам това от шаха. Аз играя малко шах и там е така. Когато играя с капитана на групата ни по шах, нямам никакъв шанс да го победея, ако той успее да ме вкара в неговата игра. Единственият вариант е да направя някакъв нестандартен ход.

Същата стратегия следвах и следвам в битката си с ДС.

Драги читателю, на едно място в разказа си споменах, че когато бях в килията за смъртни съм правил анализ на нашия процес.

Питах се защо комунистите ни осъдиха на смърт?

Стигах до три главни извода:

1. Малко преди нашия процес Хрушчов извади от мавзолея Сталин. Комунистите-сталинисти в България, бяха много недоволни от това и с нашия процес искаха да покажат, че класовият враг още съществува.

2. Нашият процес трябваше да послужи като плашило, за назидание за всички, дръзнали да помислят да се опълчат срещу режима.

3. Комунистите предварително са взели решение, че няма да изпълнят смъртните присъди, а ще ни оставят с по 20 години лишаване от свобода. Те от опит са знаели, че един човек, който носи такава присъда на гърба си, може лесно да бъде пречупен и направен доносник.

На това са се надявали, но не успяха.

Но както вече казах, на мен понякога ми върви и три години след осъждането ми, ме хвана амнистията.

При все цялата си неограничена власт, се оказа, че ДС не е по-силна от мен и от много мой другари по съдба.

В края на книгата аз смятам, че е почтено да помоля любезния читател да застане пред огледалото на собствена-та си съвест и да си зададе въпроса:

„Защо да вярвам на ДС, а да не вярвам на Димитър Пенчев?“

Отговорът сам ще дойде, защото той се съдържаше в целия разказ за живота ми.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

**ДОКУМЕНТИ ОТ
АРХИВИТЕ НА ДС**

ПО-ВАЖНИ ТЕРМИНИ

ВН – Външно наблюдение.

ДВ – Доверена връзка.

ДОП – Дело оперативна проверка.

ДОН – Дело оперативно наблюдение.

ДОР – Дело оперативна разработка.

НД – Наблюдателно дело.

М-9 – Прихващане и следене на кореспонденция.

М-15 – Подслушване с микрофон.

– М-20 – Подслушване на телефон.

М-Пирин – Прихващане и следене на кореспонденция.

СС – Секретен сътрудник.

я/к – Явочна квартира.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар: *[Signature]*

С П Р А В К А

Относно установяване приятелските връзки на ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ.

Като войник в поделение 40120 -София Пенчев е дружил със следните лица:

- [Redacted]* - син на работничка от *[Redacted]*
- [Redacted]* - от същото поделение, неустановен
- [Redacted]* - Стендлако - неустановен
- [Redacted]* - неустановен

- роднина *[Redacted]*
- роднина *[Redacted]* - размазвач - лежал в болницата
- роднина *[Redacted]*
- Роднина *[Redacted]*..... *[Redacted]* - говори много

много - беше водач на влекач - постоянно го каняваха.

Докините са взети от изключени агент "Бойков" - *[Redacted]*

[Redacted]

Същия агент не може да се използва по Димитър Георгиев Пенчев тъй като при работата им в поделението е бил разкрит от Пенчев че работи в специална служба. При един разговор Пенчев го запита какви сведения дава за него на специална служба, и му каза че веднак като винаги мисл след мен повикате и те б в състава стая надето ме викате. Значи ти работиш със специална служба. От тогава Пенчев се е излял от "Бойков" и сега смята агентите че не е добре разположен към него.

4.II.1941 год.

С о ф и я

Валкиа-
Димбов.

61 2/ ВЯРНО С ОРИГИНАЛА 89

Секретар:

С П Р А В К А

Относно проведен разговор с Майор Серетков - бивш командир на Дивизиона в Подделение 40120 - в който е бил войник Димитър Г. Пенчев.

На 6.II.т.г. посетих подделение 40120 - на 4-ти километра София кадето се срещнах с командира майор Серетков бивш началник на Димитър Георгиев Пенчев - които е бил прик негов командир.

От разговора с него установих следното:

Др. Майор Серетков каза че Димитър Георгиев Пенчев още с идването си в казармата е направил силно впечатление с голямата си амбициозност, парадирене с "висока култура", и добра словесност.

При полетането на клетвата на младите войници той държал реч - така издържава че някой от войниците се разплашавал от речта. Тези и други негови постъпки го изтъкнали на преден план сред войниците и той бил привлечен в комитата на ДМС, и са били възлагани големи надежди на него. Обаче след няколко месеца се установило че той повече парадирал и се прикривал зад големи фрази отколкото да желае искрено и съзнателно да работи като комсомолец. Сприятелствал се с вражески елементи, често пъти изразявал техните нездрави стремежи и желания. Неговата дейност се състояла в това че той подстрекавал някой младежи без да излиза на преден план а всякога се е прикривал зад по малките. Мисията му е че е много фин, прикрит и конспиративен в своите действия. За него в процеса на две години той останал неузнаваем.

При една катастрофа с учебен автомобил Пенчев бил тежко контузен но впечатлението на неговите командири е че той не издал отон, и не изразил негодувание проявил твърдост и мъжествено поведение.

Негови близки приятели са били следните войници:

1. [REDACTED] е от село [REDACTED]. Постоянно сили заедно, заедно ходили на работа когато ги изпратят нивъде никой си братовчед. Веднъж Пенчев ударил химика на батареята,

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар: 60

той се обидил и го заплашил че ще покоси другарският съд, тогава Димитър Пенчев изпратил до майор Саретков една бележка по негово писмо [REDACTED], който го помисля да дойде и им уреди отношението понеже може да пострада Пенчев. [REDACTED] обяснил на майор че Пенчев се разкайвал за това и пр.

2. [REDACTED] - много близък приятел на Димитър Пенчев, но по просто момче напълно се възмечело от Пенчев. С него по се забелязвала подчертаната дружба тримата в компания са ходили до Лавката, на работа, в градско отпусък и пр.

3. [REDACTED] - пострадал при катастрофирането, приятел но малко по отстранен, не така близък както горните двама [REDACTED] е по умерен работлив и разумен човек.

4. [REDACTED] - от София бива връжески ала много недисциплиниран войник, често го наказвахме защото не изпълнява издръжливостта на своите преки нисши начальници. С него са излизали по никогато в градския отпусък.

5. [REDACTED] - от [REDACTED] били неразделни приятели с Димитър Георгиев Пенчев - на последния оказвал влияние на [REDACTED] и от най добър войник го е направил некомпетентен и недисциплиниран докато от началото той бил добър войник.

6. [REDACTED] - [REDACTED], като всички са татчи.

7. [REDACTED] били служили заедно в едно подразделение и се уважавали като приятели и земляци. По късно към втората година били разделени в друга част и вече не са известни отношенията им.

Други данни др. майор Саретков не може да ми даде.

Каза че Димитър Пенчев е много амбициозен и упорит човек.

10.II.1961 год.

Б о ф и я

капитан:

Димитров.

61 (3)
ПРИСЪДА

№ 532

гр. ИМБОЛ, 2. XII. 1961 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА
ИМБОЛСКИЯТ ОУЛАН СЪД НАКАЗАТЕЛНА РАЙОН

на 28, 29, 30 XI. и 1. XII. 1961 год.

к ПЕТРА ГОДИНА в открито съдебно заседание, в следния състав:

Председател: ДИМИТЪР РАДАНОВ

Членове: ГЕОРГИ АПОСТОЛОВ с.з.

Съд. заседатели: СТОЯН ГОСПОДИНОВ с.з.

при секретаря: ВЕСА КОСТОВА АДАМОВА

аргументирано на _____ прокурора _____

разгледа доказателствата от Председателя ДИМИТЪР РАДАНОВ инициално д-р.

№ 499, по описа за 1961 год.

П Р И С Ъ Д И :

Признава подсъдимките: ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ, роден на 14. II. 1937 година в с. Черда, Имболски окръг, жител на гр. Кардвал, влику в гр. София, бълг. рин, български гражданин, неженен, грамотен, член на ДМС, неосъждан,

ЖЕНО СТОЯНОВ ИВАНОВ - роден на 4. V. 1939 г. в с. Дюлчи, Имболски окръг, жител на гр. Имбол, живял в гр. Бургас, български, български гражданин, женен, грамотен, член на ДМС, неосъждан, студент, ЗА БЪЛГАРИЯ в това, че през 1960 и 1961 г. в републиката се се спитали да заместят: БЗНС спазваща - Н. Петков и създали организационна група, с цел да съб- рат, подронят или отслабят народодемократическите власт на НРБ, чрез преврат, бунт или метех, последствие на което и по силата на чл. 5 от Закода за забраняване и разтуряне на БЗНС - Н. Петков и всичкият му по- доселния и всички възврати с чл. 70, ал. I, чл. 18 ал. II от НК и чл. 35 и чл. 21 от с.з. ТИ ОСЪДИВА НА СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛ, като ги лишават от пра- вата по чл. 28 от НК - заличават и лишат конфемация на притопаванте имущество.

Признава подсъдимките: ПЕТРО ИЛИЕВ ПЕНЧЕВ - роден на 3. XI. 1940 г. в с. Староселец, Сливненски окръг, български, български гражданин, неженен, неосъждан, работил в нечи сиропителен район, като маляк в гр. София, член на ДМС, със средно образование,

ДИМИТАР ПЕНЕВ ДИМИТРОВ ПРАСАДИНОВ - роден на 12.XII. 1937 г. в с.Водляк, Ямболоки окръг, живущ в гр.София - студент, човек, българин, български гражданин, член на ДИКС, грамотен, неосъден, ЗА ВЪНШЕН и това, че през периода на 1960-1961 година се е опитал да възстановят ЕЗНС-опозиция - Н.Петков в републиката и създава организиращи или групи, с цел да sabotират, подриват или отслабят народнодемократичната власт в НРБ чрез преврат, бунт, или метеж, поглед на което и по силата на чл.5 от Закона за забраняване и разтуряне на ЕЗНС-опозиция - Н.Петков и всичките му подразделения и секции във връзка с чл.70, ал. I и чл. 18 ал. II и чл.35 и чл. 21 от НК, ГД ОСЪДИ да на 20 години /ДВАДЕСЕТ ГОДИНИ/ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА.

На основание чл.112 от НК лишава подсъдникът от права по чл.28 в.ч. 1,2,3,4,5 и 6 за срок от 23 години и конфискации на имуществота му движими и недвижими в размер на 5,000 лева.

Признава подсъдникът ДИМО СТОЯНОВ АЛЕКОВ роден на 11.VI. 1932 год. в с.Крумово, Ямболоки окръг, живущ в с.село, българин, български гражданин, неосъден, средно техническо незавършено образование, по заетите структури в ДП "В.КОЛАРОВ" в с.Крумово, Ямболоки окръг, член на ДИКС, ЗА ВЪНШЕН и това, че през периода 1960-1961 година, заедно с ларикси четирима подсъдници се опитал да възстановят ЕЗНС - опозиция - Н.Петков, като създаде група в с.Крумово, Ямболоки окръг, с цел sabotират, подриват или отслабване на НРБ чрез преврат, бунт или метеж и вследствие на което и по силата на чл.5 от Закона за забраняване и разтуряне на ЕЗНС-опозиция Н.Петков и всичките му подразделения и секции във връзка с чл.70, ал. I и чл. 18 ал. II от НК и чл. 21 и чл.35 и 36 от с.н. ГО ОСЪДИ на 3 години /ТРИ ГОДИНИ/ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА, с лишаване от права по чл.28 в.ч. 1,2 и 3 за срок от 4 години.

Признава подсъдникът СТОЯН ИВАНОВ МАТЕВ, роден на 22.II. 1914 г. в с.Долна, Ямболоки окръг, българин, бълг. гражданин, пенсия, грамотен, жител на гр.Ямбол, по заетите обд работник, безпартиен, осъден, ЗА ВЪНШЕН и това, че през периода 1956-1961 г. в гр.Ямбол, Сливек и с. Долна разговарявал обидли, клеветнически и неверки твърдения, които са от естество да оронят достоверността на българския народ или НРБ, вследствие на което и по силата на чл.88 от НК и чл. 35 от СН ГО ОСЪДИ на /5/ ПЕТ ГОДИНИ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА и 8,000 лева глоба.

Признава същият подсъдник с установен по-горе съисключителност ЗА ВЪНШЕН и това, че по същото време и място проповядвал едно и прикрито социалдемократична идеология, или материалистическа агресия, вследствие на което и по силата на чл.21 от НК ГО ОСЪДИ на 5 години /ПЕТ ГОДИНИ/ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА.

Признава съдия подсъдим за ВИНОВЕН в това, че през периода 1960-1961 г. знаейки, че първите пет подсъдими са извършили престъпления по чл. 5 от Закона за абразивизиране и рестуриране на БЗЭС-опозашки - К.Петков, във връзка с чл. 70, ал. I от НК, не съобщил това на органите на властта, вколедствие на което и по силата на чл. 96 ал. I от НК чл. 35 от СК ГО ОСЪДИ на 3 години /ТРИ ГОДИНИ/ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА.

Признава съдия подсъдим за виновен в това, че през същия период от време в Ямболски и Сливенски окръг, с цел да набави за себе си кимтка облага, възбудил и поддържал заблуджене у граждани, с които и причинил кимтна вреда над 2,000 лева, които получил на няколко пъти от тях и употребил за свои нужди, вследствие на което и по силата на чл. 193 ал. I от НК и чл. 35 от СК ГО ОСЪДИ на 5 години /ПЕТ ГОДИНИ/ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА.

Признава съдия подсъдим за виновен в това, че през 1955-1961 година в дома си да е държал боенръжия, които са обявени за употреба във войските, или за които е наредено да се предават на властта и не ги е предал, вследствие на което и по силата на чл. 314, ал. II от НК и чл. 35 от СК ГО ОСЪДИ на 10 години /ДЕСЕТ ГОДИНИ/ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА и 12,000 лева.

На основание чл. 99 от НК лишава подсъдими от права по чл. 28 от НК т. 1, 2, 3 и 5 от НК и присъжда конфискация, които следва:
за дякалото му по чл. 88 от НК - лишаване от права за срок от 6 години и конфискация на имуществото му в размер на 2000 лева,
за дякалото му по чл. 91 от НК - лишаване от права за срок от 6 години и конфискация на имуществото му в размер на 2000 лева,
за дякалото му по чл. 96 ал. I от НК - лишаване от права за срок от 4 години и конфискация на имуществото му в размер на 2000 лева.

На основание чл. 332 от НК, лишава подсъдими от права за дякалото му по чл. 314 от НК за срок от 12 години и конфискация на имуществото му в размер на 5000 лева.

На основание чл. 39 от НК по съвкупност определя на подсъдимия Стоян Иванов Матов едно общо наказание от 10 години /ДЕСЕТ ГОДИНИ/ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА, лишаване от правата по чл. 28 от НК за срок от 12 години, ГЛОБА в размер на 12,000 лева и конфискация на имуществото му в размер на 5000 лева.

На основание чл. 40 от НК за извършените няколко отделни престъпления съдят увеличаване наказанието на подсъдимия Стоян Иванов Матов наказание с 1/2 в размер на 15 години /ПЕТНАДЕСЕТ ГОДИНИ/ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА, глоба в размер на 12,000 лева, лишаване от правата по чл. 28, т. 1, 2, 3 и 5 от НК за срок от 17 години и конфискация на имуществото

ку в размер на 5,000 лева.

ЗАЧЕТА НА ПОДСЪДИМИТЕ ПРЕДВАРИТЕЛНИ АРЕСТ, както следва:

- на ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ от 1.VIII.1961 г.
- на КЕКО СТОЯНОВ ИВАНОВ - от 29.VII.1961 год.
- на ПЕТКО ИЛИЕВ ПЕНЕВ от 26.VII.1961 год.
- на ДИМИТЪР ПЕНЕВ ДИМИТРОВ от 29.VII.1961 год.
- на ДИМО СТОЯНОВ АЛЕКНОВ от 3.VIII.1961 год.
- на СТОЯН ИВАНОВ МАТЕВ от 5.VIII.1961 год.

ОБЩА ПОДСЪДИМИТЕ: ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ, КЕКО СТОЯНОВ ИВАНОВ, ПЕТКО ИЛИЕВ ПЕНЕВ, ДИМИТЪР ПЕНЕВ ДИМИТРОВ, ДИМО СТОЯНОВ АЛЕКНОВ и СТОЯН ИВАНОВ МАТЕВ, да заплатят СОЛЖАРНО НА ДЪРЖАВАТА направените по делото разходи в размер на сумата 700 лева /СЕДЕМСТОТИН ЛЕВА/.

Присъдата подлежи на обжалване пред ВС на НРБ в 14-дневен срок от днес.

На оригинала подписах горния състав.

В е р о,

На Ямболския Сържен съд,

СЪДЕТЪР: *[Handwritten signature]*

ИД/7.V.69 г.

Върно с оригинала.

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР - гр. СТАРА ЗАГОРА

ИНСОП НА КРАЙЦИ
ДЕ ПР
10.03 2008
БОРИС

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар:

Строго конфиденциално
Екз. № 1

СЪОБЩАВА:
"БОРИС"
на 5.8.1972 год.
на закрито

ПРИЕЛ: майор ДИМО НИКОЛОВ, Зам.
и-к по режима на затвора.

С В Е Д Е Н И Е

Реакциите след затягането на режима излизат голямо
недоволство сред затворниците. Един от тях затворници е ДИМИТЪР
ПЕНЧЕВ по убеждения земеделец изразява народната власт от дясното
на дясното си, постоянно отправя непристойни думи към партията
& правителството. Реагира остро при взетите мерки от страна на
администрацията, преди няколко дни, когато беше превърнато с
уреди в салона каза, че затворническите власти зарвели по пътя
на хитлеристкото Гестапо, и ако продължавало това предизвикан
от страна на администрацията, можело да доведе до тежки послед-
ствия. Каза бързо забравих случая през 68 година, защото тогва
не ги мисля, но не ги мисля, както трябва.

5.III.1972г.

"Борис"

СТРАВКА ПО СВЕДЕНИЕТО

Димитър Г. Пенчев от Ямболожско, осъден за КР дейност
обект на ДОВ. Изказал се, че мерките взети от администрацията

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар: *[Signature]*

2.-

40

можели да доведат до големи последици за тях, защото те забравиха 196^и годиня.

ЗАДАЧИ

На агента нови не са поставени, остават за изпълнение от миналата среща.

ЗАМ.Н-К ПО РЕЖИМА НА ЗАТВОРА:(п)
майор Д.Николов

6.8.1972 г.
Ст.Загора

Резим. в 3 екс.

- № 1 за ДОН "Диверсанта"
  - № 2 за отдел II, у-ние MI ДС
  - № 3 за р.д. "Берян"
- Исп.: Д.Николов
Исп.: Хаджиева
16.VIII.1972 год.
Стара Загора

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар: *[Signature]*

5 74

4

Строго секретно!
Екз.единствен

УТВЕРЖАВАМ,
ЗАМ.НАЧАЛНИК ОКРЕДНО У-ЕНЕ МВР
Подполковник - *[Signature]*

..XI.1974 год.
ГР. СТАРА ЗАГОРА

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!
КР. ДОК. Д. С. С. Б. А.
Дата: 20.11.74
Име и фамилия: РУМЕН БОРИСОВ
Подпис: *[Signature]*

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: препращане ДОН "ДИВЕРСАНТА"
на ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ.

Същият е роден на 11.II.1937 год. в с.Чарда, Ямболски окръг, българин, български гражданин, не женен, сирак, образование средно техническо. Произхожда от бивше кулашко семейство, притежавало в миналото над 200 джа земя.

Баща му в миналото е бил активен привърженик на фашистката власт.

През 1961 год. обекта ПЕНЧЕВ е бил осъден на смърт по-късно отменена на 20 г. по чл.70 от НК (стар) създаден нелегална контрареволуционна организация поставила си за цел отбавяне на народните власт. През 1964 год. по случай 20 годишнината от социалистическата революция е освободен по силата на дадената амнистия.

През 1967 год. е осъден по чл.275 от НК за това, че запуснал предците на страната и прехвърлен нелегално в страната от Турция. За тях му дейност е осъден на 9 години лишаване от свобода, които изтърпя в затвора Стара Загора.

Вест е на ДОН през 1970 год. въз основа миналите му дейност и отрицателното му отношение към партийните и правител

ВАРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар: *[Signature]*

2.-

ствени мероприятия.

В процеса на разработването му е установено, че той не е скъсал с миналото си и ненавижда, както парадките в затвора, така и социалистическия обществен строй. Отказва да участва в обществените мероприятия на отряда, не приема социалистическото съревнование, с поведението си оказва отрицателно влияние над младите и неукрепнали затворници.

Последните две години от изтърпяване наказанието си мъжера изскриен от отряда при строг режим.

Цялостното му поведение в затвора е отрицателно. Не е скъсал с престъпните си минало, не е самокритичен и при усложнена обстановка е способен да организира активна подривна дейност.

Във основе на горе изложеното,

П Р Е Д Л А Г А М:

ДОН "ДИВЕРСАНТА" - ЛИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ, на даде препратено на Окръжно управление МВР гр.Ямбол за организиране разработването му.

Отп. в 1 екс.

за ДОН "Диверсанта"
Исп.: Д.Николов
Исп.: Хаджиева
15.XI.1974 год.
Стара Загора

ПРЕДЛАГА, *[Signature]*
ЗНР: подп. Д.Николов

СЪГЛАСЕН, *[Signature]*
НАЧАЛНИК НА ЗАТВОРА:
подп. Иг.Колев

УРОВЕН НА КЛАСИФИКАЦИЯ
 СЕ ПРЕМАХВА!

20.3.1978

МАКЕДОНСКО КРАЛСТВО
 И ФАМИЛИЯ: РУМЕН БОРИСОВ

Строго секретно!

Бр. М 3

2370

40 14 35

СПРАВКА

ВАРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар: *[Signature]*

Относно: Личното ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ от с. Черда-Ямболски окръг, водещо се на ДОН "Диверсанти" по линия на БЗО.

ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ е роден на 11. II. 1937 година в с. Черда-Ямболски окръг, българин, бълг. гражданин, не женат, сяден, със средно специално образование. Произхожда от богато селско селство.

Баща му Георги е починал през 1974г. Бил е неосъждан, с основно образование. Преди 9.9.44г. се е занимавал със земеделие. Като били кулак е ползувал наеман труд. След тази дата му е национализиран одър земеделски инвентар/трактор, вързачка и др./ Става член на ТКЭС през 1957г. при масовизацията.

Преди 9.9.44г. е бил стоварист, прикърпички на дънестраната власт и след това става активен член на БЗО. Имал е неправилно отношение към мероприятията на народната власт.

Майка му Неда е на 73 год. пенсионерка, безпартийна, с неправилно отношение към мероприятията на народната власт.

[Redacted] год. неосъждан. Работи като свещар в ТКЭС. Безпартийен, с неправилно отношение към мероприятията на народната власт.

[Redacted] неосъждан, работи в завод *[Redacted]* Безпартийен, с неправилно отношение към мероприятията на народната власт.

Пенчев завършва механотехникум в гр. Ямбол, след което започва работа в Основно-привоен завод - гр. Кърджали. Отслужва редовната си военна служба в гр. София през 1958-60 год. и остава на работа в същия град - 4-ти строителен район. Там работи до 28. XII. 1961 год. след което е задържан от органите на ДС и осъден за контрареволуционна дейност. От затвор излиза през м. IX. 1964 год. и започва работа в завод "Нобела" - гр. Сливен където работи до м. XII. 1966 год. От там се премества да работи в град Бургас в различни предприятия. Ст 15. XII. 1966г. до 15. 3. 1967г. в престоиниче-Бургас, отговорник на грайферите.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар:

2.

От 3.4.1967г. до III.1967г. в НХК-Бургас, или завода за синтетичен каучук като инвеститор на обект. С работата си като инвеститор не се справял добре.

На 16.7.1967г. осъществява бягство в Турция, от където на 26.7. с.г. е върнат в България. Заловен е в близост до границата. За този му дейност е осъден. След нализането му от затвора през м.Х.1974г. се установява в с.Чарда. Понастоящем работи като частник в същото село, като е сключил договор със "Селкоспа" по 61 МЛ за отглеждане на животни.

Като ученик в техникума не е членувал в полит.организации, но по влияние на връщ.настроени елементи, възприема идеите на рестурения ЗМС/с и нейната идеология и започнал да изучава литература на БЗО и нейната идеология и активно я пропагандирах сред своите близки и познати. По-късно, когато отбивал редовната си военна служба, поддържал връзка с [REDACTED], впоследствие осъден за контрареволуционна дейност, с когото са продължили четенето на различни земеделски-накримширана литератур След отслужването на редовната му военна служба - през м.І.1961г. се осъществява среща между тях, на която те решават да създадат контрареволуц. организация, с цел за борба срещу народно-демократичната власт в НРБ и възвемане на властта. Впоследствие в организацията са привлечени и други лица, споделящи идеите на Пенчев и [REDACTED]. Създадената нелегална контрареволуционна организация продължава събирането на изкритицирана литература, зачестили обирките. Обсъждани били различни политически въпроси. Постановка била задачата, да се подготвят членовете идеологически и в момента усложнена вътрешна и външна обстановка или по време на война да се борят за събиране на народната власт в НРБ. Димитър Пенчев отговарял за организационната работа. През август 1961г. членовете на организацията са задържани от органите на ДС и предведени на съда. На Пенчев е дадена смъртна присъда, а след това 20 год. лишаване от свобода. През 1964г. поради амнистия е освободен от затвора. По-късно, поради това, че силно ненавиждал народната власт решил да напусне страната по нелегален начин. Съвзрала се с двама бивши затворници, негови приятели и започва активна подготовка за преминаване границата. На 16.7.1967г. групата преминава нелегално границата за Турция, а на 24.7.с.г. след проведените разпити ги връщат неофициално в България. При престрелка на наша територия той е заловен, заедно с [REDACTED] и [REDACTED] е убит. За това деяние е осъден по чл.275 от НК на 9 год. лишаване от свобода. Присъдата си изтърпява в Ст. Загорският затвор. Тук той дружи изключително със затворници, известни като земеделски опозиционери и смяхшиници. Не поставя на преден план престъпното си минало, ненавижда народната власт и социалистическия обществен строй.

С цел установяване на намеренията и действията му в затвора и

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретер:

3.

53

едновременно им предостративане и пресичане в звет на ДОН. Проведени са агентурно-оперативни мероприятия, от резултатите на които е видно, че Пенчев е един от активните земеделски опозиционери в затвора, проведя идологическа обработка на отделни затворници, посредствено е отирило взаимовлияние политическите и икономическите успехи на социалистическите страни, отправя хули и клевети срещу партията и правителството.

Пенчев не е променил възгледите си и е останал на старите си вражески позиции.

След изключаването на присъдата - от м.Х.1974г. се установи в с.Чарда.

За да се изясни, Пенчев продължава ли да се занимава с вражеска дейност, с цел нейното предотвративане и пресичане са проведени редица агентурно-оперативни мероприятия. От тях е видно, че обекта е неразборчив, стои на старите си идейни позиции. Възмолзувайки се от това, че не е пряко ангажиран в производството, той надзира в страната старите си приятели - политически затворници, с които възстановява връзките си и е добре информиран къде са се установили да живеят и работят. Според него, още можело да се изясни как да се помага на тези които са още в затвора да не гледуват и да не падат духом, а това можело да стане, като им се помага откъм.

По характер е чин, общителен, горделив, хитър и смел. Като кидок се е умличал от поезията, писал е стихове на различни томи. В криминално отношение не е бил прозван.

В момента се води на ДОН, с цел ако се разкрие конкретна вражеска дейност да се вземе на разработка. При нормална обстановка, считаме, че е способен да създаде некаква контререволуционна организация, а при усложнена такава да премине в нелегалност и създаде бандитска група.

Отпечатано в 2 екз.
к 1 - полк.Атанасов
к 2 - ДОН"Диверсант"
напълнит:Марков
напис:Атанасова
10.7.75г.

ИЗГОТВИЛ:

ЗАМ.Н-К ОКРЕЛНО У-НИЕ МВР

Пожковник:

10.7.1975г.

ИЗБОР НА КЛАСИФИКАЦИЯ: 75 (8) 58
 СЕ ПРЕМАХВА! Средно секретно!
 вк. 42791/75г. ВЪВЕДЕНИЕ: ДОПЪЛНИТЕЛНА Екз. № 4
 Държава: Ю. СРБ. Р. СРБ.
 Име и Фамилия: РУМЕН БОРИСОВ
 Подпис: _____
 Дата: 24 юни 1975г.

ОУДЕН IX-ТИ ПРИ У-НИЕ III
 ДС.
 ВЪВЕДЕНИЕ С ОМЪТНИКА
 Секретар: _____

На № 700/10.7.1975г.

Съобщаваме Ви, че бившият затворник Димитър Георгиев Пенчев от с.Чарда - окръга не е обект на "Диверсант". През 1961 год. е задържан и осъден от Ямбоземния окръжен съд на смърт, за създаване на нелегална контрареволуционна организация, поставяна си за цел - съборване на установената народна власт в НРБ. По-късно присъдата му е отменена за 20 год. по чл.70 от НК, от която излежава само 3 години поради амнистия, послучаен 20 години от социалистическата революция у нас, през 1964 год. През м.април 1967 год. с още две лица осъществява бягство в Турция. След една седмица бегълците са върнати неофициално в България. При престранката на наша територия, приклетки му е удар, другият ранен, а самият Пенчев се прощава. За това му деня е осъден по чл.275 от НК на 9 години лишаване от свобода. Присъдата си изтърпява в Ст.Загорският затвор. Тук той дружи изключително със затворници, известни като земеделски опозиционери. Не поставя на преценка престъпното си минало, неказва на народната власт и социалистическия обществен строй. След излизването на присъдата си от м.ж.1974 година се установява в с.Чарда.

В резултат на проведените агентурно-оперативни мероприятия се получиха противоречиви данни относно дейността му понастоящем.

Молим, при положение, че "Борана" се ползвава с доверие пред лицето Димитър Тончев, да бъде посочена към него, с цел получаване на допълнителни данни за дейността на обекта в гр.Сливен. Ако на посочения в сведението полковник Марков или съпругата му може да се гласува доверие, да се беседва с тях относно обекта Пенчев, с какво се занимава в гр.Сливен. Следва ли плановите си за в бъдеще, не осъществява ли контакт с други лица в дома на брат си и не ползва ли адреса му за лична кореспонденция.

При получаване на допълнителни данни по обекта, молим да бъдете уведомявани своевременно.

Отпечатано в 2 екс.

№ 1 - адресанта

№ 2 - "Диверсант"

ИМ/МА-88.7.75г.

ДАН.Н-К ОКРЪЖНО У-ЛКЗ ИВР

Полковник: _____

23.7.1975г.

86

101

*Соф. сп. ч. - иже д. в. р.
10. XII 1979 г.*

Препише

СТРОГО СЕКРЕТНО!

СОБЪЩАТЕЛСКО-ТРАНСМ. У-НИЕ
Вр. № 110 от 4.11.80

УПРАВЛЕНИЕ ОБ ДС
ОТДЕЛ 05, ОТДЕЛЕНИЕ 01
Рег. № 126/р, екз. № 1
София,
3-ти XII 1979

Съобщава: аг. "Калоян"
Примал: подп. Кр. Стойков
на 27.11.1979 г. в Н/К "Едина"

С В Е Д Е Н И Е

На 19.11.1979 г. се видях с д-р Петко Петков. Той ми каза, че Григор Янев е избягал заедно с втората си жена. Тя била член на партията. Преди това си бил продал вилата. Петков след това разказа, че през лятото е ходил с хор "Гусла" в Англия. Аз го запитах "каж те пуснаха", а той ми отговори, че заложниците били тук, имало предавид децата и жена му. Спомена накрая, че жената на Колн Петков за втори път е била при него в Западна Германия. *(Безопасен!)*

Иминални месец идваха в къщи Димитър Пенчев и Петър Воджков. Понеже жената била в къщи, особен разговор не се води, но Петър ми остави телефона си в София за да го потърся, но не съм му се обаждал. Преди няколко дни се обадох по телефона на Димитър Пенчев в Сливен. Каза ми, че Петър Воджков е изгонен от София.

27.11.1979 г.

"Калоян"

Справка за лицата:

1. Д-р Петко Атанасов Петков - включен във вражеския контингент по линия на БЗО.
2. Григор Йнев от с. Енстрица, бивш активен член на опозиционния ЗМС, съден за контрареволуционна дейност, неприобшен.
3. Никола Петков Вълв, бивш активен член на опозиционния ЗМС, съден за контрареволуционна дейност, изменник на родината във ФРГ.
4. Димитър Пенчев, обект на Окр.у-ние МВР - Сливен.
5. Петър Тодоров Бояджиев - обект на СГУ-МВР.

Задачи:

В разговор с Аляни Георгиев и други бивши опозиционери да изясни отношението им към постановлението на ЦК на БП.

Мероприятия:

Да се провери за богатството на Григор Йнев и се изпрати екземпляр от сведенията на Благоевско районно у-ние МВР.

нап. в 4 екз.

1-СГУ-МВР
2-отдел 07

3-Благоевско р.у-ние МВР
4-РД-41134
изп. Кр.Стойков
нап. М.Сазова-1<9<8
София, 30.11.1979 г.

Подполковник:

Кр.Стойков

Верно,

84

Д. Георгиев
Корисен документ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

67

М В Р
СОФ. ГРАДСКО У-НИЕ
Рег. № 4070
31.07 1979
1090 - СОФИЯ

№ 1855
1979 г.

**НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!**
КР ДОБРЕ ДС СБНА
Датум: 26.07
Присъдено от: Д. Георгиев
Длъжностен длъжител на КР ДОБРЕ ДС СБНА:
Име и Фамилия: **РУМЕН БОРИСОВ**
Подпис: *[Signature]*

ВЪРНО С ОРИГИНАЛ
Секретар: *[Signature]*

ДО
НАЧАЛНИК СЕКРЕТНО У-НИЕ
гр. СЛИВЕН

Уведомяваме Вас, че в Софийско гр. у-ние МВР се води ДОР "Адвоката" и "ДОР "Демократ". Разполагаме с поверена запис че активна таква връзка се явява ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ род. 14.02.1937 г. с. Чарда, окръг Ямболски, жив. гр. Сливен, ул. "П. Хитов" №12. Пенчев е осъден за участие в нелегална група.

Моля нарежданото В. Пенчев да се подпише с агентурно наблюдение за контролиране проявите и установяване на евентуална съвместна дейност с горните обекти.

Отп. в 2 еж.
№ 1 - адресата
№ 2 - ВОР
Нап. Я. Христов... 18-30
Нап. Горманова - 1625 В
26.07.1979 г.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 02 ДС
[Signature]
Лид. Георгиев

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар: *Р.Р.*

98
[Stamp: Класификация на ИОР, СЛУЖБЕНИ, Изготвен на 22.11.88, № 303]

СТРОГО СЕКРЕТНО!

И О Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ИС
Reg. № *1032* Екз. № *1*
16-III-1988 19 год.
СОФИЯ

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА
[Stamp: Класификация на ИОР, СЛУЖБЕНИ, Изготвен на 22.11.88, № 303, Подпис: *Р.Р.*]

СПРАВКА

ОТНОСНО: Димитър Георгиев Пенчев

Димитър Георгиев Пенчев е роден на 14.02. 1937 г. в с. Чарда, Ямболски окръг, българин, български гражданин, осъдан.

Произхожда от богато селско семейство.

Баща му Георги Пенчев е бил собственик на около 700 декара работна земя, притежавал е модерен за времето си селскостопански инвентар /трактор, вършачна и т.н./. След 9.09.1944 г. е бил член на БЗО, вражески настроен.

Майка му Неда Пенчева е била аполитична, без прояви.

Димитър Пенчев има двама братя: [redacted] бивш активен член на ЗМС/о/ и [redacted] без данни за политическа дейност.

ВЯРНО С ОРГИНАЛА

Секретар:

99

2

Димитър Георгиев Петров е завършил средно техническо образование в гр. Ямбол. Като ученик в съучастие с [REDACTED] - от с. Чарда, Ямболски окръг и [REDACTED] от същото село са разпространявали листовки с вражеско съдържание и са замисляли бягство през граница /Турция/, но са били разкрити и предупредени с протокол от ОУ МВР Ямбол.

Отбил е редовната си военна служба в под.40120-София, където през м. декември 1958 г. е бил вербуван за агент на ДС, но не дал добра работа и при уволнението му бил свален от отчет.

В казармата е поддържал приятелски отношения със следните лица: [REDACTED]

[REDACTED] Старозагорски окръг - [REDACTED]

[REDACTED]; [REDACTED] - р. [REDACTED] г. в с.

След уволнението му от казармата през 1960 г.

Димитър Пенчев е постъпил на работа като мазач в СНО "Соестрой" - V-ти район - София на 9.11.1960

През м. март 1961 г. по данни от аг. аг. "Аврамов "Велизаров", "Митко" и ДВ "Сотир" е заведена разработка под псевдоним "Тълпанари" на 33 души за образуване на нелегална организация за борба срещу народната власт от позицията на БЗО. В процеса на разработката е установено че [REDACTED] - [REDACTED] г. в [REDACTED],

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар: *[Signature]*

100

3

Ямболски окръг и Димитър Пенев се явяват нейни ръководители, а [REDACTED] е написал и програмата на организацията. Изградили са групи с отговорници в селата Крумово - Ямболски окръг - [REDACTED]; [REDACTED], Ямболски окръг - [REDACTED] с. [REDACTED] Ямболски окръг - [REDACTED]; с. Старо- [REDACTED], Сливенски окръг - [REDACTED] и с. [REDACTED] - [REDACTED]. На посочените групови отговорници са раздали земеделска опозиционна литература, която да разпространяват сред свои съмишленици, както и да привличат нови членове на групите.

На 28.07.1961 г. разработката е реализирана и обектите: [REDACTED] Димитър Георгиев Пенев

От 28.11.1961 г. до 2.12.1961 г. Ямболският окръжен съд е разгледал НОХД № 499/1961 г. и е осъдил на смърт чрез разстрел Димитър Георгиев Пенев и [REDACTED] а [REDACTED] и [REDACTED] [REDACTED] на двадесет години лишаване от свобода; [REDACTED] на три години лишаване от свобода и [REDACTED] на петнадесет години лишаване от свобода.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар:

[Signature]

101

[Stamp]

Справката е изготвена въз основа на арх. материали III раз. 18456 и II сл.д. 5502. За лицето Димитър Георгиев Пенчев има архивни материали в ОЗ - Сливен и ОЗ - Ямбол.

СТ. ЛЕЙТЕНАНТ:

[Signature]
/Е. Миланов/

Нап. в 2 екз.

1 - адресата; *Сливен*

2 - КД

Изп. Е. Миланов

Нап. Каменова № 170/6

София, 15.12.1982 г.

10

35.37

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар: *[Signature]*

ЗАПОВЯДВАМ:

Наказвам **ДЕМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ** . . . от гр. (с.) Сливен, вилка в "Муз. тене" вилка №103 . . . временна административна мярка по чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗИМ -- правителствено установяване в **ВЕЛИКЕ ПЛЕВЕНСКИ ОКЪЛЪК** за срок от **3 /три/** години.

Изпълнението на заповедта възлагам на началника на РУ на МВР-Сливен. Заповедта подлежи на незабавно изпълнение и може да се обжалва пред Върховния съд -- чл. 36, ал. 1 от Закона за административното производство.

СЪГЛАСИЕ:
ГЛАВЕН ДИРЕКТОР МВР на РБ

МИНИСТЪР

Подписаният . . . живущ в гр. (с.) . . . г. в РУ на МВР гр. . . . се задължавам да изпълнявам и се задължавам в срок до . . . 19. . . г. да се явя в РУ на МВР . . . за изпълнение на приложената ми правителствена административна мярка по чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗИМ.

Подпис: . . .
НАЧАЛНИК РУ на МВР: . . .

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар: *[Signature]*

Съд. ур. № 2532
Въз. № 496/185

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ЗА П О В Е Д

за прилагане на превантивна административна удръка по чл. 30, ал. 1, т. 1 от Закона за Народната милиция

№ Т. 963

София, 3.06.1927

Като разгледах предложението на началника на Окръжно управление на МВР — Сливен и писмените доказателства по грешка № 11.02. от 1927 г. установих, че ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ роден на 11.02. 1927 г. в гр. (с.) Чарда, Яб. живущ(а) в гр. (с.) Сливен.

ЛШ серия № ..... издаден на ..... 19 ..... г. от РУ на МВР ЕГН.

Извършва противообществени прояви, загубил сигурността на страната, Поддържа тесни отношения с др. съдени обществени прояви, които застрашават обществен ред или сигурността на страната, за контра-революционна дейност и противодържавна агитация. Забранява във вражески дух идеинно неукрепени лица.

Предвид горното и на основание чл. 30, ал. 1, т. 1 от ЗНМ

ПРОТОКОЛ

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар: *[Signature]*

ОТНОСНО: Заседание на Комисията по член 5 от Наредбата за прилагане на чл.39, ал.1 т.1 от ЗНИ, назначена със заповед на Министъра на вътрешните работи и съгласувана с Главния прокурор на РБ

Днес, 22.07.87 г. комисията разгледа предложението на Окряно У-ице на КВР гр. Севлиево за прилагане на превантивна административна мярка "Принудително установяване в друго населено място" на лицето Джамал Гьабалов Ахмед

(Заб. Лицето се е водило със следните турски-арабски имена _____

роден /а/ на 11.02.1937 г. в гр. (с) Чирпан

окръг Сливенски; живущ в гр. (с) Севлиево

_____ окръг, семейно положение женен

дец под 14 години _____, здравословно състояние _____

_____, образование средно

работа и длъжност застъпник в С.С.С.С. инспектор, пар-

тийна принадлежност беспартийна

Появи, давай осъзнаме за прилагане на мярката

Извършва протестни действия: прояви засади на територията на страната, Поддържа тесни връзки с а/б съдени за контрреволюционна дейност и ПАП. Обмисля да вземе участие в неукрепнати лица.

ВИДНО С ОРИГИНАЛ
Секретар: *Р. Пенчев*

2

На основание гореизложеното и в съответствие с чл.14
ап.2 от Наредбата за прилагане на чл.39 ап.1 т.1 от ЗНН КОМИСИЯТА

РЕШИ:

По отношение налицето ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ

от гр.(с) Чарда окръг Пловдив живул./а/
в гр.(с) Сливен окръг Пловдив ул.

Дуиз теле вила № 103 да бъде приложена административна
мярка "Принудително установяване в друго населено място" за срок
от 30 дни г. като определя за местозамяряване на мярката
гр.(с) ВЕЛЕНЕ окръг ПЛЕВЕНСКИ.

На основание настоящето решение и в съответствие с
чл.14 ап.3 от Наредбата за прилагане на чл.39 ап.1 т.1 от Закона
за народната милиция да се изготви мотивирана заповед, която да
се съгласува с Главния прокурор на НРБ и се представи на министъра
на вътрешните работи за подпис.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *Б.Велинов* (ген.назор Б.Велинов)

ЧЛЕНОВЕ: 1. *Г.Панайотов* (Г.Панайотов-прокурор в Главна
прокуратура на НРБ)

2. *М.Ачанова* (ген.назор Мв.Ачанова)

3. *Т.Толузов* (полк. Т.Толузов)

4. *С.Цеков* (полк. С.Цеков)

5. *П.Бучваров* (подп.П.Бучваров)

1985 г. Е.   (полк.Н.Димчев)

№

НИКОГДА НЕ КЛАСИФИКАЦИ
 СЕ ПРЕМАХВА!
 КРАДОВЕ ДЪРСЪНА
 Директор: *[Signature]*
 Адрес: *[illegible]*
 Директор на КР ДЛПД ДЪРСЪН
 Име и фамилия: РУМЕН БОРИСОВ
 Подпис: *[Signature]*

М
 МИНИСТЕРСТВО

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
 Секретар: *[Signature]*

ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
 ПОД. 72001

рег. № *21.08.85*, окз. В.1.
 13.08.1985 г.
 СОФИЯ

НАЧАЛНИК НА
 ОПЕРАТИВНО-УЧЕНЕ МЕР
 СИ И В Е И

Приложено изпращане на предложение и
 списък за промяна на изведеното място за при-
 нудително установяване по чл. 39, ал. 1, т. 1
 от ЗЕМ.

ПРИЛОЖЕНИЕ: рег. № 2/07.08.1985 г.,
 окз. № 6

НАЧАЛНИК НА ПОД. 72001-МНР:
 генерал-майор *[Signature]*

окз. в Секз.
 2 - адреса
 1 - копие
 М. П. *[Signature]*

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
С Е П Р Е М А Д В А И
К Р Д О Б Е Г Д С Р С Б Н А
 Дати: 20.08.1985
 Българският съюз на юристите
 Директор: старши юрист
 Име и фамилия: РУМЯНОВ
 Подпис: [Signature]

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар: [Signature]

С Ъ Г Л А С Е Н,
ГЛАВЕН ПРОКЮТОР НА НРБ

 /п/ К. Дютов

У Т В Ъ Р Е Д А В А М:
ЗА МЕНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ /п/ Гр. Попов
генерал-полковник
 София, 05.08.1985 г.

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: Промяна на населеното място за принудително
установяване по чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗМ

От принудително установените лица на остров Балене 14
(четиринадесет) са българи. Същите са подложени на тормоз, заплаха
и обработка от някои престурски националистически настроени елементи.
Това оказва отрицателно въздействие върху тях. Целесъобразно е
българите да бъдат извадени от остров Балене и настанени в други
селища за депортиране на наложената им административна мигра по
чл. 39 от ЗМ, тъй като и просяте им са от друг характер.

На основание гореналяженото,

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА: 115

Секретар:

П Р Е Д Л А Г А М:

Четиринадесетте лица - българи да бъдат извадени от острова и настанени за изтърпяване на мъката в различни населени места на страната.

ПРИЛОЖЕНИЕ: списък - рег. № 4/1965 г., екз. №...

СЪГЛАСУВАНО С НАЧАЛНИКА НА
ОУ-МВР - ПЛЕВЕН др. СТ. ИВАНОВ

Подпис: /п/ С. Зураков
генерал-майор

СЪГЛАСЕН,

НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ О6-ДС:
генерал-майор /п/ А. Мусалов

Рег. № 2/07.06.1965 г.

Екз. № 6.

Препиш-извлечение

СТРОГО СЕКРЕТНО!

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
 СЕ ПРЕМАХВА!
 КРЪГОМ ДЕРСЪНА
 Директор: *Р. Б.*
 Подпис: *Р. Б.*
 Име и фамилия: РУМЕН БОРИСОВ

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Секретар: *Р. Б.*

УТВЪРЖАВАМ:

МИНИСТЪР НА
 ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

генерал-полковник

(Д. Стоянов)

С П И СЪ К

ОТНОСНО: Препиш на мястото за изтъриване на приложената
 провантинна административна марка на лицата,
 установени по чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗНН на
 остров Балана

На основание предложението, утвърдено от др. Министър на
 вътрешните работи и съгласувано с Главния прокурор на НРБ,

П Р Е Д Л А Г А М:

Да бъде променено мястото за изтъриване на провантинна
 административна марка "Принудително установяване в друго населено
 място" от остров Балана, Плевенски окръг в други населени места
 в страната, както следва:

ИЗДАВА: 070. ИСТАРА
Старшият: *[Signature]*

1000000
1000000
1000000

Уведомяване на ИИИ
Зориславовича
1000000

1640
13.04.84

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ИЗДАВА: 070. ИСТАРА
№ 200/103 94 87

ЗАПОВЕД

за прекратяване на *ХИЖЛИК* на програмна административна мярка по чл. 20, ал. 1, т. 1 от Закон за Народната милиция

№ 1-135

София, 8.4.1984 г.

Като разгледа предложението на началника на Окръжно управление на МВР - Сливен и посочените доказателства по претърска № 124 от 01.04. 1984 г. установих, че **ДУБОТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕК** разен(а) на 11.02. 1937 г. в гр. (с.) Чарда, Яд О-Г, жван(а) в гр. (к) Сливен III серия № ... издател на ... 19... г. от РУ на МВР ... ПГН

След предлагане на мярката първоначално в Белене, след това в Бобов дол не са получени данни да се

забележат прояви, които изглеждат съвместими със съществуване на терориста, дадени показания за занимава с престъпна дейност, не са фиксирани контакти с лица, стоящи на близки позиции и занимаващи се с антинародна дейност

Предвид терориста и на основание чл. 40, ал. 1, т. 1 от ЗНМ

М. В. Р.
ПЪР О ГЛА ПО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София
18660
23.10.1987 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР - УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
№ 2226 28 X 1987

ДО
НАЧАЛНИКА НА
УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС

Зв. С. Димитров
Подготвя издатия
сградата на МВР за
Д. Пенчев
му

Изключително, изпращаме Ви брой № 7 на издаването в
Париж вратешко списание "Нова алтернатива", в което на
страницы 29-32 е поместен пълният текст на интервюто с ДИМИТЪР
ПЕНЧЕВ, взето от двамата френски журналисти през м. април
1987 г. Откъси от него бяха излъчени по френската телеви-
зия и поместени във в-к "Котидиен де Пари", за което сме
Ви уведомили.

Преводът на френски език е от АЛФРЕД ФОСКОЛО.

Този факт, както и факта, че Д. ПЕНЧЕВ беше поосре-
нат на летнието в Париж от А. ФОСКОЛО и ПЕТЪР ТОДОРОВ
БОСЛЕНКОВ показват, че те двамата са в основата на пропа-
гандната антибългарска акция "Свобода за Д. ПЕНЧЕВ".

Отп. в 2 екс.
№ 1 - адресата
№ 2 - КД
Изп. 04/8739
Изп. ТМ/04-3109
23.10.1987 г.
С о ф и я

ПЪРВИ ЗАМ.-НАЧАЛНИК ПГУ-ДС
Полковник:
/Р. Тожков/

Три имена	Димитър Георгиев Пенчев
Дата на раждане	14.02.1937 г.
Място на раждане	С. Чарда, обл. Ямбол
Вербувал го служител	О. р. Ефтим Ст. Велков на 30.12.1958 г.
Ръководил го служител	О. р. Ефтим Ст. Велков
Структури, в които е осъществявано сътрудничеството	Пето управление-ДС
Качеството, в което е осъществявано сътрудничеството	агент
Псевдоними	Благоев
Документи, въз основа на които е установена принадлежността към органите по чл. 1	Картон обр. 4; рег. дневник; протокол за унищожаване № 1488/01.08.1962 г. на лично и работно дело IA-41169
Снемане от действащия оперативен отчет	1960 г.
Публична длъжност или публична дейност	Народен представител във Великото народно събрание

РЕШЕНИЕ № 14/ 04.09.2007 г.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар:

V

Страна: България

Л. №: 60645 / Пр. №: 1488

Пр. №: 5.2.4469

Собствено име: Димитър

Близо име: Георгиев

Фамилно име: Пенчев

Прекор: "Благоев"

Поводник: "Благоев"

Категория: агент

Месторождение: село Чарда-Ямболошко

Дата на раждане: 14.11.1937 година

Местонахождение: село Чарда - Ямболошко

Адрес: войник в под. 40120 - София

Месторабота: войник в под. 40120

Дата на сключване: 30.XII.1958 година

Имято по ръковод: ОР Втори Ст. Велков

г. София 31.XII. 1958 г.

Получил: С. Велков

Прочетен за класификация: 1958

Дата на предаването в архив: 17.10.60

Начисляе пропущената: _____

**НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!**

КРДОНЕТЪРСЪНА

Дата: 20.12.71 г.

Пълно наименование: КРДОНЕТЪРСЪНА

Пълно наименование на КРДОНЕТЪРСЪНА

Имято и фамилията: РУМЕН БОРИСОВ

Вурако
с документа!
Р. К.

27 1 10611

У П Р А В Л Е Н И Е Д С

УТВЕРЖАВАМ:

И. Иванов

София, 11.11 1962 год.

200 Из 41159

Строго секретно!

Лк. _____

П Р О Т О К О Л

№ 1488

за унищожаване на материали

Днес _____ 1962 година гр.София в изпълнение заповед
№ I-48 от 15.II.1962 година на др.министър на вътрешните работи
комисия в състав: председател полковник АНДРЕЙ ИВАНОВ АНДРЕЕВ
и членове: майор ДАМИЪР СТОМИНОВ ЛЮБЕНОВ и капитан ПЪТКО
НАЙДИНОВ АНДРЕЕВ, прегледа и предлага за унищожаване дела ипамаи
оперативна стойност, предадени в архив от У управление ДС, както
следва:

ВЕРНО С ОРИГИНАЛА
Секретар:

Rfj

130. Додо и Т. - 44400 - на ИВАНОВИЧЕВИЧ

131. Додо и Т. - 11169 лично и работно дела на ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ, роден на 14.II.1937 г. в с. Чарда, Ямболошко. Произходът от богато земеделско семейство. Бил му е член на БЗНС.

Заробен е за агент на патриотична база като член на ДКМС през 1958 г. от о.р. Вълков от 4 управление ДС за обмен информация сред войниците.

Изключен е през 1960 г. от същото управление понеже е уволнен.

ИЗДАВА СЕ СЪС СЪВЕЩАНИЕТО
1311
200
Подпис: *Р. Р.*

... С ОРИГИНАЛА
Секретар: *Р. Р.*

ВЕРНО С ОРИГИНАЛА
№ 1. 200

НОВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
 СЕ ПРЕМА...

КР. ПОЛ. СЕР. № 47

Дат. издаване: 21.02.1968

Възраст: 17 в КР. ПОЛ. СЕР. № 47

Пълно наименование на ПРД: КР.

Вид и функция: РУМЕН СЕРИС

Подпис: [Signature]

София, 25. XII. 1968 г.
НС/

ПРЕДАВА: [Signature]
Андреев

ПРИСЪДАТЕЛ: [Signature]
(подполк. А. Андреев)

МИНИСТЕРСТВО НА ОУМ
 ДИРЕКЦИЯ - ИНФОРМАЦИЯ И СЪВЕЩАНИЯ
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
 30.12.1968

Членове:
1. [Signature]
(майор Д. Досенов)

2. [Signature]
(континент Перко Андреев)

СЪГЛАСЕН,
 НАЧАЛНИК У УПРАВЛЕНИЕТО ДС:
 [Signature]
 25.12.1968

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
 [Signature]

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

**ПИСМА ЗА ПОДКРЕПА НА
ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ ОТ
БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ**

Тай Митко както разбрах
 имаш дъщериска ф. дедей години
 да е фива издрава аз имам
 две дъщериги поямата е
 петти гнае а малката е 1ви клас
 ние сме турци - братя по сурба
 Не ви пиша адреса си вървам
 ще ме разбереш дацо. ще ви
 пиша пак - Ахмед

ХАШОВО—езерото с ресторант
 „Kenana“
 Хасково—град и ресторант „Kenana“
 Haskovo—the lac et le restaurant
 „Kenana“
 Haskovo—der See und Restaurant
 „Kenana“

© Св. Г. Русиков   Ави-2022

Тираж 8 000
 МП 1708/91
 Цена 12 ст.

ДП „Семантика“ ЕООД, Бургас - Бургас

Да си фив издрав
 бай Митко.
 Ње ви фелаем
 венгло най-сурбаво
 в фивойна маџор
 кџат ти да е трџден,
 ти не си сам...

Тай Митко
 от гр. Хасково

Факто разбрах
Вице също сџе
били дџако-каџџто
 сџм м аз.

Целост.

Лева от този зеф, неговата
се дже, градова в което да разгледат
на судостите цвети.

И всичко което си пожелаете сами
да се бъдеш.

20 III 1987г.

твоят
Дръстел
Иванка

ПЛОВДИВ, Хотел „Ленинград“
Plovdiv, Hotel „Leningrad“

© Я. Минчев Д-21558-А

УП 1874-И/86
Тираж 5000
Цена 12 ст.

Д-р. Пенчев,
Пожрай една мандаринка тук на тази
висока тераса, тук ме за Вашия труден
життеев път. И прищаме Ви наша
много писмена подкрепа - а пожелаваме
на женската ни пловина е субавити
Ви дещеризка да се грижи за една
Братче. Горее субавити субавити
Ако субавити субавити субавити
Много поздрав. Божете здрави.

Пловдивски МЗ
на местоназначението

Снежана Р. Дарванова

На борците за човешки
права - дълбок поклон!
Долу подписниците и
дерибаниите!

Приемате моите сърдечни
пожелания за здраве и ща-
стие на Вас и Вашето
семејство!

25 III 1987 г.

Почта № 409
на местоназначението

Д-8099-А
П-100 000
А-5
ОТЕЛСТВА
910
ОСОБОРАНА
111 611-8875
Цена 30 ст.

ДМ „Сентинар“ - Београд

С. Ј. В.

Здрав Миливоје,
Пожелам ти морално здравје
како и материјално здравје.
Бабови добар мртвац:
Р. С. Е.
20 III 1987 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

**ФАКСИМИЛЕТА
ОТ ФРЕНСКАТА ПРЕСА
СТАТИИ ОТ
ЕМИГРАНТСКИЯ ПЕЧАТ**

Вестник „Ла Кроа“, 1.08.1987 г.

M O N D E

La tension franco-iranienne et la situation dans le Golfe

TÉHÉRAN FAIT DANS L'IRONIE

UN HÉLICOPTÈRE AMÉRICAIN S'ABÎME EN MER. L'IRAN MET EN GARDE
CONTRE TOUTE « DÉMONSTRATION DE FORCE DANS LE GOLFE »

U n mois après le début de la « guerre des ambassadeurs », la crise franco-iranienne semble partie pour durer. Les 15 diplomates et membres de personnel français restent bloqués dans l'ambassade de France à Téhéran, tandis qu'à Paris, environ 45 Iraniens attendent une suite à l'affaire Gard-Ja.

Après l'appareillage, le 30 juillet, ce groupe aéronaval français pour une « mission de protection » des intérêts français en Méditerranée et dans l'océan Indien, l'Iran a renouvelé ses menaces. Le premier ministre, Mir Hossein Mousavi, a mis en garde les États-Unis, la Grande-Bretagne et la France contre toute « démonstration de force » dans le Golfe. « Si ces pays ont des bâtiments de guerre, n-à-d. armés, l'Iran possède d'autres moyens dont le monde ne connaît qu'une infime partie. »

Le premier ministre a une nouvelle fois évoqué « les troubles » que pourraient connaître les pays riverains du Golfe et pas seulement le Koweït, comme autant de « signes de la réaction dangereuse des peuples de la région » ou « provocations anticolonialistes ».

De son côté, Hashemi Rafsanjani a déclaré que les Français « sont des terroristes qui font semblant d'être civilisés » et « faignent de respecter les droits de l'homme et la Convention de Vienne ». Le président du Parlement iranien a également insisté sur les difficultés des Américains en raison du ransoming du Golfe.

Répondant à l'appel de Teuan Khomeini, le commandant des Pasdaran (Gardiens de la révolution) a annoncé la constitution de groupes du Hezbollah dans la plupart des pays islamiques, notamment en Irak, au Liban, en Afghanistan ainsi qu'en Afrique. Toutefois à l'appel de l'ayatollah, les pétitions iraniens doivent mentionner le 2 août à La Mecque « contre les États-Unis et l'Union internationale ».

150 000 Iraniens se trouvent à La Mecque, le plus fort groupe étranger parmi deux millions de pèlerins.

Leur marche de dimanche prochain devrait coïncider avec la reprise de travail des deux pétroliers américains aux ordres de la marine américaine vers le détroit d'Ormuz. La marine américaine a couru le 30 juillet un nouveau débâcle avec la perte d'un hélicoptère (un mort et trois disparés) au moment où il s'apprêtait à se poser sur le service aérien de la flotte américaine au Proche-Orient, le La Sola.

À Washington, le ministre français de la Défense, André Guénié, s'est longuement entretenu avec son homologue américain Casper Weinberger. Les deux hommes ont évoqué la situation dans le Golfe et au Liban, ainsi que les dangers de la coopération militaire entre les deux pays. Les États-Unis procèdent depuis quelques jours à des consultations auprès de leurs alliés occidentaux sur les questions de démantèlement de la Grande-Bretagne seront notamment très délicates.

Le dissident bulgare Dimitar Pentchev à Paris

« VINGT ANS DE VOYAGE VERS LA LIBERTÉ »

■ Dimitar Pentchev à son arrivée à Paris avec sa femme et sa fille. (Photo Michel Carrou)

« Ça fait vingt ans que je voyage vers la liberté » : Dimitar Pentchev, opposant bulgare et combattant des droits de l'homme, vient juste

de se rendre à Paris avec sa femme et sa fille. Il sera condamné à mort avec l'un de ses amis, les cinq autres à vingt ans de prison. Avec toujours la possibilité de s'échapper... « Il accepte de devenir « rouchard ».

Mais Dimitar a découvert que la

3000 SOLDATS INDIENS AU SRI LANKA

Вестник „Котидиен дьо Пари“, 3.08.1987 г.

11 mai-30 juillet) c'est la période qui sépare le premier article paru dans le *Quotidien de Paris*, racontant le cas du docteur bulgare Dimitar Perichov, de son arrivée en France, femme Milla, accompagnée de sa femme et de sa fille.

Il s'agit d'une rétrospective, le 27 mars 1981, le *Quotidien de Paris* réussissant déjà à faire sortir de son pays un autre docteur bulgare, le Dr Nikolai Popov.

Pour l'affaire Perichov, il aura surtout fallu l'action efficace du comité de soutien présidé par le Dr Curtius, membre de l'Académie des sciences, et d'André Bergson, secrétaire général de Force ouvrière, qui s'était activé tant auprès des autorités bulgares qu'auprès de Quai d'Orsay.

Malgré les lettres de notre journal, qui ont expédié des cartes postales encourageant les mailleux dissidents, ont aussi contribué à cette réussite. Car si Dimitar n'a pas reçu leur courrier, les policiers chargés de l'intercepter ont compris, eux, que l'opinion avait les yeux fixés sur lui.

■ Dimitar Perichov n'a plus dessein d'aller en Bulgarie, il n'a plus à craindre de disparaître dans un « accident », ainsi que Ton avait menacé un agent de la sécurité bulgare et Milla n'a plus à accoster qu'un homme en pour le cadavre de son mari, comme Ton avait averti un autre policier.

Dimitar Perichov, l'ancien bulgare dissident pour lequel le *Quotidien de Paris* faisait campagne depuis le mois de mai, sa femme Milla et leur petite Neeka, après 12 ans, sont arrivés jeudi soir en France, les autorités bulgares ayant finalement décidé de les laisser partir.

« Ça fait vingt ans que je voyage vers la liberté », a-t-il confié lorsqu'il s'est mis en route et monnaie vers l'aéroport d'Orly. Et de fait, il y a sept ans presque jour pour jour, le 27 juillet 1981, Dimitar se faisait arrêter alors qu'il venait de franchir clandestinement la frontière tatarque. Il vivait en refuge dans la prison de

Dimitar à son arrivée à Orly avec sa femme Milla et sa fille Neeka.

LE RESCAPÉ DU GOULAG BULGARE

qui prouve que des gens étaient venus les chercher aux frontières d'Orly, de la Seine. Et, à plusieurs reprises, dans les rues de Bobel-Don, des personnes sont venues discrètement me servir la suite et m'encourager.

Q.— Il a 44 ans, des risques à chaque intervention?

R.P.— Lorsque J-B Naudet et M. Curtius sont venus m'interroger sur ce sujet, c'est moi qui n'ai pas comment le médecin chargé de me surveiller. Il m'a bien dit alors qu'il était incapable d'affirmer ce qu'il avait vu. J'ai été longuement interrogé puis exempté. La révélation de ces tentatives dans la presse française a provoqué une nouvelle communication à la police ou l'on m'a déclaré: « L'opération, ce n'est pas dans nos méthodes », avant qu'il ne soit connu. » Il est moi qu'au même temps, le comité de soutien présidé par le Dr Curtius et André Bergson était intervenu.

Q.— Ne pensez-vous pas que votre expérience a été facilitée par un assouplissement politique pris par Gorbachev?

R.P.— Il est sûr qu'il se passe quelque chose à Moscou et je pense que ce processus est irréversible. Mais il ne se réfère que très faiblement en Bulgarie.

J'ai d'ailleurs l'impression que les responsables bulgares croient que l'opinion perestroïkienne ne durera qu'un temps, en attendant que ce pays se sentent les forces et appliquent les réformes exigées au strict minimum.

Je pense cependant que cette période de réformes risque d'être plus longue que les précédentes, parce que les changements ont été accélérés par la situation économique. Et l'on se pourra résoudre les problèmes économiques dans les pays communistes du jour au lendemain et sans faire de concessions démocratiques. Une certaine démocratisation.

Q.— Quelle est la situation économique de la Bulgarie?

R.P.— L'économie bulgare est en

Списание "Бъдеще", бр. 5, май 1987 г., Париж

ТЕЗИ, КОИТО СЕ БОРЯТ!

За по голяма яснота ние решихме да обединим тези няколко статии под общото заглавие: "Гласът на българите от България". Не че другите автори, които са принудени да живеят днес въвн от България не са българи, не че и друг път не е имало статии от вътрешността. Напротив.

От години вече, може да се каже още от самото му основаване, сп. "Бъдеще" се чете редовно в страната и в него пишат българи от България. Нещо повече, случвало се е от вътрешността да ни искат липващи им броеве, да изказват мнение по тая или оная статия, да внасят допълнения и уточнения по известни наши становища. Това показва, че духовно и политически ние сме останали на позициите на нашия народ.

През последните месеци се случи едно радостно и окуражаващо събитие. Гласът на борещата се за свободата си България се чува все по-мощно по света! Все по-често средствата за масова информация тук са принудени да се занимават с "българския въпрос". Нали го неотдавна се твърдеше, че българите се били примирили със съдбата си, че те били уплашени, че те били роби по дух и природа. Като аргумент се изтъкваше "мълчанието" на нашия народ в този момент, докато другаде ври и кипи, докато другаде имаше и има Източен Берлин, Унгария, Чехословакия, Полша...

Вярно е, че така изглеждаше отдалеч. Но се забравяше, че българския народ не е престанал никога да се бори. Че борбата срещу комунистическата диктатура и окупаторите започва веднага след 9-ти септември, когато БЗНС, начело с г-р Г.М. Димитров, се опълчи срещу болшевизирането на страната.

Забравя се също така, че у нас просъществува почти

две години най-организираната и най-борческата парламентарна опозиция срещу един комунистически режим, опозиция, ръководена от обесения по-късно Никола Петков. И че колективизацията на земята бе извършена тотално, докато в някои други страни с комунистически режими, тя едва достигна 15-20 на сто; че тази колективизация бе извършена с нечувани изстъпления. Десетки хиляди български селяни бяха изселени и запокитени в други краища на страната, възворени на задължително местожителство, интернирани, много от тях бяха избити. Затворите и лагерите се препълниха от борци.

Българският народ продължаваше да се бори. Ние, които го познаваме, не сме се съмнявали никога в това. Но онова, което липсваше до сега, и специално през последните години, беше да се чуе гласът му по широкия свят.

И ето ,че този глас вече се чува!

Една лястовица пролет не прави, казва народната поговорка.

Но една ластовица може да бъде предвестник на пролетта.

Димитър Пенчев, Едуард Генов и другите, за които става дума в следващите страници, са връстници на режима. Те са се раждали тогава, когато "свободата" ни бе донесена с щиковете на окупационната съветска армия. От миналото те познават вероятно най-черното и най-негативното - така, както са ги учили в училищто, в казармата или университетите. Те обаче не могат да бъдат третирани като класови врагове, защото са родени и израснали в едно общество, където по принцип класите не съществуват. По дух те би трябвало да бъдат образец на онова, което се нарича "нови-ят човек на зрелия социализъм".

А ето, че този т.н. "нов човек" е останал такъв, какъв-

то е бил през всичките времена - жаген за свобода и готов да се бори и да умре за свободата!

От изявленията на Пенчев и Генов изпъкват няколко елемента. Така в декларацията на Пенчев бие на очи, че тези смели борци срещу комунизма са изградени политически, че те проучват, четат, търсят да разберат. Дори когато политическа литература липсва или е скрита, дори когато тя е иззета, те искат да знаят. Колкото и тираните да се опитват да скрият истината, истината не може никога да остане вечно скрита.

Пенчев и другарите му, двамата от които са били осъдени на смърт за това, че изучавали делото на Стамболийски, не се задоволяват с шаблонни фрази по земеделската идеология, те отиват по-далеч, разнищват идеите, и навлизат в различните нюанси и течения на тази организация. Те искат да знаят. Не им са достатъчни официалните обяснения, защото комунистическата партия пропагандно лъже. Тази партия винаги е лъгала.

При Едуард Генов намираме не само същата сериозност и политическа зрялост, но и един сочен, неподправен български хумор. Този хумор, който през изтеклите 40 години създаде безсмъртните политически вицове срещу режима. Който в хуморески и само с няколко штрихи прикова комунистическия режим на позорния стълб.

В отговор на един въпрос Генов казва, например, че колкото му е известно съветската телевизия още не е заглушавана в България. Говорейки за Григор Симов, един от шестимата, които подписаха Декларацията и Апела и когато режима окачествява като нестабилен и неуравновесен, Генов отговаря с хумор, че единствената нестабилност на Григор се състои в това, че макар и четиридесетгодишен, той още не е женен. И добавя: "Но доколкото знам в света има над 500 милиона ергени!"

Най-сетне, от декларациите на тези смели мъже лъха бодро самочувствие, самоувереност, спокойствие и твърдост в убежденията. Твърдост и вяра в победата.

А това е вече много!

**Списание "Движение за освобождение на България",
бр. 4, Юни 1987 г., Париж**

ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ

Димитър Пенчев /Митко/ е на малко повече от 50 години. Това е зряла възраст, когато човек е в разцвета на своите физически и интелектуални сили.

Достигайки до половинвековния предел на един живот, изпълнен със събития и изпитания, Пенчев може да бъде горд, че не е живял напразно. Макар този живот да му е донесъл толкова сълзи и мъка.

Ако Пенчев беше висш партиен ръководител щеше да бъде награден за неговата 50-годишнина и снимката му щеше да бъде публикувана на първа страница на партийния вестник. Това щеше да е една добре обработена и ретуширана снимка, на която да се виждат само няколко волеви бръчки. А отстрани с главни букви щеше да е написано "пожеланието" от страна на Партията и по-точно от нейния Първи секретар. Това "пожелание" щеше да възхваля качества на този "гържавен човек" и неговата преданост към делото на Партията и народа.

Но ето, че Димитър Пенчев не е висш партиен ръководител. Дори не е от тези сервилни писатели или журналисти, гето пишат хвалебствия и мислят само за себе си. Той не е от тези, гето мислят само за земни удоволствия.

Не, той не е от тях. Той е просто човек!

Може да се каже, че в днешно време стресът и материалните удоволствия са ни завладели изцяло. Но все още има хора, които предпочитат идеите и мечтите.

Историята на Пенчев е показателна в това отношение, въпреки че не е изключителна.

Като него, до вчера неизвестен, десетки хиляди други млади българи познават затвора и лагерите, дългите нощи на разпити и пълната изолация. А някои от тях, тръпнещи в очакване на най-тежката присъда - смърт !

Пенчев познава това чакане по време на безкрайните 80 дни и 80 нощи, когато всеки момент могат да го изведат наразстрел.

Защото и той също беше осъден на смърт!

Какво е неговото престъпление? С още петима други съученици от ямболската гимназия той изучавал трудовете на Стамболийски и историята на БЗНС.

Кой е Стамболийски? Фашист? Десен? Реваншист? Съвсем не! През целия си политически живот Стамболийски смело се е борил срещу десницата. Срещу същите десни сили, които го свалят от власт като Министър-председател чрез кървавия преврат на 9 юни 1923 г.

А може би Стамболийски е бил "ляв", един от онези опасни леви бунтари с диктаторски похвати, както го представят определени реакционни вестници от онова време? Това също е лъжливо, карикатурно и нереално твърдение. Стамболийски е защитавал социалните реформи, да вярно е. Той е смятал, че от освобождението на страната през 1878 г българското село е несправедливо забравено, че съдбата на българския селянин е незавидна. Без да се крие, на висок глас, той критикува царската власт и васалните ѝ правителства.

Въпреки това Стамболийски остава убеден защитник

на необходимостта от държавна и частна собственост, гарантирани със съответното законодателство.

Борейки се срещу мизерията и социалната несправедливост той вижда само един легитимен политически начин за постигане на своите цели - избирателната бюлетина. Стамболийски иска властта от името на Земеделския съюз, за да приложи своите реформи, но изрично е държал това да стане по законен път. Той не е толерирал никакви действия извън закона.

Дейността на този човек и идеите на този Земеделски съюз, Димитър Пенчев и неговите приятели са решили да възприемат и изучат. Било в началото на 60-те години.

Но защо, ще кажат някои, преследват и осъждат тези младежи, щом като Стамболийски не е нито "ляв", нито "десен"?

Да, но когато тези младежи са извършвали своята дейност, по това време е съществувал, и до ден днешен, един измислен БЗНС в услуга и подчинение на Партията. Повече от четиридесет години един казионин БЗНС участва в управлението, заедно с комунистите. За това предателство казионните съюзници получават 100 депутатски места - една четвърт от българския парламент.

Стамболийски беше не само голяма личност на миналото, но и проницател, предвестник, който се бореше за мир и за Федерация на народите на Балканския полуостров. За тези си идеи по време на Първата световна война той беше осъден на смърт.

Един смел държавник, който искаше да построи бъдещото общество на солидна и справедлива социална база.

Осъждането на Пенчев и приятелите му се случва през т.н. "мирно съвместно съществуване" по времето на "великия борец за мир" Хрущов. Външната политика на Съветс-

кия Съюз тогава пропагандираше разбирателство и съдействие във всички области, докато вътрешната представляше сурова идеологическата борба, провеждана от комунистическата партия. Комунистите знаеха колко опасно е за политическата им система, ако бъде атакувана отвътре. Те смятаха, че са предвидили и контролират всичко и поеха този риск.

Затова отговорът от страна на съответните органи към тези беззащитни младежи беше бърз - арест, съд и тежки наказания, от които две смъртни присъди - на Пенчев и на един от приятелите му.

Разказа на самия Пенчев, в интервю, дадено на двама френски журналисти, е изпъстрен с много драматични събития - очакването да бъде разстрелян, амнистията, бягството през границата в Турция, предаването им от турските власти на българите, отново затвор, принудително заселване, постоянен отказ от страна на администрацията да му дават работа, пълна мизерия и изолация, всякакви трудности и унижения без край.

По-късно, с жена си и малката си дъщеричка, той живее в една мизерна барака, загубена сред лозята край Сливен, в която под била утъпканата земя, а за мебели му служели дървени пълнове.

И дори в тази трудна ситуация той продължава борбата си за правата на човека в България. Не спира да вярва в своя идеал и в живота.

Пенчев, е от онези хора, които се доказват в борбата, в трудностите.

Той не иска да го съжаляваме.

Той смята, че е направил това, което е неговото задължение като човек.

СВОБОДА ЗА СЕМЕЙСТВОТО НА ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ

Работа, работа и пак работа но и посоката е важна. Строителите не започват да градят тунел преди да опознаят планината, която ще изтърбушват.

Този афиш в среден размер 120 x 80 см. в няколко хиляди екземпляра се заведе в счетоводството на моята фирма като реклама на компютерен продукт. Е, както се вижда и аз триширах. Надявам се, че Бог ще ми прости.

Разпространен беше на много места във Франция. А една нощ лично давмата с Тони Машев хубавичко декорирахме консулството на Съветския съюз в Марсилия. Красива гледка беше да виждаме гавазите от посолството да се крият зад дървета и коли, без да разбират какво точно им се случва. Снимката на афиша е автентична, направена от френски-

те журналисти Жан Батист и Мишел на разпети петък преди Великден 1987 година в тъмни доби в апартамента, в който живееше изселеното семейство Пенчеви в Бобов дол. Намираме се в пика на кампанията. Нужни ни бяха още около 3 цели месеца, за да доведем започнатото до победен край. Снимката, като част от филмов репортаж, заснет в дома на Пенчеви в тази късна доба с автентичното интервю, вече беше минала във предаването "Съпротиви" на един от френските държавни телевизионни канали.

Текст на афиша : "СВОБОДА ЗА СЕМЕЙСТВОТО НА ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ.

Ние искаме да се уважава правото на свободно движение, правото на изразяване на мнение и спазването на споразуменията от Хелзинки, подписани от българското правителство.

Комитет за подкрепа на семейство Пенчеви.

95, Bd Jourdan 75014 Paris.

Адресът на Комитета за подкрепа е много важен. Това е личният адрес на професор Анри КАРТАН - математик от световна величина - който по моя молба прие да бъде председател и проведе битката до край.

/из блога на Петър Бояджиев/

ЖАН НОДЕ: БЪЛГАРИЯ Е РАЗКРАЧЕНА МЕЖДУ ЕС И РУСИЯ

Жан Ноде

Шокиран съм от лозунга на БСП: “Ние пак сме тук”. Цветанов е първият министър, който открито се бори с “октопода”, затова е атакуван, казва журналистът Жан Батист Ноде от най-големия френски седмичник “Нувел обсерватьор”.

*/из интервюто на Васил Василев с Жан Батист Ноде,
09. 11. 2010 г./*

През 1987 г. той влиза в България под прикритие и прави филм за дисидентта Димитър Пенчев, осъден преди това на смърт от комунистическия режим. Ноде става свидетел и на палежа на партийния дом в София. Години наред е следил политическите процеси на Балканите. Отразявал е събитията в Афганистан, Ирак и Босна. Бил е и в Русия по времето на Борис Елцин. Преди седмица той бе отново в България, за да подготви серия от репортажи и интервюта за съвременната българска политика.

- Как стигнахте до България през 1987 г.?

- Имах един приятел, който се познаваше с български дисидент. Разбрах, че търсят журналисти, които да вземат интервю от него под прикритие, защото сами знаете, че нямаше как по друг начин. Ставаше въпрос за политическия затворник Димитър Пенчев, който беше подгонен от властта повторно и беше изселен в Бобов Дол.

Учех последна година журналистика и приех задачата заедно с мой състудент — Мишел Карюу. Дисидентите Фредо Фосколо и Петър Бояджиев организираха операцията.

Трябваше да влезем в България по време на великденските празници, защото се смяташе, че полицията ще е мобилизирана около това и ще преминем по-лесно. Официално щяхме да се представим като студенти по история, които искат да се запознаят с манастирите. Направихме такъв маршрут, че от манастир на манастир да стигнем до Бобов дол. Тръгнахме с влак, преди това си взехме виза от българското посолство като туристи.

Наехме кола под наем от „Балкантурист“. Носех малка любителска видеокамера, която криех в раницата си. Когато пристигнахме в Бобов дол, цялото внимание беше насочено към нас. Казахме си, че не е добре да спираме, за да не си навлечем неприятности.

- В крайна сметка как се свързахте с Димитър Пенчев?

- Върнахме се през нощта. Имах адреса му, който открийх много трудно. Беше кошмарно търсене. Почукахме на вратата на Димитър Пенчев едва в 21:00 ч, но никой не отваряше. Тогава казах имената на неговите приятели — Петър Бояджиев и Фреди Фосколо. От съседните врати започна да се шумоли.

Изведнъж Димитър Пенчев отвори и ни гръпна вътре и заключи вратата. Започнахме интервюто, но имаше проблем, той не знаеше френски, а ние не знаехме български. Предварително бях взел диктофон. От едната страна на касетата бях записал „Ролинг стоунс“, а от другата — въпроси, които приятелите на Димитър във Франция бяха превели. Той ги изслуша и отговори. Разказа ни цялата си биография — че е политически затворник, осъден на смърт, опитал се да мине границата, след това пак е бил в затвора.

През 1985 г. във връзка с възродителния процес го задържат с турците и помаците, изпратен в Белене, въпреки, че е българин. След това го изселват в Бобов дол. „Искам да

напусна страната. Харесвам я, но очевидно повече не мога да живея тук” са думите му пред камерата ни.

- Срещнахте ли трудности след записа?

- Като чужденци трябваше да имаме всяка вечер регистрация в хотел, а ние не бяхме регистрирани за тази нощ. Сбогувахме се с Пенчев и в полунощ поехме обратно към София. отидохме в хотела, казахме, че сме спукали гума и затова сме закъснели. На другия ден взехме влака за Солун. Т.е., стояхме в България 3 дена.

Прибрахме се във Франция и успяхме да излъчим интервюто по Втори канал, който беше държавен. Аудиозаписът, който направихме с Пенчев, мина през радио Свободна Европа и Гласът на Америка, пузнаха се статии в различни вестници по този случай.

Когато Пенчев разбира, че сме излезли от страната, отива в Държавна сигурност и им разказва какво се е случило. Те са изненадани и дори потресени, според това, което дисидентът ми разказа после. От ДС правят повторно проследяване — след гъжд качулка — и изясняват, че наистина аз и Мишел Карю сме били там. Заплашват Пенчев „елегантно”, че съпругата му може да остане вдовица, ако той опита да напусне страната.

Димитър не се отказва и им заявил следното: „Ясно, не се харесваме взаимно, дайте да се разделим с вас”. Паралелно с това, във Франция вече беше основан комитет в подкрепа на Пенчев. Властите в България бяха принудени да отстъпят. Посрещнахме го във Франция, където се установи.

- След 1987 г. идвате още веднъж у нас и ставате свидетел на атаките срещу бившия партиен дом. Какви са вашите лични впечатления от тогава?

- Да, аз бях кореспондент на вестник „Монд” за Балканите. Живеех в Букурещ и от време на време пътувах до съсед-

ните държави. Върнах се в България за свикването на Велико народно събрание, където придружавах Димитър Пенчев, който вече бе депутат от земеделците. Няма да забравя как по време на кампанията имаше хора, които ни сипваха захар в резервоара и ни гупчеха гумите. Предполагам, че това беше старата власт.

Присъствах на т. нар. „град на истината“ и на палежа на Партийния дом. За мен беше толкова ясно, че всичко беше манипулация, категорично това не беше направено от тълпата с обикновени граждани, които протестираха. Още същия ден написах статия, в която изразих личното си мнение. До 1992 г. останах в тази зона на Балканите. След това не съм идвал досега. Бях в Москва, в Африка, в Азия, в Чечня, в Босна, в Ирак, в Афганистан и т.н.

- Какво се е променило днес в България от онези години насам? Следихте ли процесите у нас?

- Да, следях какво се случва, но не толкова отблизо. Все пак се занимавам с външна политика. Първото, което сега виждам, са всичките мерцедеси и казина. Имате много клубове и луксозни ресторанти. Имам усещането, че хората от предишната номенклатура и Държавна сигурност са успели да си спасят положението и да се оправят в новата ситуация. те са се преквалифицирали в бизнесмени. В същото време имате много бедни хора и голяма корупция, което струва скъпо на Европа и на всички данъкоплатци. Шокира ме също превода на лозунга на БСП, написан на сградата на партията — „Ние пак сме тук“. С това признават, че остават същите и че нищо не са забравили и научили, щом „пак са тук“. Подобен превод приемам или като изключително глупаво нещо, или като откровен цинизъм, като нещо невероятно.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4

**СНИМКИ
ОТ ЛИЧНИЯ АРХИВ
НА ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ**

Родителите ми

**Неда и Георги
Пенчеви**

*Братята ми
Пенчо и Атанас*

*Ямбол, 1957 г. след
завършване на гимназията
– (от ляво на дясно) Ди-
митър Прасаджиев, Донка
Йорданова, Жеко Стоянов,
Димитър Пенчев (прав)*

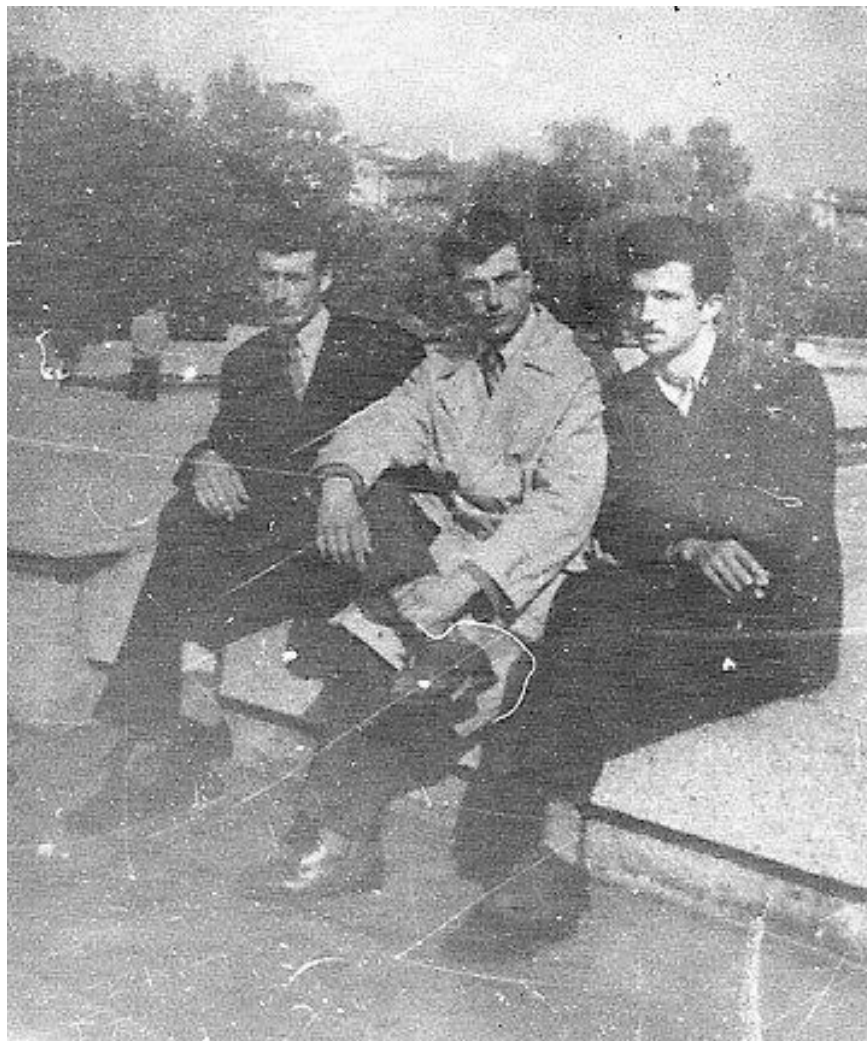

1959 г. поделение 40120 – Четвърти километър, Петко Илиев и Димитър Пенчев – приятели от казармата, бъдещи съпроцесници

*Димо Алдинов,
приятел
от казармата
и съпроцесник*

1961 г. София – пролетта преди арестуването ни (от ляво на дясно) Петко Илиев, Димитър Пенчев и Димитър Прасаджиев

1965-1966 г. след затвора (от ляво на дясно) Жеко Стоянов, Димитър Пенчев, Петко Илиев и Генко Йорданов

4.05.1986 г.
семејство
Пенчеви –
принудително
изселени
в
Бобов дол

Главните организатори за спасяването на Димитър
Пенчев – Петър Бояджиев и Фреди Фосколо

ENRI CARTAN
BOULEVARD JOURDAN
F - 75014 PARIS
TEL. (1) 45.40.51.70

Paris, 8 juin 1987

Cher Monsieur Bogdanov,

Je vous remercie pour l'acte que j'ai reçu
d'Amnesty International de Londres.

Je vous le réfère à Mr Hugh Boulton, un
des responsables de l'association britannique à
vous pour obtenir plus de détails sur le statut
de Nicolas Petrov. Je lui ai envoyé la copie
de "Opinion de Paris" des 8 mai derniers.

Bien cordialement à vous

H. Cartan

Акад. Анри Картан (горе) и Андре Бержерон – Главен секретар на профсъюз „Работническа сила“ (долу) – инициатори от френска страна за създаване на комитет за солидарност с Димитър Пенчев

*3.10.1988 г. семейство Пенчеви – емигранти
в гр. Марсилия*

1991 г. Димитър Пенчев, депутат в VII ВНС, приело Конституцията, която той не подписа

КНИГИ ОТ СЪЩИЯ АВТОР:

„Аз помня – Аз знам“, 2009 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Александър ТОМОВ За един уникален ръкопис	/ 5
Уводни думи	/ 20
ЧАСТ ПЪРВА	/ 22
ЧАСТ ВТОРА	/ 179
ЧАСТ ТРЕТА	/ 213
ПРИЛОЖЕНИЕ 1	/ 224
ПРИЛОЖЕНИЕ 2	/ 253
ПРИЛОЖЕНИЕ 3	/ 267
ПРИЛОЖЕНИЕ 4	/ 284

Димитър Пенчев

ИДЕАЛНАТА ЖЕРТВА

Българска.

Първо издание

Редактор Балчо БАЛЧЕВ

Предпечат Виолета СТАНИСЛАВОВА

Формат 60/84/16

Коли 18,5

Тираж 300

Издателство „Мултипринт“ ЕООД

София, 2011

ISBN

Димитър Пенчев
ИДЕАЛНАТА ЖЕРТВА

